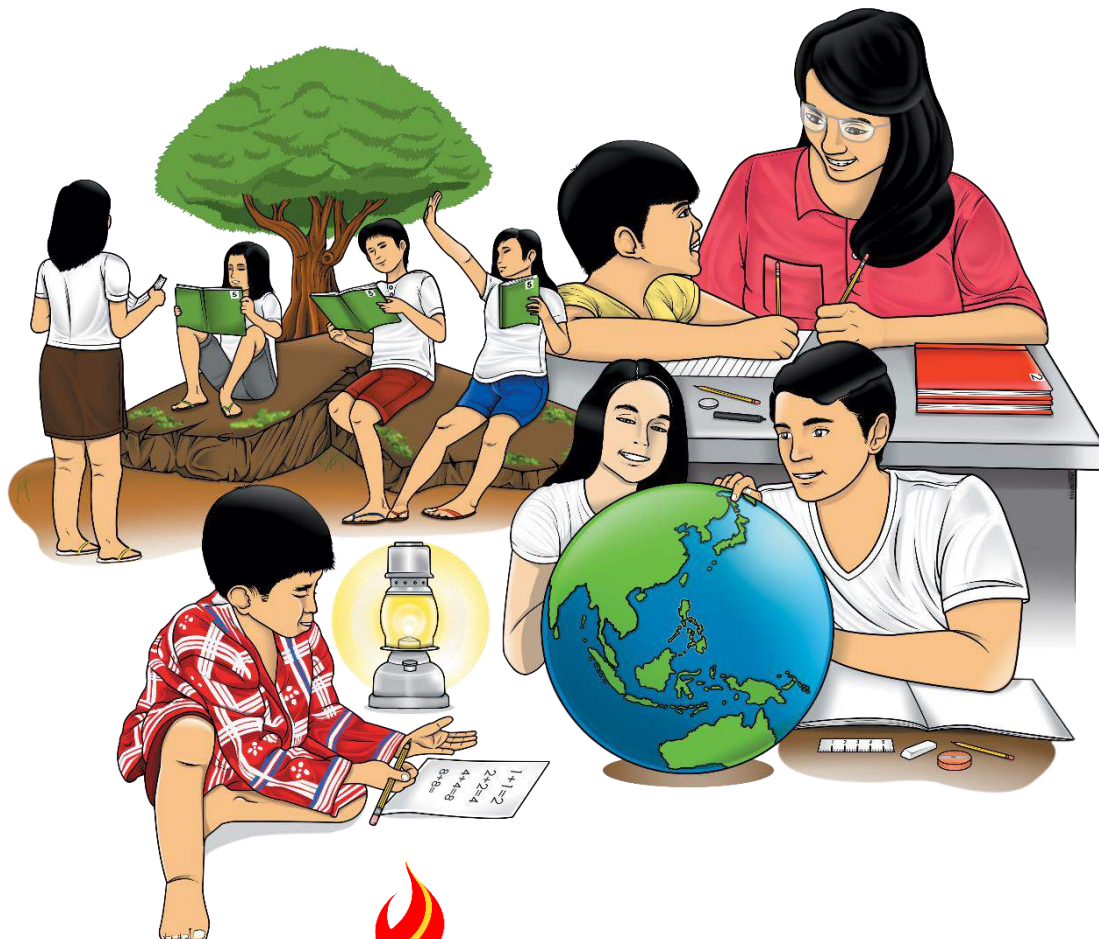

Araling Panlipunan

**Ikatlong Markahan – Modyul 1
Sariling Pamahalaan, Alamin at
Pahalagahan Natin!**

Araling Panlipunan – Ikaapat na Baitang

Alternative Delivery Mode

Ikatlong Markahan – Modyul 1: Sariling Pamahalaan, Alamin at Pahalagahan Natin! Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Jason H. Hadap
Editor:	Jerry P. Ramirez at Ma. Leilani R. Lorico
Tagasuri:	Ana N. Calisura
Tagaguhit:	
Tagalapat:	Edsel D. Doctama, Elizalde L. Piol
Tagapamahala:	Gilbert T. Sadsad
	Francisco B. Bulalacao Jr.
	Grace U. Rabelas
	Ma. Leilani R. Lorico
	Imelda R. Caunca
	Marites B. Tongco

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education – Region V

Office Address: Regional Center Site, Rawis, Legazpi City, 4500 Philippines

Telefax: 0917-178-1288

E-mail Address: region5@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

**Ikatlong Markahan – Modyul 1
Sariling Pamahalaan, Alamin at
Pahalagahan Natin!**

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Napag-aralan sa nakaraang markahan ang tungkol sa mga gawaing pangkabuhayan na may malaking naitulong sa pagkakilanlang Pilipino at likas-kayang pag-unlad ng bansa.

Sa ikatlong markahan, pag-aaralan natin ang tungkol sa pamahalaan ng bansa at ang mga gampanin nito upang matiyak ang kapakanan ng bawat mamamayan. Sa modyul na ito, matutunan ang kahulugan ng pamahalaan at ang kahalagahan nito sa mga Pilipino.

Pamantayang Pangnilalaman

Naipamamalas ng mag-aaral ang pang- unawa sa bahaging ginagampanan ng pamahalaan sa lipunan, mga pinuno at iba pang naglilingkod para sa pagkakaisa, kaayusan, kaunlaran at kapakanan ng bansa.

Pamantayang sa Pagganap

Nakapagpapakita ang mag- aaral ng aktibong pakikilahok at pakikiisa sa mga proyekto at gawain ng pamahalaan at mga pinuno nito tungo sa kabutihan ng lahat.

Pamantayan sa Pagkatuto

Gabay ang modyul na ito, ikaw ay inaasahang:

Natatalakay ang kahulugan at kahalagahan ng pamahalaan.

(AP4PAB- IIIa-1)

Anong uri ng pamamahalaan mayroon ang Pilipinas? Bakit mahalaga sa isang bansa ang magkakaroon ng sariling pamahalaan?

Malalaman ang mga kasagutan sa pag-aaral sa nakatakhang aralin at sa pagsagot ng mga gawain sa modyul.

Subukin

Kumusta kaibigan? Alam mo ba kung sino at bakit ako narito? Ano ang magiging papel ko upang samahan ka sa modyul na ito?

Ako ay si AP Lapis “*at your service*”! Ang magiging gabay mo sa bawat aralin upang mapapatalas ang iyong kaisipan.

Nawa’y masiyahan ka habang ako ang iyong kasa-kasama.

Bago mo simulang pag-aralan ang kahulugan at kahalagahan ng pamahalaan, subukan mo munang sagutan ang mga tanong tungkol dito.

Basahin ang mga pangungusap sa bawat bilang. Isulat ang TAMA kung ito ay nagpapahayag ng wastong konsepto tungkol sa pamahalaan at MALI naman kung hindi. Isulat ang sagot sa sagutang papel. Gawin ito sa loob ng 5 minuto.

- ___ 1. Ang Senador ang pinuno ng bansang Pilipinas.
- ___ 2. Monarkiya ang tawag sa uri ng pamahalaan ng Pilipinas.
- ___ 3. Ang pamahalaan ay isang samahan o organisasyong politikal na itinataguyod ang kaayusan ng lipunan.
- ___ 4. Tinutugunan ng pamahalaan ang pangangailangan ng mga tao.
- ___ 5. Napapasa ang kapangyarihan ng isang pinuno o opisyal sa isang kamag-anak.
- ___ 6. Ang mga batas, programa at proyekto ay pinangangasiwaan ng pamalaan.

- ___7. May kinikilingan ang mga opisyal sa pagbibigay ng tulong o serbisyo sa mga tao.
- ___8. Ang eleksyon ay ang paraan upang pumili ng mga kandidato sa pamamagitan ng pagboto ng mga tao.
- ___9. Ang pangulo ang pinakamataas na pinuno ng bansang Pilipinas.
- ___10. Ang pamahalaan ng Pilipinas ay siya ring tinatawag na pambansang pamahalaan.

Aralin

1

Sariling Pamahalaan, Alamin at Pahalagahan Natin!

Balikan

Unawain ang ugnayan ng mga pares ng salita o konsepto sa bawat bilang upang mapunan ng tamang sagot ang patlang. Isulat ang sagot sa sagutang papel. Gawin ito sa loob ng 5 minuto.

1. bughaw – kapayapaan; pula – _____
2. Mindanao – danao; Luzon – _____
3. 8 sinag ng araw – 8 lalawigang naghimagsik; 3 bituin – _____
4. 4. disenyo – _____; tumahi – Delfina Herbosa-Natividad, Marcela Agoncillo at Lorenza Agoncillo
5. _____ – kulay; 3 – bituin
6. _____ – sagisag ng bansa; Lupang Hinirang – pambansang awit
7. pagtahi – Hongkong; pagwagayway – _____
8. Jose Palma – sumulat ng titik; _____ – naglapat ng tugtog o musika
9. Luzon – kasipagan; Visayas – _____
10. sinag ng araw – naghimagsik; araw sa gitna ng tatsulok- _____

Tuklasin

Alam mo ba kung ano ang nasa larawan? Ano ang sinisimbolo nito? Subukan mong buuin ang salita na nagpapahayag ng kahulugan nito. Gawin ito sa loob ng 2 minuto sa iyong sagutang papel.

P		M		H	A		A		N

May mga nabuo ka bang salita?
MAGALING!
Magpatuloy sa iyong pagbabasa at
alamin ang ating aralin.
Handa ka na ba? Tara na!

Suriin

Basahin at unawain ang mga konsepto kaugnay sa pamahalaan ng Pilipinas. Gawin ito sa loob ng 6 minuto.

Ang pamahalaan ay isang samahan o organisasyong politikal na itinataguyod ng mga grupo ng tao na naglalayong magtatag ng kaayusan at magpanatili ng isang sibilisadong lipunan. Ang pamahalaan ng Pilipinas, o ang gobyerno ng Pilipinas na siya ring pambansang pamahalaan, ay isang uri o sistemang presidensiyal at demokratiko. Pinamumunuan at pinamamahalaan ito ng isang Pangulo o Presidente na siyang pinuno ng bansa, katuwang ang Pangalawang Pangulo.

Ang selyo ng Pilipinas (bilog na larawan) ay sumisimbolo sa pamahalaan ng Pilipinas. Nagtataglay ito ng mga simbolo at kulay na may kinalaman sa kasaysayan ng bansa tulad ng imahe ng leon na nagpapakita ng impluwensya ng Espanyol, agila naman para sa impluwensya ng mga Amerikano. Mga emahe ng araw, tatlong bituin at mga kulay na bughaw, pula at puti na katulad ng sa watawat ng Pilipinas.

Ang Palasyo ng Malakanyang ay ang opisyal na tirahan at tanggapan ng pangulo ng Pilipinas. Sinisimbolo nito ang kapangyarihang pampanguluhan at ehekutibo ng ating bansa. Ito ay matatagpuan sa kalye J.P. Laurel, San Miguel, Maynila, katabi nito ang Ilog Pasig.

Ang bawat uri ng gobyerno o pamahalaan ay mayroong mga alituntunin at batas na pinairal upang mapangalagaan ang kapakanan ng buong mamamayan. Ang mga pangunahing tungkulin ng Pamahalaan ay ang paglilingkod, pag aalaga, pag respeto, pag protekta at pagpapatupad sa mga karapatang pantao ng lahat ng mamayan.

Kailangan natin ang pamahalaan upang mapangalagaan ang kapakanan at kaligtasan ng mga mamamayan. Mahalaga na may tagapamahala sa bansa upang mapanatili ang kaayusan at kaunlaran ng sambayanan. Hindi magiging maayos at tahimik ang kapaligiran kung walang tagapamahala.

Pagyamanin

Gawain 1. Basahin ang bawat pangungusap sa bawat bilang. Kung ito ay nagsasabi ng tamang impormasyon tungkol sa pamahalaan iguhit ang masayang mukha (😊) at malungkot na mukha (☹️) naman kung hindi. Gawin ito sa loob ng 2 minuto sa iyong sagutang papel.

- ___ 1. Ang Pilipinas ay isang demokratikong bansa.
- ___ 2. Pinagsisilbihan at pino-protektahan ng pamahalaan ang mamamayan
- ___ 3. Prime Minister ang tawag sa pinakamataas na pinuno ng pamahalaan ng Pilipinas.
- ___ 4. Hindi kayang panatilihin ang kaayusan ng bansa at hindi kayang tugunan ang pangangailangan ng mga mamamayan nito.
- ___ 5. Ang mga opisyal o pinuno ng bansa ay pinipili sa pamamagitan ng pagboto ng mga tao.

Gawain 2. Piliin ang mga pangungusap na nagpapahayag kung bakit ang pamahalaan ay mahalaga at isulat ang mga numero o bilang nito sa itaas na bahagi ng watawat. Sa ibabang bahagi naman ang mga pahayag na hindi nagpapakita ng kahalagahan ng bansa. Kopyahin ang watawat at gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 3 minuto.

1. Nagbibigay ng libreng pagpapagamot sa mga maysakit na nangangailangan.
2. Nagbibigay ng bigas, damit, de lata at iba pang pantulong sa biktima ng kalamidad.
3. Nagbibigay proteksyon sa mga “drug lords” o mga kriminal.
4. Pinapayaman ang mga pinuno ng pamahalaan.
5. Pinapanatili ang pambansang kaligtasan sa anumang panganib.
6. Pinapangalagaan ang buhay at ari-arian ng mga mamamayan.
7. May Hukbong Pandagat na nagpapatrulya sa karagatan.
8. Pinangangalagaan ang kapakanan ng buong mamamayan.
9. Pino-protektahan ang karapatang pantao ng sambayan Pilipino.
10. Pinuponduhan ang mga proyekto ng mga opisyal ng gobyerno para sa sariling kapakanan.

Isaisip

Nasiyahan ka ba sa mga gawain sa Pagyamanin?

Ngayon naman ay subukin ang iyong galing sa pamamagitan ng pagsulat ng tamang salita sa patlang sa tulong ng mga simbolo na makikita sa kahon. Gawin ito sa loob ng 3 minuto sa iyong sagutang papel.

	Pilipinas		presidensiyal		pamahalaan
	Pangulo		demokratiko		tao

Ang ay isang samahan o organisasyong politikal na itinataguyod ng mga grupo ng na naglalayong magtatag ng kaayusan at magpanatili ng isang sibilisadong lipunan. Ang pamahalaan ng , na siya ring pambansang pamahalaan, ay isang uri o sistemang at . Pinamumunuan at pinamamahalaan ito ng isang na siyang pinuno ng bansa, katuwang ang pangalawang pangulo.

Isagawa

Nabuo mo ba ang kaisipan na hinihingi sa Isaisip?

Ngayon naman ay basahin at magbigay ng pasya sa bawat pahayag. Markahan ng tsek (✓) ang hanay na katumbas ng aytem kung ikaw ay sang-ayon at (X) naman kung hindi.

Magsimula ka na! Gawin ito sa iyong sagutang papel sa loob ng 3 minuto.

SANG-AYON O DI SANG-AYON

Mahalaga ang pamahalaan sa:	Sang-ayon	Di sang-ayon
Pagbibigay ng tulong sa mga kakilala lamang		
Pagbibigay ng iba't-ibang paglilingkod sa mga mamamayan		
Pagpapatupad sa mga ipinangako sa panahon ng halalan na hindi isinasaalang-alang ang pansariling pangangailangan		
Pagpapanatili ng kaayusan sa buong bansa		
Pagganap ng ibat-ibang tungkulin para sa ikakaunlad ng bansa.		

Tayahin

Gawain 1. Basahin at unawain ang mga tanong. Piliin ang titik ng tamang sagot. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 3 minuto.

1. Alin sa mga sumusunod ang tumutukoy sa samahan o organisasyong politikal na ang layunin ay mapanatili ang kaayusan at magtatag ng isang sibilisadong lipunan.
A. bansa
B. mamamayan
C. kapangyarihan
D. pamahalaan
2. Ang mga sumusunod ay nagpapakita ng kahalagahan ng pamahalaan maliban sa isa. Alin ito?
A. Bumubuo ng mga programa para sa kapakanan at pangangailangan ng mga tao.
B. Pinagsisilbihan at pino-protektahan ang mga mamayan.
C. Pagpapatupad sa mga batas, programa at proyekto ng bansa.
D. Pangangalaga sa mga gawaing hindi naaayon sa batas ng bansa.
3. Ano ang tawag sa pinuno ng bansang demokratiko katulad ng Pilipinas?
A. Prime Minister
B. Hari
C. Sultan
D. Pangulo
4. Paano nailuluklok sa posisyon ang isang pinuno ng demokratikong bansa tulad ng Pilipinas?
A. Sa pamamagitan na rekomendasyon ng pinuno ng ibang bansa.
B. Pagpapamana ng posisyon sa kapamilya.
C. Pagpili ng mga tao o pagboto sa panahon ng eleksyon.
D. Sa pamamagitan ng kayaman na meron ang isang tao.
5. Aling gawain ang nagpapakita ng tamang tungkulin ng isang opisyal ng pamahalaan?
A. Pagpili ng mga taong tutulungan sa panahon ng kalamidad.
B. Pagprotekta sa mga maling gawain ng mga kaibigan.
C. Pagnanakaw ng badyet sa isang proyekto.
D. Pagpapatupad sa mga programa ng gobyerno para sa kabutihan ng mga mamamayan.

Gawain 2. FACT or BLUFF. Isulat ang **FACT** sa patlang kung ang pahayag ay naglalahad ng tamang kahulugan at kahalagahan ng pamahalaan at **BLUFF** naman kung hindi. Gawin ito sa loob ng 2 minuto sa iyong sagutang papel.

- ___ 1. Namamahala at tumutugon sa pangangailangan ng mamamayan.
- ___ 2. Nagsasagawa ng mga proyekto para sa ikauunlad ng bansa, tulad ng pagkakaroon ng mga bagong daan at tulay.
- ___ 3. Pinaglilingkuran lamang ang mga malalapit na kaibigan at mga kamag-anak.
- ___ 4. Nagpapatupad ng mga batas at programa para sa kapayapaan at katahimikan ng bansa.
- ___ 5. May mga pinuno na iniisip lamang ang pansariling kapakanan.

Karagdagang Gawain

Kumusta ang iyong nakuhang iskor sa Pagtataya? Nasiyahan ka ba sa iyong mga ginawa sa araling ito?

Narito ang inihandang gawain para mapaunlad pa ang iyong kaalaman tungkol sa iyong aralin. Gawin ito sa loob ng 4 minuto.

Magtanong sa magulang o nakatatandang kapatid ng mga gawain ng pamahalaan. Isulat ang mga ito sa notbuk at tukuyin kung ano ang pakinabang at halaga nito sa pamayanan o mamamayan.

Susi sa Pawawasto

SUBUKIN 1. MALI 2. MALI 3. TAMA 4. TAMA 5. MALI 6. TAMA 7. MALI 8. TAMA 9. TAMA 10. TAMA BALIKAN 1. KATAPANGAN 2. LUSONG 3. TATLONG MALAKING POLO SA PILIPINAS 4. EMILIO AGUNALDO 5. 3 6. WATAWAT 7. KAWIT, CAVITE 8. JULIAN FELIPE 9. MASAYA 10. KALIWANAGAN NG KAISIPAN TUKLASIN PAMAHALAAN	ISAISIP Ang pamahalaan ay isang samahan o organisasyong politikal na itinataguyod ng mga grupo ng tao na naglalayong magtag ng kaayusan at magpapatili ng isang sibilsadong lipunan. Ang pamahalaan ng Pilipinas, na siya ring pambansang pamahalaan, ay isang uri o sistemang presidensiyal at demokratiko. Pinamumunuan at pinamamahalaan ito ng isang Pangulo na siyang puno ng bansa, katuwang ang pangalawang pangulo. Pagymamanin GAWAIN 1 GAWAIN 2 Itas na Bahagi 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10 Ibabang Bahagi 3, 4	ISAGAWA <table border="1"> <tr> <td data-bbox="1013 1854 1077 1928">Di-sang-ayon</td><td data-bbox="1077 1854 1173 1928">Sang-ayon</td><td data-bbox="1173 1854 1396 1928">Mahalaga ang pamahalaan sa: Pagbibigay ng tulong sa mga kakilala lamang</td></tr> <tr> <td data-bbox="1013 1697 1077 1854"></td><td data-bbox="1077 1697 1173 1854">X</td><td data-bbox="1173 1697 1396 1854">Pagbibigay ng paglilingkod sa mga mamamayan</td></tr> <tr> <td data-bbox="1013 1541 1077 1697"></td><td data-bbox="1077 1541 1173 1697">✓</td><td data-bbox="1173 1541 1396 1697">Pagtupad sa mga ipinangako sa panahon ng halalan na hindi isinasaalang-alang ang pansariling pangangailangan</td></tr> <tr> <td data-bbox="1013 1384 1077 1541"></td><td data-bbox="1077 1384 1173 1541">✓</td><td data-bbox="1173 1384 1396 1541">Pagpapatili ng kaayusan sa buong bansa</td></tr> <tr> <td data-bbox="1013 1227 1077 1384"></td><td data-bbox="1077 1227 1173 1384">✓</td><td data-bbox="1173 1227 1396 1384">May mga pinuno na gumaganap ng iba't-ibang tungkulin</td></tr> </table> TAYAHIN GAWAIN 1 1. D 2. D 3. D 4. C 5. D GAWAIN 2 1. FACT 2. FACT 3. BLUFF 4. FACT 5. BLUFF KARAGDAGANG GAWAIN Maaring iba ang sagot	Di-sang-ayon	Sang-ayon	Mahalaga ang pamahalaan sa: Pagbibigay ng tulong sa mga kakilala lamang		X	Pagbibigay ng paglilingkod sa mga mamamayan		✓	Pagtupad sa mga ipinangako sa panahon ng halalan na hindi isinasaalang-alang ang pansariling pangangailangan		✓	Pagpapatili ng kaayusan sa buong bansa		✓	May mga pinuno na gumaganap ng iba't-ibang tungkulin
Di-sang-ayon	Sang-ayon	Mahalaga ang pamahalaan sa: Pagbibigay ng tulong sa mga kakilala lamang															
	X	Pagbibigay ng paglilingkod sa mga mamamayan															
	✓	Pagtupad sa mga ipinangako sa panahon ng halalan na hindi isinasaalang-alang ang pansariling pangangailangan															
	✓	Pagpapatili ng kaayusan sa buong bansa															
	✓	May mga pinuno na gumaganap ng iba't-ibang tungkulin															

Sanggunian

Adriano, M. V., Caampued, M. A., & Capunitan, C. A. (n.d.).
Araling Panlipunan – Ikaapat na Baitang (2015 ed.).
Department of Education-Instructional Materials Council
Secretariat (DepEd-IMCS).

Index of /download. (n.d.). Retrieved March 22, 2021, from
http://lrmds.depedltn.com/DOWNLOAD/25BAKIT_MAHALAGA_ANG_PMAHALAAN

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

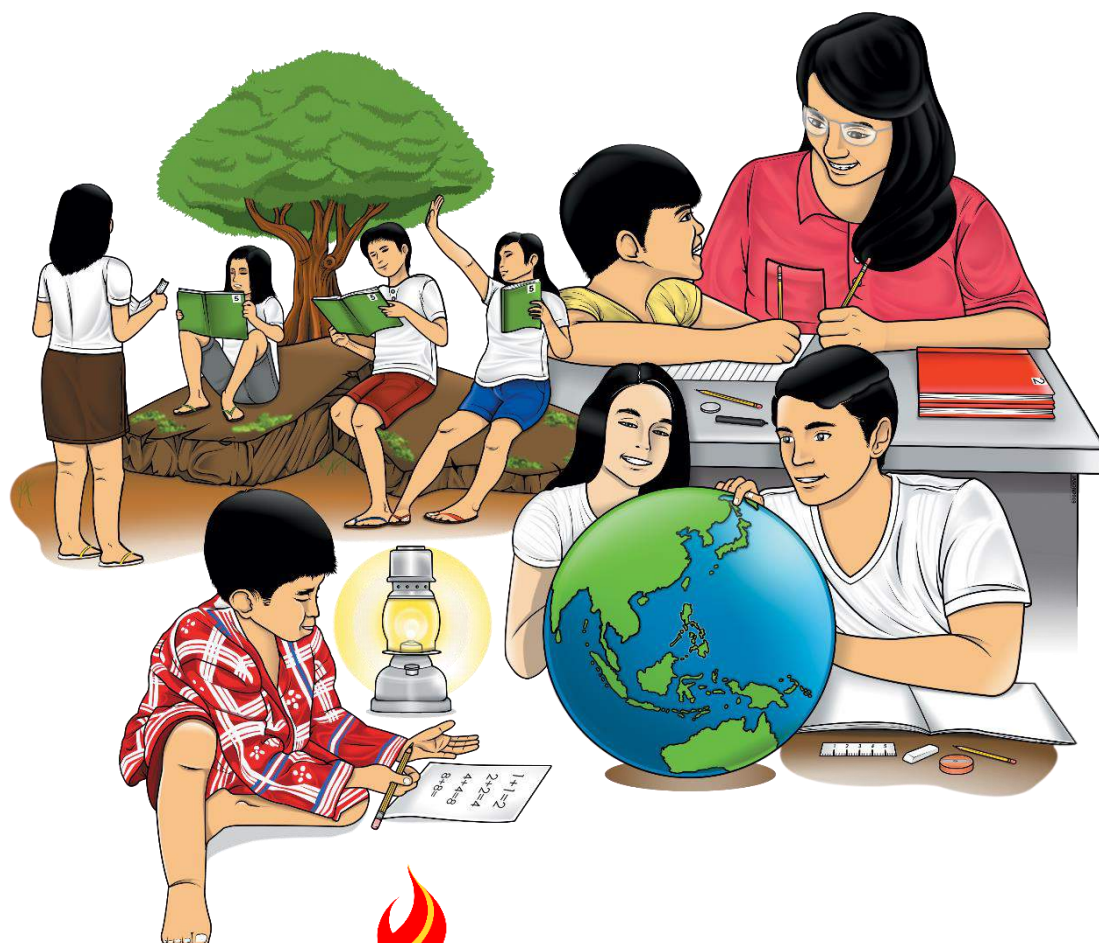
Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan – Modyul 2: Magkakaugnay na Kapangyarihan ng Tatlong Sangay ng Pamahalaan

Araling Panlipunan – Ikaapat na Baitang

Alternative Delivery Mode

Ikatlong Markahan – Modyul 2: Magkakaugnay na Kapangyarihan ng Tatlong Sangay ng Pamahalaan

Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Jason H. Hadap
Editor:	Jerry P. Ramirez at Ma. Leilani R. Lorico
Tagasuri:	Ana N. Calisura
Tagaguhit:	
Tagalapat:	Edsel D. Doctama, Elizalde L. Piol
Tagapamahala:	Gilbert T. Sadsad
	Francisco B. Bulalacao Jr.
	Grace U. Rabelas
	Ma. Leilani R. Lorico
	Imelda R. Caunca
	Marites B. Tongco

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education – Region V

Office Address: Regional Center Site, Rawis, Legazpi City, 4500 Philippines

Telefax: 0917-178-1288

E-mail Address: region5@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan – Modyul 2:

Magkakaugnay na

Kapangyarihan ng Tatlong

Sangay ng Pamahalaan

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Basahin ang inaasahang matutunan mo sa modyul na ito. Gawin ito sa loob ng 2 minuto.

Napag-aralan sa nakaraang modyul ang kahulugan at kahalagahan ng pamahalaan sa ating bansa.

Ngayon naman, ay mapag-aaralan natin ang pangkalahatang istruktura ng pamahalaan ng Pilipinas. Matutunan mo ang mga sangay ng pamahalaan, ang kahulugan at ang kapangyarihan ng bawat isa.

Pamantayang Pangnilalaman

Ang mag-aaral ay naipamamalas ang pang-unawa sa bahaging ginagampanan ng pamahalaan sa lipunan, mga pinuno at iba pang naglilingkod sa pagkakaisa, kaayusan at kaunlaran ng bansa.

Pamantayan sa Pagganap

Ang mag-aaral ay nakapagpapakita ng aktibong pakikilahok at pakikiisa sa mga proyekto at gawain ng pamahalaan at mga pinuno nito tungo sa kabutihan ng lahat (*common good*).

Pamantayan sa Pagkatuto

Gabay ang modyul na ito, ikaw ay inaasahang:

1. Nasusuri ang balangkas o istruktura ng pamahalaan ng Pilipinas.
2. Natatalakay ang mga kapangyarihan at tungkulin ng tatlong sangay ng pamahalaan.

Ano ang mga sangay ng pamahalaan ng ating bansa?
Ano ang saklaw na kapangyarihan o gampanin ng mga ito?

Malalaman ang mga kasagutan sa pamamagitan ng pagbabasa at pagsagot sa mga gawaing nakapaloob sa modyul na ito.

Subukin

Kumusta kaibigan? Alam mo ba kung sino at bakit ako narito? Ano kaya ang magiging papel ko sa pagsama sayo sa modyul na ito?

Ako ay si AP Lapis “*at your service!*” Ang magiging gabay mo sa bawat araling magpapatalas ng iyong isip.

Nawa’y masiyahan ka habang ako ang iyong kasa-kasama.

Bago mo simulang pag-aralan ang tungkol sa mga sangay ng pamahalaan, subukin mo munang sagutan ang mga tanong tungkol sa mga ito.

TAMA o MALI. Isulat ang salitang **TAMA** kung wasto ang kaisipan sa bawat bilang at **MALI** naman kung hindi. Isulat ang mga sagot sa kwaderno. Gawin ito sa loob ng 3 minuto.

1. Nasasakupan ang buong bansa ng pambansang pamahalaan.
2. Mayroong dalawang sangay ang pambansang pamahalaan ng Pilipinas.
3. Ang sangay na tagapagbatas ay binubuo ng mga piling hurado.
4. Ang sangay na tagapagpaganap ay pinamumunuan ng pangulo ng bansa.
5. Magkakaugnay ang lahat ng mga sangay ng pambansang pamahalaan.
6. Ang sangay na tagapaghukom ay kinabibilangan ng mga mambabatas.

7. Ang pambansang pamahalaan ay nangunguna sa pagbabalangkas at pagpapatupad ng mga programa para sa mga mamamayan.
8. Ang sangay na tagapagbatas ay nahahati sa dalawang kapulungan.
9. Ang pamahalaan ng Pilipinas ay siya ring tinatawag na pambansang pamahalaan.
10. Tinitiyak ng pambansang pamahalaan ang kapakanan ng mga mamamayan nito maging yaong mga nasa ibang bansa.

Aralin**2****Kapangyarihan at Tungkulin
ng Tatlong Sangay ng
Pamahalaan*****Balikan***

Basahin ang mga pangungusap sa bawat bilang. Isulat ang **FACT** kung ito ay nagpapahayag tungkol sa pamahalaan at **BLUFF** naman kung hindi. Gawin ito sa loob ng 3 minuto sa iyong sagutang papel.

- ___ 1. Ang kapangyarihan ng isang pinuno o opisyal sa ating bansa ay maaring maipasa sa isang kamag-anak.
- ___ 2. Ang mga batas, programa at proyekto ay pinangangasiwaan ng pamahalaan.
- ___ 3. Ang pangulo ang pinakamataas na pinuno ng bansang Pilipinas.
- ___ 4. Ang pamahalaan ng Pilipinas ay siya ring tinatawag na pambansang pamahalaan.
- ___ 5. Tinutugunan ng pamahalaan ang pangangailangan ng mga tao.
- ___ 6. Prime Minister ang tawag sa pinakamataas na pinuno ng pamahalaan ng Pilipinas.
- ___ 7. Hindi kaya ng pamahalaan na panatilihin ang kaayusan ng bansa at hindi kayang tugunan ang pangangailangan ng mga mamamayan.
- ___ 8. Pinapayaman ng pamahalaan ang mga pinuno ng pamahalaan.
- ___ 9. Pinapanatili ng pamahalaan ang pambansang kaligtasan sa anumang panganib.
- ___ 10. Pinapangalagaan ng pamahalaan ang buhay at ari-arian ng mga mamamayan.

Tuklasin

HANAP-SALITA. Hanapin at bilugan ang tatlong salita na mayroong kaugnayan sa pamahalaan. Gawin ito sa loob ng 2 minuto sa iyong sagutang papel.

H	D	W	L	S	G	T	E	T	T
U	E	H	E	K	U	T	I	B	O
K	S	R	H	C	T	R	P	G	Y
L	F	W	I	B	O	I	L	C	P
O	C	E	S	E	N	A	D	O	O
K	S	E	L	H	P	O	O	O	L
N	A	R	A	L	L	P	S	A	I
M	H	H	T	K	J	E	T	A	O
H	U	D	I	K	A	T	U	R	A
N	K	Y	B	O	K	A	E	T	N
M	O	U	O	O	L	N	O	E	R
G	M	J	L	I	A	A	S	D	T

Nahanap mo ba? Ilang salita ang iyong nakita? Ano-ano ang salitang iyon?

Ang susunod na aralin ay tatalakay sa tatlong sangay ng pamahalaan na may kaugnayan sa mga salitang iyong nahanap.

Handa ka na ba?

Suriin

Ang pamahalaan ay mayroong tatlong magkakaugnay na mga sangay: ang Tagapagbatas, Tagapagpaganap, at Tagapaghukom. Tinatawag din ang mga sangay na ito na Lehislatibo, Ehekutibo, at Hudikatura. Basahin ang aralin loob ng 12 minuto.

SANGAY NA TAGAPAGBATAS O LEHISLATIBO

**SENADO O MATAAS NA
KAPULUNGAN**

**KAPULUNGAN NG MGA
KINATAWAN O MABABANG
KAPULUNGAN**

Ang Sangay na Tagapagbatas o ang Kongreso ang gumagawa ng mga batas ng bansa. Mayroong dalawang kapulungan ang Sangay na Tagapagbatas: ang mataas na kapulungan at ang mababang kapulungan. Ang Senado ay ang Mataas na Kapulungan at ang Kapulungan ng mga Kinatawan ay ang Mababang Kapulungan. Ang mga senador ay pumipili ng *Presidente ng Senado* bilang pinuno at ang Kapulungan ng mga Kinatawan naman ay pumipili ng kanilang lider na tinatawag na *Ispiker*.

Bukod sa paggawa ng mga batas, nakasalalay rin sa Kongreso ang pagsasagawa ng mga imbestigasyon at pananaliksik para makatulong sa kanilang mga gagawing batas. Ang pambansang badyet ay dumadaan din sa pagsusuri ng Sangay na Tagapagbatas.

Sa kapulungan ng sangay na tagapagbatas ay mayroong mga espesyal na kapangyarihan. Halimbawa, ang pagpapatibay ng mga kasunduan ng Pilipinas sa ibang bansa ay isang kapangyarihan ng Senado at ang pagsasampa naman ng kasong *impeachment* o pagkatanggal sa puwesto ng mataas na opisyal ay kapangyarihan ng Kapulungan ng mga Kinatawan.

SANGAY NA TAGAPAGPAGANAP O EHEKUTIBO

Ang Palasyo ng Malacañang ay ang opisyal na tirahan at tanggapan ng Pangulo ng Pilipinas.

Matatagpuan ito sa hilagang pampang ng Ilog Pasig.

Ang Sangay na Tagapagpaganap ang tumitiyak na ang mga batas na ginawa ng Kongreso ay naipatatupad upang mapangalagaan ang kapakanan ng mga mamamayan. Pinamumunuan ng Pangulo ang sangay na ito. Kaagapay niya sa pagpapatupad ng mga batas ang Gabinete na binubuo ng mga Kalihim ng iba't ibang ahensiya.

Batay sa Konstitusyon, ang Pangulo, alinsunod sa pagsang-ayon ng Komisyon sa Paghirang, ang may kapangyarihang humirang ng mga puno ng mga kagawaran, embahador, konsul, may ranggong kolonel sa Sandatahang Lakas, at iba pang mga opisyal ayon sa isinasaad sa Konstitusyon.

Bilang punong komander ng sandatahang lakas ng bansa, maaaring iatas ng Pangulo ang pagsupil sa anumang karahasan, pananalakay, o paghihimagsik; at isailalim ang bansa sa batas militar.

Taglay rin ng Pangulo ang *veto power* o ang kapangyarihang tanggihan ang isang panukalang batas na ipinasa ng Kongreso. Siya rin ang pumipili ng punong mahistrado ng Korte Suprema, gayundin sa Mabababang Hukuman, mula sa talaan ng Judicial Bar Council.

SANGAY NA TAGAPAGHUKOM O HUDIKATURA

KORTE SUPREMA ng PILIPINAS

Matatagpuan sa
panulukan ng Kalye
Padre Faura at Abenida
Taft sa Maynila.

Ang Sangay na Tagapaghukom ang sangay na nagbibigay ng interpretasyon ng batas. Ang kapangyarihang panghukuman ay nasa ilalim ng Kataas-taasang Hukuman o Korte Suprema at mabababang hukuman. Sa Korte Suprema dumudulog ang sinumang tao na hindi sumasang-ayon sa anumang desisyon ng mabababang hukuman, maging ang dalawang sangay ng pamahalaan kung may tanong tungkol sa legalidad ng batas.

Ang Kataas-taasang Hukuman ay binubuo ng isang Punong Mahistrado at labing-apat na katulong na mahistrado. Sila ay hinihirang ng Pangulo batay sa rekomendasyon ng Judicial Bar Council. Ang Kataas-taasang Hukuman ay pinamumunuan ng isang Punong Mahistrado.

Pagyamanin

Gawain 1. **Punan mo Ako!** Buuin mo ang mga salita ayon sa paglalarawan ng pangungusap. Isulat ang iyong sagot sa kwaderno. Gawin sa loob ng 2 minuto.

P		N	G		L	

1. Siya ang punong pinuno ng sangay na tagapagpaganap at pambansang pamahalaan.

	O		G		E	S	

2. Ito ay binubuo ng mababa at Mataas na Kapulungan.

S		N	A		O

3. Ito naman ay tinatawag ding Mataas na Kapulungan.

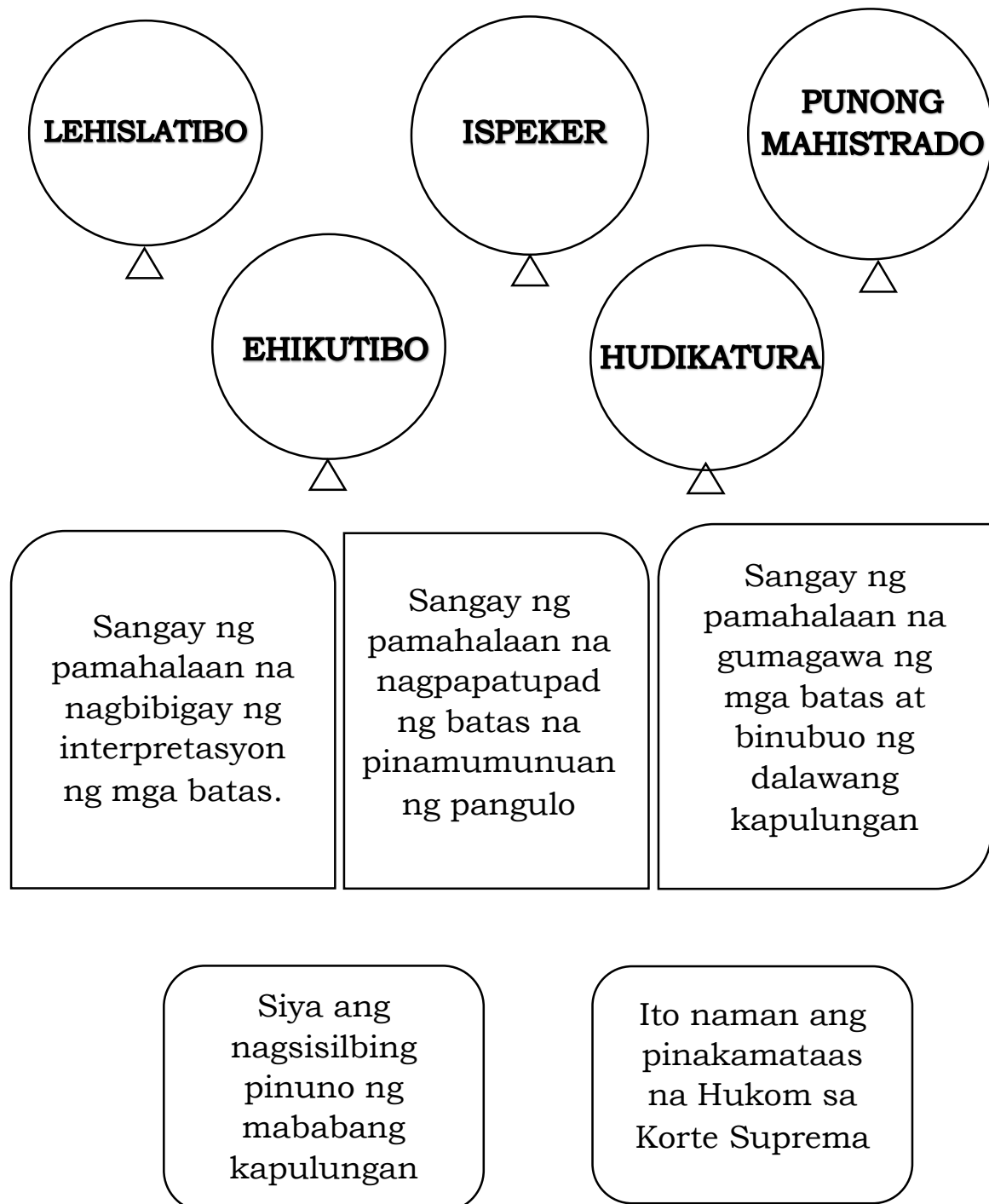
K		R		E		U	P		E	M	A

4. Dito dumudulog ang sinumang tao na hindi sumasang-ayon sa anumang desisyon ng mabababang hukuman.

K	I		A	T		W		N

5. Sila ang bumubuo sa mababang kapulungan.

Gawain 2. **TALI-MAZING.** Gawan mo ng tali ang lobo at idugtong sa tamang paglalarawan ayon sa nakasulat na salita sa loob nito. Gawin ito sa loob ng 2 minuto sa iyong sagutang papel.

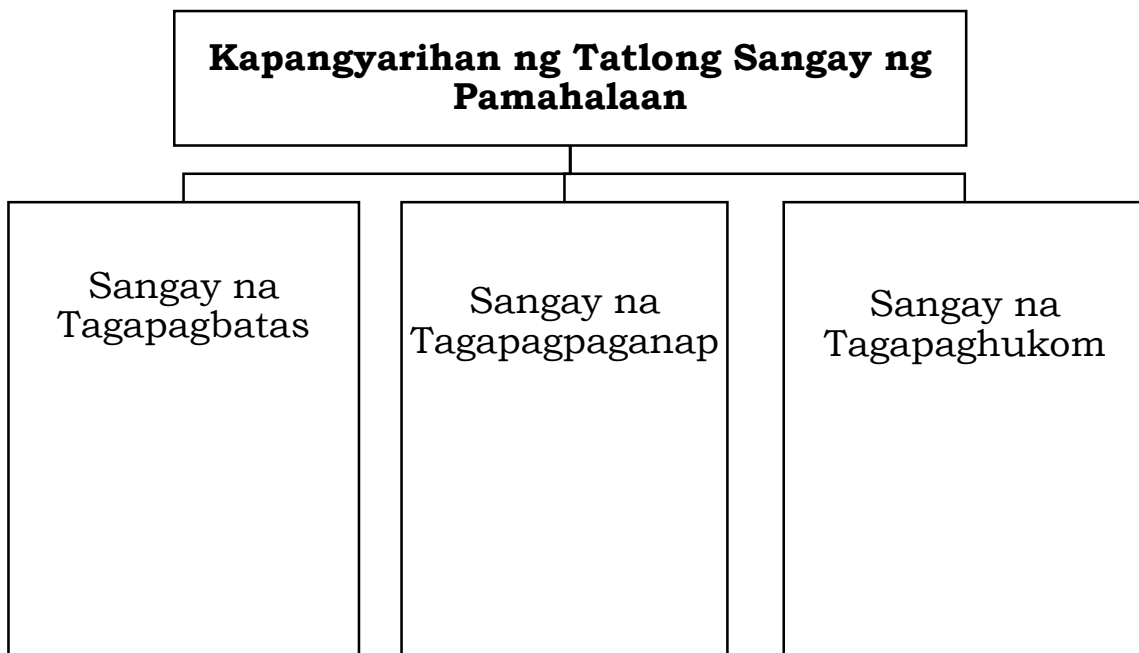
Isaisip

Nagustuhan mo ba ang iyong mga ginawa sa bahaging Pagyamanin?

Palawakin ang iyong natutunan sa susunod na gawain. Itala sa bawat kahon ang kapangyarihang taglay ng bawat sangay ng pamahalaan. Kasunod nito, isulat kung sino ang kasalukuyang pinuno ng bawat sangay ng pamahalaan.

Magsimula ka na! Gawin ito sa kwaderno at maglaan ng 5 minuto para sa Gawain.

Isagawa

Basahin ang mga sitwasyon sa bawat kahon. Isulat sa kwaderno ang iyong paliwanag.

Si Pangulong X ay inaakusahan ng ilang opisyal ng bansa sa salang pagnanakaw ng pera ng bayan. Batay sa imbestigasyon at ebidensyang nakalap ay ginamit ito bilang basehan ng pagsampa ng kaso. Sa pagdinig ng kaso ang Kapulungan ng mga Kinatawan ang nangasiwa nito.

Tanong: Tama ba ang sangay ng pamahalaan na nangasiwa sa kaso? Ano ang posibleng kasong kinakaharap ng opisyal?

Si Juan ay inakusahan ng isang krimen. Dinampot sya ng mga pulis at kaagad na ikinulong kahit walang *warrant of arrest*.

Tanong: Bilang isang mamayang Pilipino, ano ang maaring gawin ni Juan sa kanyang sitwasyon? Saan sya maaring magreklamo? Tama ba ang ginawa ng mga otoridad sa sitwasyong ito? Bakit?

Tayahin

Tukuyin ang isinasaad ng mga sumusunod na pangungusap. Sagutin ito sa loob ng 3 minuto sa iyong sagutang papel.

- ___ 1. Siya ang nagsisilbing lider ng Mataas na Kapulungan o Senado.
- ___ 2. Pamahalaan ng Pilipinas na pinamumunuan ng Pangulo ng bansa.
- ___ 3. Sangay ng pamahalaan na gumagawa ng batas.
- ___ 4. Sangay ng pamahalaan na nagpapatupad ng batas.
- ___ 5. Sangay ng pamahalaan na nagbibigay ng interpretasyon ng batas.
- ___ 6. Mataas na kapulungan ng sangay na tagapagbatas.
- ___ 7. Mababang kapulungan ng sangay na tagapagbatas.
- ___ 8. Kapangyarihan ng pangulo na tanggihan ang panukalang batas na ipinasa sa Kongreso.
- ___ 9. Dito dumudulog ang sinumang tao na hindi sumasang- ayon sa anumang desisyon ng mababang hukuman
- ___ 10. Ito ang kaagapay ng Pangulo sa pagpapatupad ng mga batas.

Karagdagang Gawain

Kumusta ang iyong nakuhang iskor sa Pagtataya? Nasiyahan ka ba sa iyong mga ginawa sa araling ito?

Narito ang inihandang gawain para mapaunlad pa ang iyong kaalaman tungkol sa iyong aralin.

Gawain 1. Analohiya: Panuto: Isulat sa patlang ang hinihinging katambal na salita sa bawat bilang. Gawing batayan ang nauna o sumunod na magkatambal na salita. Gawin ito sa sagutang papel.

1. Mataas na Kapulungan – Senado; Mababang Kapulungan- _____
2. Tagapagbatas- Lehislatibo; _____ - Hudikatura
3. _____ - Gabinete; Punong Mahistrado-Korte Suprema
4. Senador – 24; Mahistrado - _____
5. _____ - Kinatawan; Pangulo ng Senado-Senado

Gawain 2. Basahin at isulat ang **TB** kung ang pahayag ay nagsasabi ng saklaw ng kapangyarihan ng sangay ng tagapagbatas, **TG** kung tagapagpaganap, at **TH** naman kung tagapaghukom.

- ____ 1. Pagpapatibay ng kasunduan sa mga kasunduan ng Pilipinas sa ibang bansa.
- ____ 2. Dinudulog ang mga kaso at legalidad ng batas.
- ____ 3. Pinamumuan ito ng pangulo at kaagapay ang kanyang gabinete sa pagpapatupad ng mga batas at programa sa bansa.
- ____ 4. Sinusuri ang pambansang badyet.
- ____ 5. Nangunguna sa pagbibigay ng interpretasyon ng batas.

Susi sa Pawawasto

H	O	W	L	S	G	T	E	T	
U	E	H	E	K	U	T	I	B	O
K	S	M	H	O	T	M	P	O	Y
L	F	W	I	B	O	I	L	C	P
O	C	E	S	E	N	A	D	O	O
K	S	E	L	H	P	O	O	L	
N	A	R	A	L	L	P	S	A	I
M	H	M	T	K	J	E	T	A	O
H	U	O	I	K	A	T	U	R	A
N	K	A	B	O	K	A	E	T	N
M	O	U	O	L	N	O	E	R	
Q	M	J	I	A	V	A	S	D	T

TUKLASIN

BALIKAN

1. TAMA
2. DALAWA - TATLO
3. TAGAPAGBATAS -
4. TAMA
5. TAMA
6. TAGAPAGHUKOM -
7. TAMA
8. TAMA
9. TAMA
10. TAMA

SUBUKIN

ISAGAWA

ISAISIP

GAWAIN 2

1. PANGULO
2. KONGRESO
3. SENADO
4. KORTE SUPREMA
5. KINATAWAN

GAWAIN 1

PAGYAMANIN

1. TB
2. TH
3. TG
4. TB
5. TH

GAWAIN 2

1. KAPULUNGAN NG KINATAWAN
2. TAGAPAGHUKOM
3. KALIHIM
4. IS
5. ISPEKER

KARAGDAGANG GAWAIN

1. PANGULO NG SENADO
2. PAMBANSANG PAMAHALAAN
3. TAGAPAGBATAS O LEHISLATIBO
4. TAGAPAGPAGANAP O EHEKUTIBO
5. TAGAPAGHUKON O HUDIKATURA
6. SENADO
7. KAPULUNGAN NG MGA KINATAWAN
8. VETO POWER
9. KORTE SUPREMA
10. GABINETE

TAYAHIN

Sanggunian

Adriano, M. V., Caampued, M. A., & Capunitan, C. A. (n.d.).
Araling Panlipunan – Ikaapat na Baitang (2015 ed.).
Department of Education-Instructional Materials Council
Secretariat (DepEd-IMCS).

1987 Philippine Constitution

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

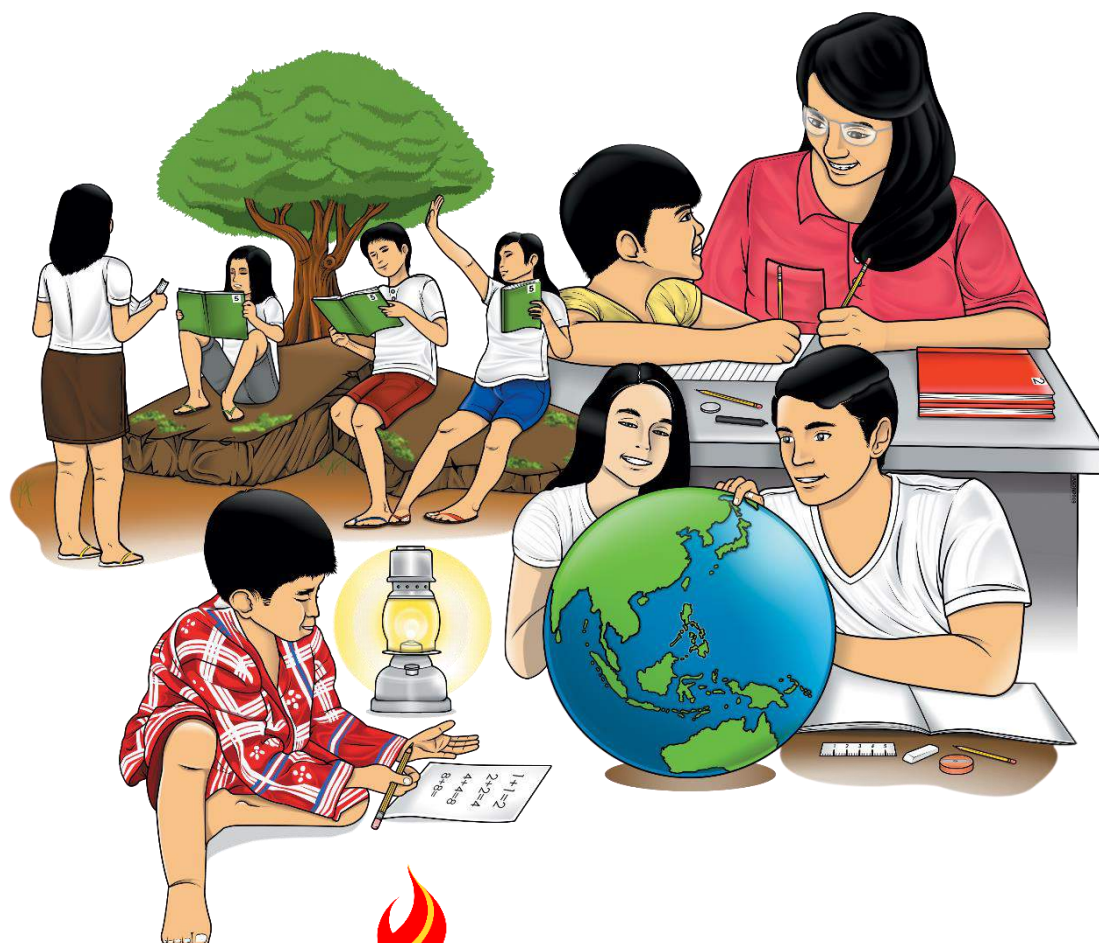
Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan – Modyul 3: Mga Hangganan at Pagbabalanse ng Kapangyarihan ng mga Sangay ng Pamahalaan

Araling Panlipunan – Ikaapat na Baitang

Alternative Delivery Mode

Ikatlong Markahan – Modyul 3: Mga Hangganan at Pagbabalanse ng Kapangyarihan ng mga Sangay ng Pamahalaan

Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Jason H. Hadap
Editor:	Jerry P. Ramirez at Ma. Leilani R. Lorico
Tagasuri:	Ana N. Calisura
Tagaguhit:	
Tagalapat:	Edsel D. Doctama, Elizalde L. Piol
Tagapamahala:	Gilbert T. Sadsad
	Francisco B. Bulalacao Jr.
	Grace U. Rabelas
	Ma. Leilani R. Lorico
	Imelda R. Caunca
	Marites B. Tongco

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education – Region V

Office Address: Regional Center Site, Rawis, Legazpi City, 4500 Philippines

Telefax: 0917-178-1288

E-mail Address: region5@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan – Modyul 3:

**Mga Hangganan at Pagbabalanse
ng Kapangyarihan ng mga
Sangay ng Pamahalaan**

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Napag-aralan sa nakaraang modyul ang tatlong sangay ng pamahalaan na magkakaugnay – ang tagapagbatas, tagapagpaganap, at tagapaghukom. Nabatid mo ang saklaw nitong kapangyarihan at mga tungkulin.

Sa modyul na ito ay mapag-aaralan ang mga hangganan ng kapangyarihan ng mga sangay ng pamahalaan at ang pagbalanse ng kapangyarihan ng bawat sangay ng pamahalaan.

Pamantayang Pangnilalaman

Ang mag-aaral ay naipamamalas ang pang-unawa sa bahaging ginagampanan ng pamahalaan sa lipunan, mga pinuno at iba pang naglilingkod sa pagkakaisa, kaayusan, at kaunlaran ng bansa.

Pamantayan sa Pagganap

Ang mag-aaral ay nakapagpapakita ng aktibong pakikilahok at pakikiisa sa mga proyekto at gawain ng pamahalaan at mga pinuno nito tungo sa kabutihan ng lahat (common good).

Pamantayan sa Pagkatuto

Gabay ang modyul na ito, ikaw ay inaasahang:

1. Nasusuri ang balangkas o istruktura ng pamahalaan ng Pilipinas.
2. Naipapaliwanag ang paghihiwalay ng kapangyarihan at *check and balance* ng mga sangay ng pamahalaan.

Sa palagay mo, bakit magkahiwalay ang mga kapangyarihan ng tatlong sangay ng pamahalaan? Bakit kailangan ang pagpupuna sa ipinatutupad na kapangyarihan ng bawat sangay ng pamahalaan?

Subukin

Kumusta kaibigan? Alam mo ba kung sino at bakit ako narito? Ano kaya ang magiging papel ko sa pagsama sayo sa modyul na ito?

Ako ay si AP Lapis “*at your service!*” Ang magiging gabay mo sa bawat araling magpapatalas ng iyong isip. Nawa’y masiyahan ka habang ako ang iyong kasa-kasama.

Bago mo simulang pag-aralan ang tungkol sa saklaw ng kapangyarihan at *check and balance* ng sangay ng pamahalaan, subukin mo munang sagutan ang mga tanong tungkol dito.

Iguhit mo ang 😊 kung ang pahayag ay nagsasabi tungkol sa *check and balance* at *separation of powers* at ☹️ naman kung hindi. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 5 minuto.

- ___ 1. Ang bawat sangay ng pamahalaan ay malaya sa panghihimasok ng iba pang sangay.
- ___ 2. Ang *separation of powers* ng tatlong sangay ng pamahalaan ay isang hakbang para maiwasan ang pagmamalabis sa kapangyarihan.
- ___ 3. Sa ilalim ng *check and balance* ay maaaring punahin ang kamalian ng bawat sangay ng pamahalaan.
- ___ 4. Ang *separation of powers* ang may kapangyarihan sa pagsusuri at pagbabalanse ng bawat sangay ng pamahalaan.
- ___ 5. Nagkakaroon ng sabwatan ang mga sangay ng pamahalaan sa ilalim ng *check and balance*.
- ___ 6. Napagtatakpan ang kamalian ng bawat sangay kung may *check and balance*.

- ___7. Maiiwasan ang pagmamalabis sa kapangyarihan kung maayos na naipatutupad ang check and balance.
- ___8. Dapat na may mangibabaw na isang sangay ng pamahalaan batay sa kapangyarihan.
- ___9. Iginagalang ang kalayaan ng bawat sangay sa ilalim ng *check and balance*.
- ___10. Ang pamumuno ay may kalakip ding pananagutan at pakikipagkaisa at pantay na pagtingin, mapatao man ito o mapapamahalaan.

Aralin

1

Separation of Powers at Check and Balance sa mga Sangay ng Pamahalaan

Balikan

Balikan ang iyong napag-aralang modyul sa pamamagitan ng pagsagot sa mga sumusunod na katanungan. Basahin ang bawat pangungusap at piliin ang sagot na makikita sa kahon. Gawin ito sa loob ng 3 minuto sa iyong sagutang papel.

Pangulo	Kongreso	Sangay
Hurado	Tagapagbatas	Tagapaghukom

1. Pinamumunuan ng _____ ng bansa ang Sangay na Tagapagpaganap.
2. Magkakaugnay ang lahat ng mga _____ ng pambansang pamahalaan.

3. Ang Sangay na _____ ay kinabibilangan ng mga mambabatas.
4. Ang Sangay na Tagapaghukom ay binubuo ng mga piling _____.
5. Ang Kapulungan ng mga Kinatawan at Senado ay ang kapulungan ng Tagapagbatas na tinatawag ring _____.

Tuklasin

Mga pinuno ng bansa
May kapangyarihang tinatamasa
Ngunit dapat paggamit nito ay tama
Upang umunlad ang bansa.

Nabasa mo ang pahayag sa itaas? Ano kaya ang nais nitong ipahatid? Ano ang kaugnayan nito sa ating aralin? (Pagnilayan sa loob ng 2 minuto)

Suriin

Pag-aralan ang mga konsepto na makikita sa talahanayan.
Naaalala mo pa ba ang mga ito?

KAPANGYARIHAN AT TUNGKULIN NG TATLONG SANGAY NG PAMAHALAAN		
TAGAPAGBATAS	TAGAPAGPAGANAP	TAGAPAGHUKOM
Gumagawa ng batas	Nagpapatupad ng mga batas	Nagpapaliwanag ng mga batas
Mga Senador at Kongresista	Gabinete	1 Punong Mahistrado 14 na mga kasamang mahistrado

Basahin at unawain ang talata sa loob ng kahon.

SEPARATION OF POWERS

- Malinaw na isinasaad sa Konstitusyon ang mga hangganan ng kapangyarihan ng mga sangay ng pamahalaan. Ito ang tinatawag na *separation of powers* ng tatlong sangay. Malaya ang bawat sangay ng pamahalaan na gumawa ng desisyon bilang pagtupad sa kanilang tungkulin at gawain. Hindi maaaring makialam ang alin mang sangay sa kani-kanilang gawain maliban kung ito ay may paglabag sa kapangyarihang nakatadhana ng Saligang Batas.

CHECK AND BALANCE

- Kapag nagmalabis sa kaniyang kapangyarihan ang isang sangay, maaari siyang punahin ng alin mang sangay. Ito ang pagsusuri at pagbabalanse o *check and balance* ng kapangyarihan ng bawat isang sangay ng pamahalaan. Ang kalabisan sa kapangyarihan ay kaagad natitigil sapagkat maraming mata ang nakamatyag upang matiyak na wasto ang ginagawa ng bawat isa. Sa ganitong paraan, maiiwasan ang pagkakamali ng kapangyarihan ng bawat sangay.

IMPEACHMENT

Ito ay proseso kung saan ang isang mataas na opisyal (tulad ng pangulo, Pangalawang Pangulo, Mahistrado, Ombudsman at mga kasapi ng Komisyong Konstitusyunal) ng pamahalaan ay inaakusahan ng katiwalian na maaaring matanggal sa tungkulin o puwesto ang opisyal kung ito ay mapatunayan.

Ano ang naunawaan mo sa mga salitang *separation of powers* at *check and balance* sa kapangyarihan ng mga sangay ng pamahalaan? Ipaliwanag mo nga ang mga ito?

Pagyamanin

Gawain 1. Isaayos ang mga titik upang mabuo ang salitang may kinalaman sa iyong aralin at isulat ang kahulugan nito. Hanapin sa kahon ang tamang paglalarawan dito. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 2 minuto.

Hangganan ng kapangyarihan ng mga sangay ng pamahalaan.

Malayang pagpuna o panghihimasok ng iba pang sangay.

1. **CKEHC** **DAN** **NCEALAB**

Sagot: _____

Kahulugan: _____

2. **INORATAPES** **FO** **ERWSOP**

Sagot: _____

Kahulugan: _____

Gawain 2. COLOR ME. Kulayan ang bituin ng dilaw (★) kung ang pahayag ay nagsasabi ng katotohanan tungkol sa iyong aralin at pula (★) naman kung hindi. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 2 minuto.

- ★ 1. Nagkakaroon ng sabwatan ang mga sangay ng pamahalaan sa ilalim ng *check and balance*.
- ★ 2. Napagtatakpan ang kamalian ng bawat sangay kung may *check and balance*.
- ★ 3. Sa ilalim ng *check and balance* ay maaaring punahin ang kamalian ng bawat sangay ng pamahalaan.
- ★ 4. Dapat na may nangingibabaw na isang sangay ng pamahalaan batay sa kapangyarihan.
- ★ 5. Sa pamahalaan ng Pilipinas ay maayos na naipatatutupad ang paggamit ng *check and balance*.

Isaisip

Ayusin ang magkakahiwalay na salita para mabuo ang mga konseptong tinalakay sa modyul. Ilagay ang sagot sa *Ladder Organizer*. Pakatandaan ang mga ideyang iyong mabubuo.

Magbigay din ng sariling paliwanag sa nabuong konsepto. Gawin ito sa loob ng 3 minuto sa iyong sagutang papel.

Sa kapangyarihan kung ang saklaw					
	Maiiwasan ang pag-abuso				
		lamang ng bawat sangay ang			
			Hahawakang tungkulin o gawain		

Paliwanag sa nabuong konsepto:

Isagawa

Nasiyahan ka ba sa mga natapos mong gawain?

Ngayon naman ay sagutan ang mga katanungan sa bahaging ito sa loob ng 5 minuto.

Gawain 1. Basahin at isulat sa sagutang papel ang iyong palagay o opinyon sa sitwasyon.

Ang isang mataas na opisyal ng pamahalaan ay pinaparatangan ng korapsyon dahil sa paggamit ng kanyang posisyon para sa sariling kapakanan. Maraming ebidensya at isyu ang inuugnay sa kanya.

Tanong: Sa iyong palagay maaari bang matanggal sa posisyon ang mataas na opisyal na ito? Anong proseso kaya ang isasagawa upang imbestigahan ang naturang isyu?

Gawain 2. Lagyan ng tsek ang hanay ng pahayag na sa palagay mo ay iyong gagawin kung ikaw ay nasa bawat sitwasyon o gawain. Kopyahin ang talahanayan at sagutan ito sa iyong papel.

Sitwasyon o Gawain	Oo	Hindi
1. Isusumbong ko sa kinauukulan ang mga katiwalian o pang-aabuso sa kapangyarihan.		
2. Pakikialaman ko ang tungkulin ng ibang opisyal para gumanda ang imahe ko nsa mga tao.		
3. Makikipagsabwatan ako sa ibang opisyal para sa pansarili kong interes.		
4. Ginagawa ko ang tungkulin na nakaatang sa akin bilang isang opisyal ng pamahalaan.		
5. Dapat ang aking opinyon o boses lang ang pakikingingan ng aking mga kasama.		

Tayahin

Gawain 1. Isulat ang salitang WASTO kung tama ang pahayag at HINDI WASTO kung mali ang pahayag. Isulat ang iyong kasagutan sa sagutang papel. Gawin ito sa loob ng 2 minuto.

1. Ang sangay na tagpagbatas ay nagpapatupad ng mga batas.
2. Ang sangay na tagapagpaganap ay nagbibigay ng interpretasyon ng batas.
3. Ang sangay na tagapaghukom ang nagpapatupad ng batas.
4. Ang *separation of powers* ng tatlong sangay ng pamahalaan ay isang hakbang upang maiwasan ang pagmamalabis sa kapangyarihan.
5. Limitado ang kapangyarihan ng bawat sangay ng pamahalaan.

Gawain 2. Basahin at piliin ang titik ng tamang sagot sa bawat bilang. Isulat ang titik ng sagot sa sagutang papel. Gawin ito sa loob ng 3 minuto.

1. Alin sa mga sumusunod ang proseso ng batas na maaring matanggal ang isang mataas na opisyal ng pamahalaan?
 - A. *Veto Power*
 - B. *Check and Balance*
 - C. *Impeachment*
 - D. *Separation of Powers*
2. Kapag may pagsusuri at pagbabalanse ng kapangyarihan, maiiwasan ang _____.
 - A. Pananakop ng ibang bansa
 - B. Pagmamalabis sa kapangyarihan
 - C. Pakikipag-ugnayan sa ibang bansa
 - D. Pangingibang-bayan ng mga mamamayan
3. Kapag may pagsusuri at pagbabalanse ng kapangyarihan ang bawat sangay ng pamahalaan, nangangahulugan na _____.
 - A. Mas marami ang kapangyarihan ng isang sangay
 - B. Nanghihimasok ang mga sangay sa isa't isa
 - C. May pagmamalabis ang bawat sangay
 - D. Malaya ang bawat sangay
4. Hindi maaaring pakialaman ng alin mang sangay ang bawat isa maliban kung _____.
 - A. May kasunduan sila
 - B. Nanghihimasok ang mga sangay sa isa't isa
 - C. Hindi nagkakasundo ang mga mambabatas
 - D. May paglabag sa kapangyarihang nakasaad sa Saligang Batas

5. Sa kabila ng paghihiwalay ng kapangyarihan ng mga sangay, pinangangalagaan nila ang kanilang tungkulin dahil _____.

- A. Malaya ang bawat sangay sa isa't isa
- B. Magkakaugnay pa rin ang mga sangay
- C. May *check and balance* ng bawat sangay
- D. Iisa lamang ang pinanggagalingan ng kanilang kapangyarihan

Karagdagang Gawain

Kumusta ang iyong nakuhang iskor sa Pagtataya? Nasiyahan ka ba sa iyong mga ginawa sa araling ito?

Narito ang inihandang gawain para mapaunlad pa ang kaalaman tungkol sa aralin.

Kumpletuhin ang pangungusap sa pamamagitan ng pagsulat ng nawawalang salita sa mga patlang nito. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Ang pagkakaroon ng _____ ng kapangyarihan ng bawat sangay ng _____ ay makakatulong upang matiyak na ang ginagawa ng bawat isang sangay ay naaayon sa _____.

(Pamahalaan, Paghihiwalay, Saligang Batas)

Susi sa Pagwawasto

SUBUKIN 1. 😊 2. 😊 3. 😊 4. 😊 5. 😊 6. 😊 7. 😊 8. 😊 9. 😊 10. 😊 BALIKAN 1. PANGULO 2. SANGAY 3. TAGAPAGABATAS 4. HURADO 5. KONGRESSO PAGYAMANIN GAWAIN 1 CHECK AND BALANCE Malayang pagpuna o panghihimasok ng iba pang sangay. SEPARATION OF POWERS Hangganan ng kapangyarihan ng mga sangay ng pamahalaan.	Pagyamanin GAWAIN 2 1. ★ 2. ★ 3. ★ 4. ★ 5. ★ ISAGAWA Maiwasan ang pag-abuso sa kapangyarihan kung ang saklaw lamang ng bawat sangay ang hahawakang tungkulin o gawain. GAWAIN 1 Maaring iba iba ang sagot GAWAIN 2	TAYAHIN GAWAIN 1 1. HINDI-WASTO 2. HINDI-WASTO 3. HINDI-WASTO 4. WASTO 5. WASTO GAWAIN 2 1. C 2. B 3. D 4. D 5. B KARAGDAGANG GAWAIN Ang pagkakaroon ng paghihiwalay ng kapangyarihan ng bawat sangay ng pamahalaan ay makatutulong upang matiyak na ang ginagawa ng bawat isang sangay ay naaayon sa Saligang Batas.

Sanggunian

Adriano, M. V., Caampued, M. A., & Capunitan, C. A. (n.d.). *Araling Panlipunan – Ikaapat na Baitang* (2015 ed.). Department of Education-Instructional Materials Council Secretariat (DepEd-IMCS).

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

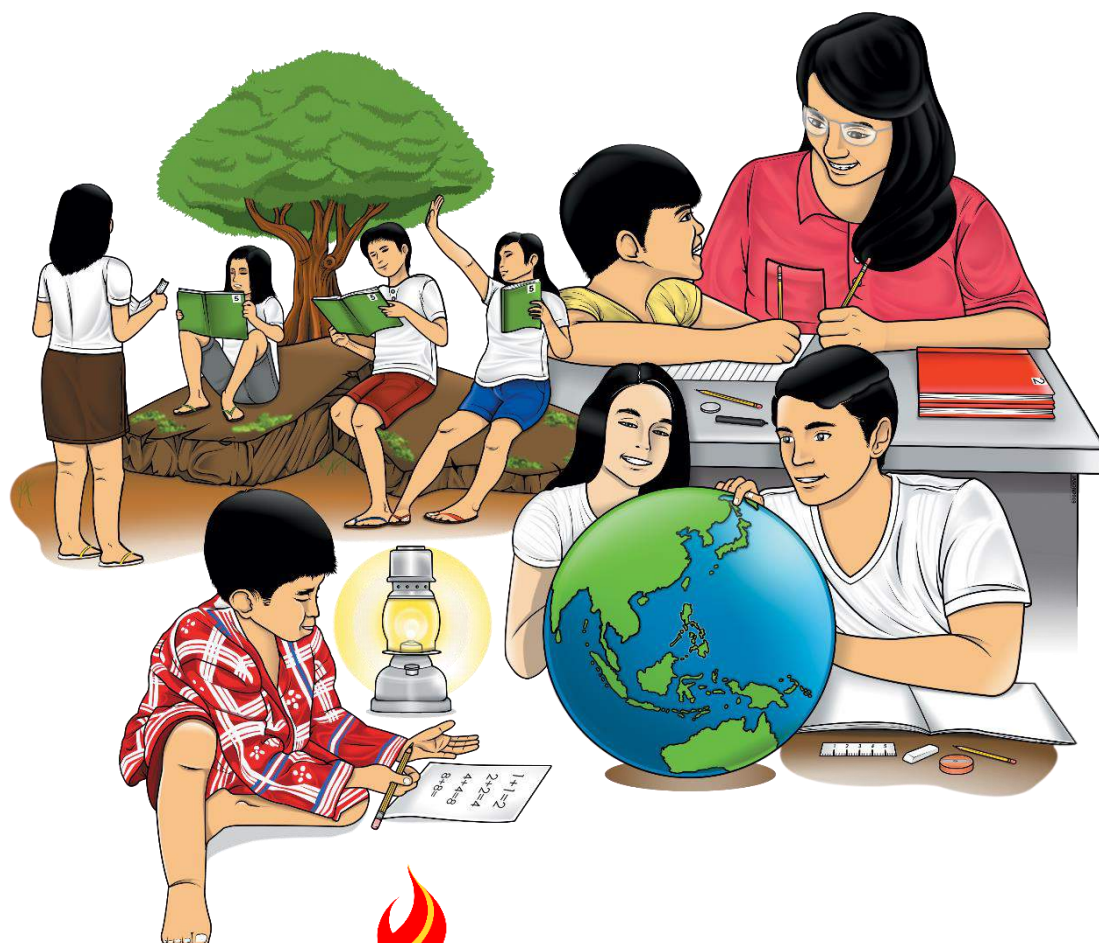
Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan – Modyul 4: Maayos na Pamahalaan Tungo sa Kaunlaran

Araling Panlipunan – Ikaapat na Baitang
Alternative Delivery Mode
Ikatlong Markahan – Modyul 4: Maayos na Pamahalaan tungo sa Kaunlaran
Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Jason H. Hadap
Editor:	Jerry P. Ramirez, Ma. Leilani R. Lorico
Tagasuri:	Ana N. Calisura
Tagaguhit:	
Tagalapat:	Edsel N. Doctama, Jera Mae B. Cruzado
Tagapamahala:	Gilbert T. Sadsad
	Francisco B. Bulalacao Jr.
	Grace U. Rabelas
	Ma. Leilani R. Lorico
	Imelda R. Caunca
	Marites B. Tongco

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education – Region Region V Bicol

Office Address: Regional Site, Rawis, Legazpi City 4500

Telefax: (052) 482-0373; 820-8404

E-mail Address: region5@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

**Ikatlong Markahan – Modyul 4:
Maayos na Pamahalaan tungo sa
Kaunlaran**

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Natutunan sa nakaraang aralin ang tungkol sa balangkas o istruktura ng ating pamahalaan.

Sa modyul na ito, mapapalalim ang iyong pang-unawa sa mahalagang papel na ginagampanan ng pamahalaan upang matugunan ang mga pangangailangan at makapamuhay ng matiwasay ang mga mamamayan.

Pamantayang Pangnilalaman

Ang mag-aaral ay naipamamalas ang pang-unawa sa bahaging ginagampanan ng pamahalaan sa lipunan, mga pinuno at iba pang naglilingkod sa pagkakaisa, kaayusan at kaunlaran ng bansa.

Pamantayang sa Pagganap

Ang mag-aaral ay nakapagpapakita ng aktibong pakikilahok at pakikiisa sa mga proyekto at gawain ng pamahalaan at mga pinuno nito tungo sa kabutihan ng lahat (*common good*).

Pamantayan sa Pagkatuto

Gabay ang modyul na ito, ikaw ay inaasahang:

Nasusuri ang mga gampanin ng pamahalaan upang matugunan ang pangangailangan ng bawat mamamayan.

Ano ang mga ginagawang paraan o gawain ng pamahalaan upang matugunan ang pangangailangan ng bawat mamamayan nito?

Subukin

Kumusta kaibigan? Alam mo ba kung sino at bakit ako narito? Ano kaya ang magiging papel ko sa pagsama sayo sa modyul na ito?

Ako ay si AP Lapis “*at your service*”! Ako ang magiging gabay mo sa bawat araling magpapatalas ng iyong isip.

Nawa’y masiyahan ka habang ako ang iyong kasa-kasama.

Bago mo simulang pag-aralan ang tungkol sa gampanin ng pamahalaan upang matugunan ang pangangailangan ng bawat mamamayan, subukin mo munang sagutin ang mga tanong tungkol sa mga ito.

Iguhit ang 😊 kung ito ay nagpapakita ng gampanin o serbisyong ibinibigay ng pamahalaan at ☹️ naman kung hindi. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 4 minuto.

- ___ 1. Libreng pag-aaral ng mga out-of-school youth sa ilalim ng Alternative Learning System (ALS).
- ___ 2. Pagbibigay proteksyon sa mga tiwaling opisyal ng pamahalaan.
- ___ 3. Sa panahon ng kalamidad, tulad ng bagyo, nagbibigay ng mga relief goods at damit sa mga nasalantang mamamayan.
- ___ 4. Paggagalugad ng mga kasundaluhan sa mga kagubatan upang mapanatili ang kaayusan sa komunidad.
- ___ 5. Pagbibigay ng bakuna laban sa tigdás sa mga bata sa mga barangay.

- ___6. Paggamit nang labis sa likas na yaman ng bansa para lumago ang ekonomiya ng bansa.
- ___7. Pagpapatayo ng mga kooperatiba na magpapautang o magpapahiram ng puhunan para sa pangkabuhayan ng mga mamamayan.
- ___8. Pinaglilingkuran lamang ang mga malalapit na kaibigan at mga kamag-anak.
- ___9. Pagbibigay ng abogado upang maipagtanggol ang sarili kung nasasakdal.
- ___10. Pagbibigay ng oportunidad upang makapagtrabaho ang mga tao.

Aralin

1

Maayos na Pamahalaan tungo sa Kaunlaran

Balikan

Iguhit mo ang tsek (✓) sa patlang bago ang bilang kung ang pahayag ay nagsasabi tungkol sa *check and balance* at *separation of powers* at ekis (X) naman kung hindi. Gawin ito sa loob ng 3 minuto sa iyong sagutang papel.

- ___1. Ang *separation of powers* ang may kapangyarihan sa pagsusuri at pagbabalanse ng bawat sangay ng pamahalaan.
- ___2. Nagkakaroon ng sabwatan ang mga sangay ng pamahalaan sa ilalim ng *check and balance*.
- ___3. Napagtataktan ang kamalian ng bawat sangay kung may *check and balance*.

- ____ 4. Sa ilalim ng *check and balance* ay maaaring punahin ang kamalian ng bawat sangay ng pamahalaan.
- ____ 5. Dapat na may mangibabaw na isang sangay ng pamahalaan batay sa kapangyarihan.

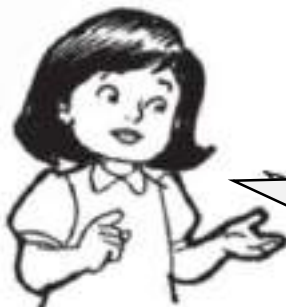

Mga Tala para sa Guro

Ito'y naglalaman ng mga paalala, panulong o estratehiyang magagamit sa paggabay sa mag-aaral.

Tuklasin

Maraming serbisyo ang pamahalaan sa atin kagaya ng libreng edukasyon, libreng pagpapagamot sa ospital pampubliko at may mga bahay-ampunan para sa mga batang ulila, matatanda at mahihirap.

Hindi lang yan. May mga batas na ipinatutupad upang mapangalagaan ang kapayapaan at kaayusan ng bansa. May pabahay na mura ang halaga at mga tulong sa tao sa oras ng kalamidad.

Batay sa nabasa mong pag-uusap ng dalawang bata, mahalaga ba ang pamahalaan?

Ano ang mga paglilingkod ng pamahalaan na nabanggit sa bawat dayalogo?

Ano ang mangyayari sa isang bansa kung walang pamahalaan? May mga ginagawa ba ang pamahalaan para sa pangangailangan ng mga mamamayan?

Sa araling ito, malalaman mo ang mga kasagutan. Simulan mo na!

Suriin

Basahin at unawain ang nilalaman ng aralin sa loob ng 7 minuto.

MGA GAMPANIN NG PAMAHALAAN

Tungkulin ng pamahalaan ang gumawa ng mga batas, ipatupad at bigyan ng pagpapakahulugan ang mga ito. Maliban dito, binibigyan pansin din nito ang iba pang gawain na iniatas ng Saligang Batas. Halimbawa nito ay gawaing panseguridad, kaayusang panlipunan at pang-ekonomiya at katarungang panlipunan.

Sa panseguridad, sinisikap ng pamahalaan na ang bawat mamamayan ay ligtas sa anumang kapahamakan. Gayundin, tinutugunan nito ang pangangailangan ng mamamayan tuwing may mga nasasalanta ng mga kalamidad tulad ng bagyo, pagbaha, lindol at pagputok ng bulkan at iba pang sakunang dulot ng kalikasan o gawa ng tao. Nariyan din ang programang pangkapayapaan na naglalayong mapanatili ang kaayusan at katahimikan sa pamayanan.

Sa pang-ekonomiya naman ay pinapangalagaan ng pamahalaan ang mga manggagawa, pagpapa-unlad ng agrikultura at likas na yaman ng bansa at paghihikayat ng mga namumuhunan.

Sa kagalingang panlipunan, may pabahay na inaalok ang pamahalaan sa abot kayang halaga para sa mga iskwarter sa kalunsuran. Ang proyektong pangkabuhayan ang nauuna sa mga listahan upang makapagtrabaho nang maayos sa pamilya at sa bansa. Ilang halimbawa pa nito ay ang programang pangkalusugan tulad ng pagbabakuna at libreng gamot. Maliban dito, may libreng edukasyon para sa mga bata na makapag-aral na walang bayad sa pampublikong paaralan.

Sa katarungang panlipunan, may programa ang pamahalaan upang mabigyan ng proteksyon ang karapatan ng biktima at akusado. Ang isang halimbawa nito ay ang Witness Protection Program ng Department of Justice na nagbibigay seguridad sa mamamayang testigo laban sa akusado sa pagkakasalang kriminal.

MGA AHENSYA NG PAMAHALAAN

Ang mga sumusunod na ahensya ng pamahalaan ay ilan lamang sa tumutugon sa mga pangangailangan at kapakanan ng mga mamamayan.

Kagawaran ng Edukasyon (Department of Education o DepEd). Ito ang nangangasiwa at nagpapatupad ng mga programa sa edukasyon sa bansa maging publiko man o pribadong paaralan. Halimbawa ay ang pagpapatupad ng K to 12 Curriculum at Distance Learning Modalities tulad ng online at modular distance learning.

Kagawaran ng Katarungan (Department of Justice o DOJ). Ito ang nangangasiwa sa mga usaping may kaugnayan sa hustisya gaya ng pagkakaloob ng payong legal sa mga usapin sa pamahalaan, at pagkakaloob ng parole o ang pansamantala o lubos na paglaya ng isang bilanggo.

Kagawaran ng Tanggulang Pambansa (Department of National Defense o DND). Ito ang naatasang manguna sa pangangasiwa at pangangalaga sa seguridad ng bansa. Halimbawa na lamang ang pagreresulba sa isyu ng teritoryo sa *West Philippine Sea*.

Kagawaran ng Kalusugan (Department of Health o DOH). Ang ahensiyang ito ang nangunguna sa pangangalaga sa kapakanang pangkalusugan ng mga mamamayan ng bansa. Isang halimbawa ay ang pagtugon sa paglaban sa *COVID19 Pandemic* at Vaccination Program.

Kagawaran ng Likas na Yaman at Kapaligiran (Department of Environment and Natural Resources o DENR). Kabilang sa mga gawain ng ahensiyang ito ang pagtiyak na napangangalagaan ang mga likas na yaman ng bansa. Halimbawang gawain nila ay ang pagbabawal sa pagpuputol ng punongkahoy, pagkakaingin at maling pangangasiwa sa likas na yaman.

Kagawaran ng Panlipunang Paglilingkod at Pagpapaunlad (Department of Social Welfare and Development o DSWD). Ang ahensiyang ito ang nangangasiwa at nagkakaloob ng iba't ibang serbisyong panlipunan lalo na sa mga kapuspalad na mamamayan. Halimbawa ay ang 4P's o Pantawid Pamilyang Pilipino Program.

Kagawaran ng Agrikultura (Department of Agriculture o DA). Ito ang nangangasiwa sa mga usapin at programa hinggil sa agrikultura ng bansa. Sila ay nagpapatupad ng programa upang pahiramin ng puhunan ang mga magsasaka at pagtuturo sa mga ito ng tamang paraan sa pagtatanim.

Kagawaran ng Paggawa at Empleyo (Department of Labor and Employment o DOLE). Tungkulin ng kagawarang ito na pangalagaan ang kapakanan ng mga manggagawa sa loob o labas man ng bansa. Gayundin ang pagpapatupad ng mga batas sa paggawa. Ang ahensiyang ito ang nagpapatupad ng Kabuhayan Program at TUPAD (Tulong Panghanapbuhay sa Ating Disadvantaged/Displaced Workers.)

Pagyamanin

Binasa mo ba at naunawaan ang aralin?
May inihandang gawain para sa iyo. Handa
ka na ba?

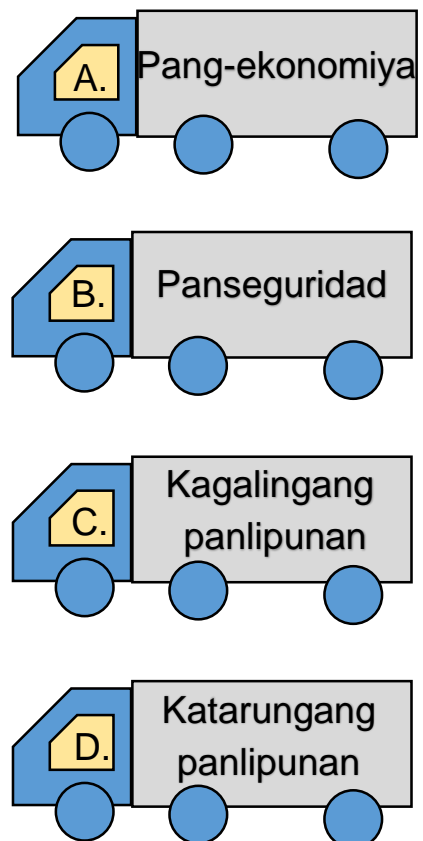
GAWAIN 1:

Ikabit ang mga pahayag sa Hanay A sa kaukulang gampanin o programa ng pamahalaan na makikita sa Hanay B. Isulat lamang ang titik ng tamang sagot. Gawin ito sa loob ng 2 minuto sa iyong sagutang papel.

Hanay A

1. Pagpapanatili ng kaayusan at katahimikan sa pamayanan.
2. Pagbibigay ng pangkabuhayan sa mga tao sa pamamagitan ng pagpapahiram ng puhunan.
3. Pagkakaloob ng pagkakataon magkaroon isang abogado upang maipagtanggol ang sarili kung nasasakdal
4. pagpapaunlad ng likas na yaman
5. Pagbibigay ng libreng edukasyon sa mag-aaral sa pampublikong paaralan.

Hanay B

GAWAIN 2:

WORD BINGO

Gabay ang mga pahayag sa bawat titik ng salitang B-I-N-G-O, bilugan sa BINGO CARD ang tinutukoy na kagawaran ng pamahalaan. Gawin ito sa loob ng 2 minuto sa iyong sagutang papel.

B	I	N	G	O
DENR	DFA	DENR	DA	DFA
DepED	DPWH	DILG	DOH	DOT
DOLE	DND	FREE	DAR	DOF
DOF	DTI	DOT	DOTC	DBM
DOJ	DSWD	DOE	DBM	DA

B – nagpapatupad ng programang pang-edukasyon sa bansa
I – nangangasiwa at nangangalaga sa seguridad ng bansa
N – nangangasiwa sa pangangalaga ng likas na yaman
G – nangangalaga sa kalusugan ng mamamayan sa bansa
O – nangangasiwa sa mga lupang pansakahan sa bansa

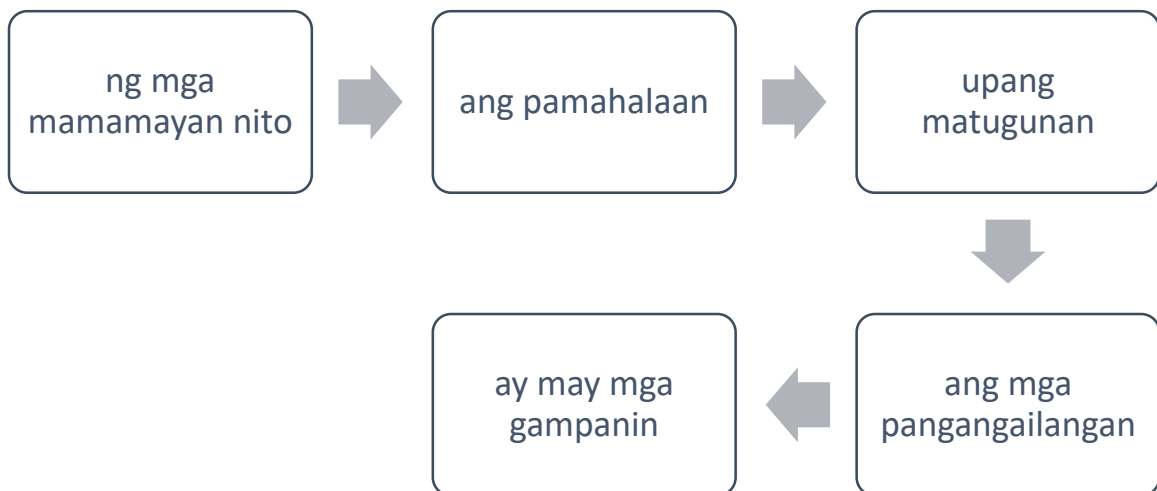
Isaisip

Nagustuhan mo ba ang iyong mga ginawa sa bahaging Pagyamanin?

Ngayon naman ay maghanda sa susunod na gawain.

Buuin ang kaisipan na dapat iyong pakatandaan sa araling ito sa pamamagitan ng pagsasaayos sa mga pariralang nasa mga kahon. Isulat ang buong pangungusap at magbigay ng sariling saloobin tungkol dito. Gawin ito sa loob ng 5 minuto sa iyong sagutang papel.

_____
_____
_____
_____
_____
_____

Isagawa

Pagmasdan ang mga nasa larawan. Ano ang mga gampanin o serbisyo sa pamayanan ang ibinibigay ng pamahalaan batay sa larawan? Isulat ang iyong sagot sa sagutang papel sa loob ng 4 minuto.

_____
_____
_____
_____
_____
_____

Tayahin

Basahin at unawain ang mga katanungan. Piliin at isulat ang tamang sagot sa sagutang papel. Gawin sa loob ng 3 minuto.

1. Ang pamahalaan ay nagbibigay ng libreng bakuna sa mga bata, *deworming* sa mag-aaral at libreng gamot para sa mga nangangailangan nito. Sa iyong palagay, anong uri ng serbisyo o gampanin ang naibibigay sa mga tao?
 - A. Pang-ekonomiya
 - B. Katarungang Panlipunan
 - C. Kagalingang Palipunan
 - D. Panseguridad
2. Nahinto sa pag-aaral ang iyong kuya. Natutuhan mo sa paaralan na may programa sa Edukasyon para sa mga nahinto ng pag-aaral. Ano ang iyong gagawin?
 - A. Alamin sa guro kung kanino magtatanong dahil alam mong interesado ang iyong kuya.
 - B. Hindi na sasabihin sa kuya tatal namamasukan na sya
 - C. Hayaan na lamang ang iyong kuya dahil matanda na siya
 - D. Hindi na lamang papansinin dahil magastos ito.
3. Ang mga sumusunod ay mga gampanin o gawain ng pamahalaan para sa mga tao. Alin dito ang gawaing o serbisyong pangkapayaan?
 - A. Pagbibigay ng lupang pansakahan sa mga magsasaka.
 - B. Pagbibigay ng mga puhunan sa mga tao.
 - C. Pagbibigay ng tamang sahod at benipisyo ng mga manggagawa.
 - D. Pagbantay ng mga hukbong pandagat sa mga baybaying dagat ng bansa.

4. Si Mario ay inakusahang sa pagkakasalang pagnanakaw ng kanyang kabitbahay. Ano kaya ang maaaring gawin niya para maipagtanggol ang sarili?
- A. Tumakas at balikan ang nag-aakusa upang takutin na huwag na siyang kasuhan.
 - B. Ipost sa social media para makahingi ng tulong sa mga tao.
 - C. Humingi ng tulong sa Public Attorney's Office para mabigyan ng abogado na magtatanggol.
 - D. Hayaan na lamang na makulong sa salang hindi naman ginawa.
5. Sa nagdaang bagyo tulad ng Rolly at Ulysses, maraming bahay at kabuhayan ang naapektuhan ng mga nito. Sa iyong palagay, paano makatutulong ang pamahalaan sa mga nasalanta ng kalamidad?
- A. Pagbibigay ng relief goods, gamot at pangkabuhayang maaring pagsimulan ng mga biktima ng kalamidad.
 - B. Pagpapautang ng puhunan para sa maitayong muli ang kanilang bahay.
 - C. Putulin ang mga natitirang puno upang ipamigay sa mga nasalanta ng bagyo.
 - D. Hayaan na lamang ang mga nasalanta ng bagyo na magsumikap sa sariling paraan.

#Pagtatapat-tapatin. Basahin ang pahayag tungkol sa gampanin ng pamahalaan at itapat ito sa pangalan ng ahensya ng pamahalaan na nangangasiwa nito. Isulat lamang ang titik ng tamang sagot sa sagutang papel sa loob ng 3 minuto.

6. Mga pulis na nagpapatrolya sa mga pamayanan para sa kaayusan at katahimikan.	●	●	A. Department of Agriculture (DA)
7. Pagbibigay ng tamang sahod at benipisyo sa mga manggagawa.	●	●	B. Department of Labor and Employment (DOLE)
8. Pagbibigay ng mga lupang sakahan sa mga magsasaka.	●	●	C. Department of Social Welfare and Development (DSWD)
9. Sa panahon ng sakuna sila ang nagbibigay ng ayuda o mga relief goods at iba pang pangngailangan ng mga taong nasalanta ng kalamidad.	●	●	D. Department of Health (DOH)
10. Nagbibigay ng libreng gamot at tumutugon sa mga isyung pangkalusugan tulad ng <i>COVID19 Pandemic</i> .	●	●	E. Department of National Defense

Karagdagang Gawain

Kumusta ang iyong nakuhang iskor sa Pagtataya? Nasiyahan ka ba sa iyong mga ginawa sa araling ito?

Narito ang inihandang gawain para mapaunlad pa ang iyong kaalaman tungkol sa aralin.

Magtanong sa inyong pamayanan kung anong mga programa o gawain ng lokal na pamahalaan ang ipinatutupad o naibibigay na serbisyo. Gamitin ang talahanayan sa ibaba sa pagsagot. Gawin ito sa loob ng 3 minuto at isulat sa sagutang papel.

Programa/Serbisyo	Halimbawa
Pangkalusugan	
Edukasyon	
Pangkapayapaan	
Pang-ekonomiya	
Pang-hustisya	

Susi sa Pagwawasto

SUBUKIN 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. BALIKAN 1. X 2. X 3. X 4. ✓ 5. X Pagymainin GAWAIN 1 1. PANSEGUURIDAD 2. KAGALINGANG PANLIPUNAN 3. KATARUNGANG PANLIPUNAN 4. PANG-EKONOMIYA 5. KAGALINGANG PANLIPUNAN	PAGYAMANIN GAWAIN 2 B - DepEd I - DND N - DENR G - DOH O - DA ISALISIP Ang pamalaan ay may mga gampanin upang matugunan ang mga pangangailangan ng mga mamamayan nito. ISAGAWA ANSWERS MAY VARY	TAYAHIN 1. B 2. A 3. D 4. C 5. A 6. E 7. B 8. A 9. C 10. A KARAGDAGANG GAWAIN ANSWERS MAY VARY

Sanggunian

Adriano, Corazon V., Adriano, Marian A. Caampued, Charity A. Capunitan, Walter F. Galarosa, Noel P. Miranda, Emily R. Quintos Belen P. Dado, Ruth A. Gozun, Rodante S. Magsino, Maria Lucia L. Manalo, Jose B. Nabaza, Evelyn P. Naval, Araling Panlipunan – Ikaapat na Baitang, Unang Edisyon 2015 Kagamitan ng Mag-aaral, Department of Education-Instructional Materials Council Secretariat (DepEd-IMCS), pp.164-170

Seal of the Department of Education of the Philippines, [Department of Education, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Seal_of_the_Department_of_Education_of_the_Philippines.png](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Seal_of_the_Department_of_Education_of_the_Philippines.png), **03:13, 31 March 2013**

Official Seal of the Department of Justice of the Philippines., Department of Justice, [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Department_of_Justice_\(DOJ\).svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Department_of_Justice_(DOJ).svg), 1 April 2018

Official Seal of the Department of National Defense (Philippines)., Department of National Defense, [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Department_of_National_Defense_-_DND_\(Philippines\).svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Department_of_National_Defense_-_DND_(Philippines).svg), 24 October 2017

Seal of the Philippines' Department of Health (DOH), [Department of Health, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Department_of_Health_\(DOH\)_PHL.svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Department_of_Health_(DOH)_PHL.svg), 8 July 2018

Seal of the Department of Environment and Natural Resources, Department of Environment and Natural Resources, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Seal_of_the_Department_of_Environment_and_Natural_Resources.svg, 28 January 2016

Official Seal of the Department of Social Welfare and Development (Philippines)., Department of Social Welfare and Development, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Department_of_Social_Welfare_and_Development.png, 9 April 2014, 10:36:17

Seal of the Department of Labor and Employment (Philippines), [Department of Labor and Employment, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Department_of_Labor_and_Employment_\(DOLE\).svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Department_of_Labor_and_Employment_(DOLE).svg), **16:08, 14 July 2018**

http://dlrciligan.weebly.com/uploads/5/0/8/0/50800379/27gawain_ng_pamahalaan_tugon_sa_pangan_gailangan_ng_mamamayan.pdf

http://lrmds.depedldn.com/DOWNLOAD/25BAKIT_MAHALAGA_ANG_PMAHALAAN.PDF

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

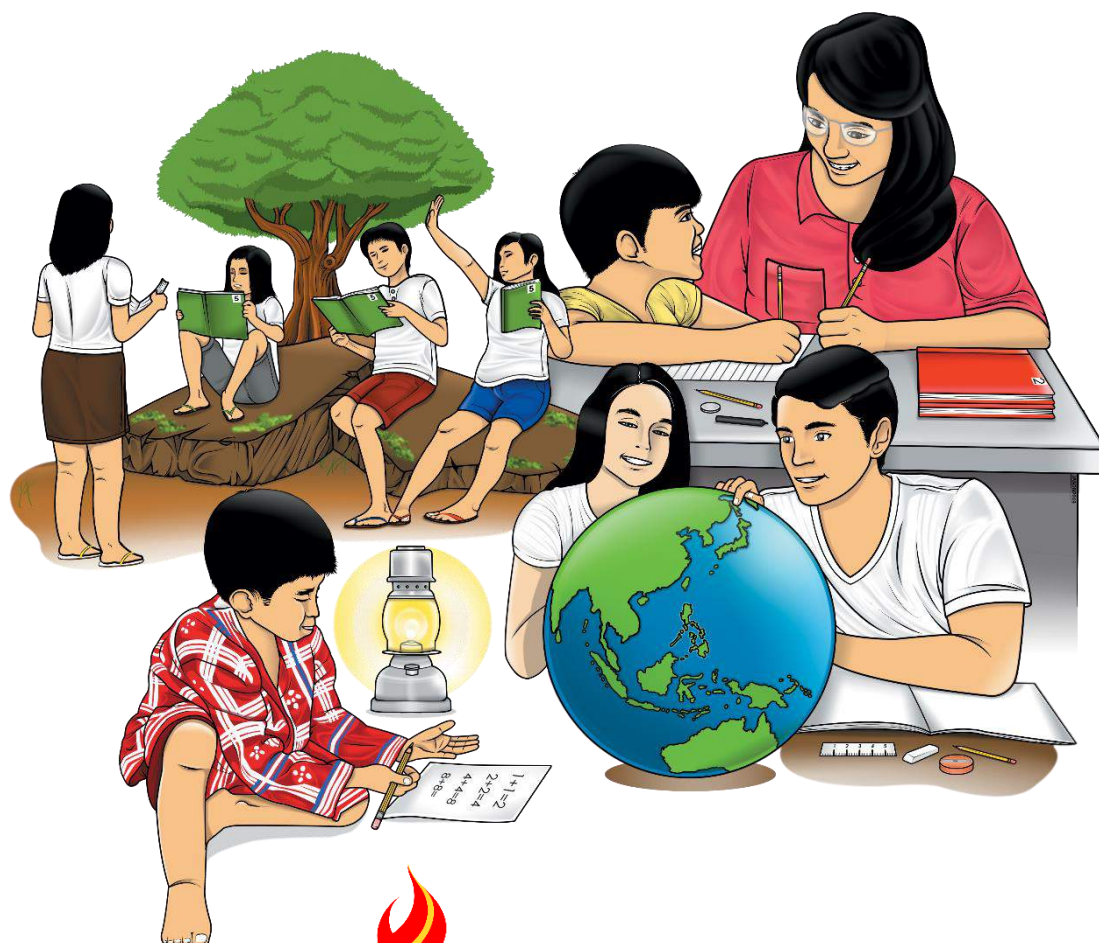
Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan – Modyul 5: Programa at Serbisyong Pangkalusugan, Handog ng Pamahalaan

Araling Panlipunan – Ikaapat na Baitang
Alternative Delivery Mode
Ikatlong Markahan – Modyul 5: Programa at Serbisyon Pangkalusugan,
Handog ng Pamahalaan
Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Iren A. Nuñez
Editor:	Jerry P. Ramirez, Ma. Leilani R. Lorico
Tagasuri:	Ana N. Calisura
Tagaguhit:	
Tagalapat:	Edsel N. Doctama, Jera Mae B. Cruzado
Tagapamahala:	Gilbert T. Sadsad
	Francisco B. Bulalacao Jr.
	Grace U. Rabelas
	Ma. Leilani R. Lorico
	Imelda R. Caunca
	Marites B. Tongco

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education – Region Region V Bicol

Office Address: Regional Site, Rawis, Legazpi City 4500

Telefax: (052) 482-0373; 820-8404

E-mail Address: region5@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan – Modyul 5:

**Programa at Serbisyong
Pangkalusugan, Handog ng
Pamahalaan**

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Kumusta! Ngayon ay nasa ikalimang modyul ka na. Natutuhan mo sa mga nakaraang aralin ang mga gampanin ng pamahalaan upang matugunan ang pangangailangan ng bawat mamamayan.

Sa modyul na ito, matutuhan mo naman ang iba't- ibang programa at serbisyong ipinagkakaloob ng pamahalaan para sa ikabubuti ng bawat mamamayan. Nangunguna sa mga ito ang serbisyong pangkalusugang handog ng pamahalaan.

Pamantayang Pangnilalaman

Ikaw ay makapagpapamalas ng pang- unawa sa bahaging ginagampanan ng pamahalaan sa lipunan, mga pinuno at iba pang naglilingkod sa pagkakaisa, kaayusan at kaunlaran ng bansa.

Pamantayan sa Pagganap

Ikaw ay makapagpapakita ng aktibong pakikilahok at pakikiisa sa mga proyekto at gawain ng pamahalaan at mga pinuno nito tungo sa kabutihan ng lahat (common good).

Pamantayan sa Pagkatuto

Sa modyul na ito, ikaw ay inaasahang:

Masusuri mo ang mga programa ng pamahalaan tungkol sa pangkalusugan.

Subukin

PANUTO: Basahing mabuti ang mga sumusunod na katanungan. Pagkatapos ay piliin ang titik ng tamang sagot at isulat sa sagutang papel. Gawin ito sa loob ng 3 minuto.

1. Anong programang pangkalusugan ng pamahalaan ang may layuning makapagbigay ng kumpletong gamot lalo na sa mga pangunahing sakit para sa mga mamamayan?
 - A. Pagbabakuna
 - B. National Health Insurance Program
 - C. Philhealth
 - D. Complete Treatment Pack
2. Bakit mahalaga ang pagbabakuna sa mga bata?
 - A. Walang bayad itong ibinibigay sa mga bata.
 - B. Maiwasan ang malubhang pagkakasakit ng mga bata
 - C. Para maiwasan ang pagpapadoktor
 - D. Para makatipid ang pamilya.
3. Alin sa mga sumusunod ang HINDI kabilang sa mga programa ng pamahalaan para sa kalusugan?
 - A. Edukasyon Para sa Lahat
 - B. Pagbabakuna
 - C. Complete Treatment Pack
 - D. PhilHealth
4. Bakit mahalagang malusog ang mga mamamayan sa isang bansa?
 - A. Magagawa niya ang anumang naisin niya kung malusog siya.
 - B. Magandang tingnan ang malulusog na mamamayan.
 - C. Ang malusog na mamamayan ay kapaki-pakinabang sa bansa.
 - D. Kailangan ng pamahalaan ang mga mamamayan.

5. Alin sa mga sumusunod na programa ang itinataguyod ng pamahalaan upang masugpo ang mga sakit gaya ng *polio*, *tigdas*, *diarrhea*, at *trangaso*?
- A. Pagbabakuna
 - B. PhilHealth
 - C. Complete Treatment Pack
 - D. National Health Insurance Program
6. Alin sa mga programang ito ng pamahalaan ang naglalayong mapangalagaan ang kalusugan ng mga ina?
- A. Bakuna laban sa Neo Tetanus
 - B. Complete Treatment Pack
 - C. Abot-Alam
 - D. Edukasyon Para sa Lahat
7. Nalaman mo na may nakatakdang pagbabakuna o imunisasyon para sa mga bata laban sa sakit na *polio* sa inyong barangay. Paano mo maipapakita ang iyong pagsuporta sa programang ito ng pamahalaan?
- A. Magsasawalang kibo lamang.
 - B. Hayaan ang mga Barangay Health Worker sa programang ito dahil gawain nila ito.
 - C. Ipagbigay alam sa mga kapitbahay ang programang ito.
 - D. Hikayatin ang kapwa-bata na huwag magpabakuna.
8. Malala na ang ubo ng iyong kapatid sapagkat hindi maipagamot dahil wala kayong pera. Napag-aralan ninyo ang mga programa ng pamahalaan para sa kalusugan. Ano ang dapat mong gawin?
- A. Hintayin na maipagamot ang kapatid.
 - B. Sabihin sa magulang ang nalamang programa ng pamahalaan para sa kalusugan.
 - C. Hayaan na malaman ng magulang ang tungkol sa programa ng pamahalaan tungkol dito.
 - D. Dalhin sa health center ang kapatid kahit hindi alam ng magulang.

9. Kabilang sa pinakamahihirap na pamilya sa inyong lugar ang pamilya ng kalaro mong si Alex. Nagkasakit ito nang malubha kaya hindi na makapaglaro. Paano mo matutulungan si Alex?
- A. Sabihin sa munisipyo ang kalagayan ng kalaro mong si Alex.
 - B. Layuan na lang si Alex upang hindi mahawa sa kanyang sakit.
 - C. Ibahagi sa pamilya ni Alex ang programa tungkol sa Complete Treatment Pack ng pamahalaan.
 - D. Hayaan na lang ang pamilya ni Alex sa kalagayan nila.
10. Bakit kailangang magkaroon ng mga programa ang pamahalaan tungkol sa kalusugan ng mga mamamayan ng bansa?
- A. Tungkulin ito ng pamahalaan.
 - B. Para makilala sila ng mga tao
 - C. Para mapangalagaan ang kalusugan ng mga mamamayan
 - D. Para tuparin ang pangako nila sa mga tao.

Aralin

1

Programa at Serbisyong Pangkalusugan, Handog ng Pamahalaan

Balikan

PANUTO: Suriin ang mga sumusunod na pahayag. Lagyan ng bituin ★ ang puwang kung Tama ang isinasaad ng pahayag, at bilog ● naman kung Mali. Gawin ito sa sagutang pael sa loob ng 3 minuto.

___1. Nagsasagawa ang pamahalaan ng mga proyekto upang matugunan ang pangangailangan ng mga mamamayan.

___2. Isang epekto ng maayos na pamamahala ang paghirap ng mga mamamayan sa bansa.

___3. Ang pagpapagawa ng mga kalsada at tulay ay nagpapatunay ng maayos na serbisyong pang-imprastruktura ng pamahalaan.

___4. Pinangangalagaan ng pamahalaan ang karapatan ng mamamayan sa pagkakaloob lamang ng serbisyong panlipunan at pangkalusugan.

___5. May mga kaparaanan din ang pamahalaan upang matiyak ang kaligtasan at kapakanan ng mga mamamayan laban sa hindi patas na pagbibigay ng serbisyong pangkalusugan.

Naalala mo pa ba ang nakaraang aralin? Nakuha mo ba lahat ng sagot? Sige magpatuloy ka na.

Mga Tala para sa Guro

Ito'y naglalaman ng mga paalala, panulong o estratehiyang magagamit sa paggabay sa mag-aaral.

Tuklasin

Pag-aralan at suriin mo ang Word Hunt. Hanapin at isulat sa sagutang papel ang mga salitang may kaugnayan sa kalusugan. Gawin ito sa loob ng 2 minuto.

N	B	A	K	U	N	A	C	B	G	C	L
A	E	G	M	A	L	U	S	O	G	O	U
R	W	D	O	C	T	O	R	J	O	V	N
S	G	A	M	O	T	I	G	D	A	S	A
P	H	I	L	H	E	A	L	T	H	Q	S

Anong mga programa kaya mayroon ang pamahalaan para sa ating kalusugan? Ikaw, may alam ka ba?

Tara, at sabay nating alamin sa modyul na ito.

IBA'T-IBANG PROGRAMA NG PAMAHALAAN

Basahin at unawain

Mahalaga sa isang bansa ang kapakanan ng mga mamamayan nito. Ito ang itinuturing na pinakamahalagang yaman. Sa 1987 Konstitusyon ng Pilipinas pa lamang ay ipinapahiwatig nang pamahalaan ang mga serbisyo para sa bansa. Isinasaad sa Artikulo II, Seksyon 15 na dapat itaguyod at pangalagaan ng Estado ang karapatan sa kalusugan ng mga mamamayan at ilagay sa isipan ang kaalamang pangkalusugan sa kanila.

Mahalagang malusog ang pangangatawan upang malusog din ang pag-iisip. Ito ay isinasaalang-alang ng pamahalaan upang lubos na mapakinabangan ang mamamayan at maging katuwang ito sa pagbuo ng tamang pasiya at pagsasagawa ng wastong pagkilos para sa maayos na pamamalakad at kalagayan ng bansa.

PROGRAMANG PANGKALUSUGAN

Iba't ibang programang pangkalusugan ang ipinapatupad ng pamahalaan para sa kabutihan ng lahat ng mga mamamayan nito.

Ang Kagawaran ng Kalusugan o Department of Health (DOH) ay ang ahensyang naatasan ng pamahalaan na mamahala sa mga serbisyong pangkalusugan.

Ilan sa malalaking programa ng kagawaran ang National Health Insurance Program (NHIP) Complete Treatment Pack, pagbabakuna, programa sa mga ina at kababaihan at programa laban sa mga sakit gaya ng AIDS, dengue, COVID-19 at marami pang iba.

NATIONAL HEALTH INSURANCE PROGRAM (NHIP)	Ang National Health Insurance Program ay itinatag upang magkaroon ng seguro ang lahat ng mamamayan at mapagkalooban ng may kalidad na pasilidad at serbisyong pangkalusugan. Isa sa programa ng NHIP ay ang PhilHealth na tumutulong sa pagpagamot at mabigyan ng libreng gamot lalo na ang mga mahihirap na mamamayan.
PAGBABAKUNA O IMUNISASYON	Ang Pagbabakuna o imunisasyon ng mga bata laban sa mga sakit gaya ng diarrhea, polio, tigas, at trangkaso. Isinasagawa ito sa mga sentrong pangkalusugan o health centers sa iba't-ibang bahagi ng rehiyon.
COMPLETE TREATMENT PACK	Layunin ng Complete Treatment Pack na marating ang pinakamahihirap na mamamayan at mabigyan ng kompletong gamot lalo na sa mga pangunahing sakit sa bansa.
PROGRAMA PARA SA MGA INA AT KABABAIHAN	Ang Programa para sa mga Ina at Kababaihan ay isa sa mga pangunahing programa ng pamahalaan para sa kalusugan. Dito binibigyan sila ng libreng bitamina, bakuna laban sa mga sakit gaya ng neo tetanus at marami pang iba.

PROGRAMA LABAN SA IBA PANG MGA SAKIT

Ang ilang mga sakit gaya ng tuberkulosis (TB) ay madali nang malunasan sa tulong ng programa ng pamahalaan. Maliban sa walang bayad ang pagpapatingin, may mga gamot pang ibinibigay ang mga *health center* para sa tuluyang paggaling ng mga mamamayang may karamdamang ito. May programa rin sa pagpapalaganap ng impormasyon sa pag-iwas, tamang pagsugpo, at paggamot sa *human immune-deficiency virus infection* at *acquired immune deficiency syndrome* (HIV-AIDS). Sa kasalukuyan, wala pang gamot o bakuna para malabanan ang sakit na ito.

Isa rin sa mga sakit ngayon ang coronavirus disease o COVID-19 na isang nakahahawang sakit na dulot ng bagong coronavirus. Sa kasalukuyan, ang DOH katuwang ng World Health Organization (WHO) ay nagsasagawa ng mga programa laban sa Coronavirus Disease o CoViD-19. Dahil sa mabilis na pagkalat nito sa buong mundo, ito ay nauri bilang pandemya. Kabilang sa mga programa ng pamahalaan ay pagpapagawa ng mga *quarantine facilities at testing centers*.

Nagbibigay din ng mga payong pangkalusugan ang kagawaran gaya ng pagsusuot ng face mask at face shield, at palagiang paghuhugas ng kamay.

Patuloy ang pangangalaga ng pamahalaan sa kalusugan ng mga mamamayan lalo na tuwing nalalapit ang tag-ulan kung saan maraming mga bata ang nagkakasakit gaya ng dengue mula sa lamok at leptospirosis mula sa ihi ng daga. Kasama sa panlaban sa pagdami ng nagkakasakit na mga bata ang paglilinis sa kapaligiran at pagsunod sa 4S Kontra dengue- Search and destroy breeding places, Seek early consultation, Secure Self-protection at Say Yes to Fogging. Nagpapatayo din ng mga health centers sa bawat barangay at may nakatalagang mga doktor, nars at barangay health workers (BHW) para mapangalagaan ang kalusugan ng mga nakatira dito.

Naintindihan mo ba ang mga aralin sa modyul na ito? Kung gayon, humanda ka ng sagutin ang mga susunod na gawain

Tara, subukin nga natin ang iyong kaalaman.

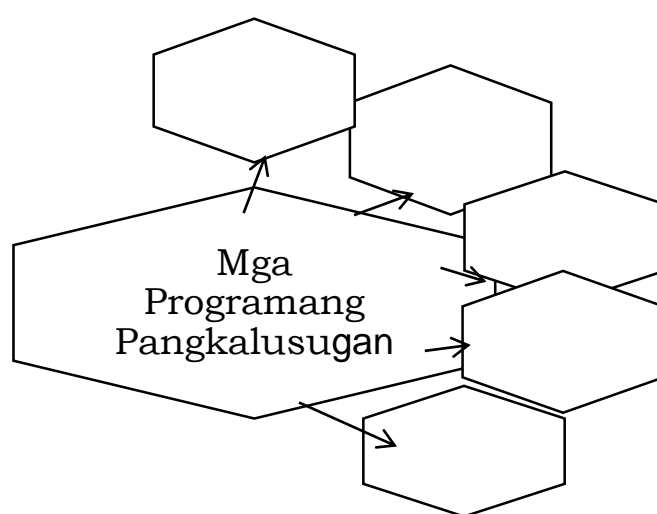
Pagyamanin

A. PANUTO: Basahin mo ang mga sumusunod na pahayag Isulat mo ang **PK** kung may kaugnayan sa programang Pang Kalusugan, **WK** naman kung Walang Kaugnayan. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 3 minuto.

1. Pagtatalaga ng pamahalaan ng mga nars at doktor sa mga barangay health centers
2. Pagtatanggol ng mga sundalo sa banta ng mga mananakop.
3. Pagbibigay ng libreng pagpapaaral ng lokal na pamahalaan.
4. Pagpapalaganap ng impormasyon sa tamang pag-iwas, pagsugpo, at paggamot sa mga nakahahawang sakit ng DOH.
5. Pagkakaroon ng libreng check-up ng mga ina sa bawat health center.
6. Pagbuo ng mga programa sa pagsulat at pagbasa sa mga paaralan.
7. Pagpapatayo ng mga health center at ospital sa mga bayan.

8. Pagkakaroon ng programa para sa kapayapaan at pag-unlad ng lugar na apektado ng kaguluhan.
9. Pagtataguyod ng edukasyon para sa lahat o Education for All.
10. Pagbibigay ng libreng bitamina at mga bakuna upang malabanan ang malubhang karamdaman.

B. PANUTO: Punan ang graphic organizer ng mga programang pangkalusugan ng pamahalaan ayon sa tinalakay na teksto. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 3 minuto.

C. PANUTO: Tukuyin kung anong programang pangkalusugan ng pamahalaan ang inilalarawan sa mga sumusunod na sitwasyon. Gamitin mo ang gabay na titik. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 3 minuto.

1. Sa tulong ng programang ito maraming mga mamamayan ang nakapagpapagamot at nabibigyan libreng gamot. P_____.
2. Ang programang naglalayong maprotektahan ang mga bata laban sa sakit gaya ng polio at tigas. P_____.
3. Layunin ng programang ito na marating ang pinakamahirap na mamamayan at mabigyan ng kompletong gamot lalo na sa mga pangunahing sakit ng bansa. C_____.

4. Ang programa na naglalayong mabigyan ng kasiguraduhan ang mga mamamayan na mabigyan ng kalidad na serbisyong pangkalusugan. N_____.
5. Ang programa kung saan binibigyan ang mga kababaihan ng libreng bitamina gaya ng neo tetanus at marami pang iba. P_____.

Kumusta? Nasiyahan ka ba sa pagsagot sa mga gawain?
Sige magpatuloy ka pa.

Isaisip

PANUTO: Punan ng tamang salita ang mga sumusunod na puwang upang mabuo ang kaisipan sa bawat pangungusap. Isulat ang mensaheng nabuo sa ibaba. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 3 minuto.

Ang Kagawaran ng _____(1)_____ ang pangunahing ahensiya ng pamahalaan na namamahala sa mga serbisyong _____(2)_____ para sa mga mamamayan.

May iba't-ibang serbisyong pangkalusugan ang ibinibigay ng pamahalaan. Ilan sa mga ito ay ang _____(3)_____, _____(4)_____, _____(5)_____ at ang _____(6)_____ na magagamit sa libreng nakapagpapagamot sa mga ospital.

Nakuha mo ba ang mensahe ng modyul na ito? Kung gayon ay magpatuloy ka pa sa susunod na gawain.

Isagawa

PANUTO: Basahin ang mga sumusunod na sitwasyon at isulat ang nararapat mong gawin sa iyong sagutang papel. Gawin ito sa loob ng 5 minuto.

1. Ang iyong kalusugan ay pinahahalagahan ng pamahalaan. Paano mo mapangangalagaan ang iyong kalusugan?

2. Nalaman mong may magaganap na free dental mission sa inyong lugar at kailangang magpalista sa inyong BHW. Ano ang maaari mong gawin?

3. Ang COVID-19 ay isang pandemya na nilalaban ng ating pamahalaan sa kasalukuyan. Paano mo mapoprotektahan ang iyong sarili at ang iyong pamilya laban dito?

4. Nakita mong pinupunit ng mga bata ang nakapaskil na poster tungkol sa magaganap na imunisasyon laban sa polio sa darating na buwan. Ano ang gagawin mo?

5. May sakit na TB ang nanay ng iyong kalaro. Hindi sya madala sa ospital dahil sa kakulangan sa pera ng kanilang pamilya. Ano ang maaari mong gawin upang makatulong?

Nakuha mo ba ang sagot sa mga gawain? Sige subukan mo ngayon ang mga nalaman mo sa modyul na ito.

Tayahin

- A. PANUTO:** Basahin ang mga sumusunod na pahayag. Iguhit ang masayang mukha 😊 kung TAMA ang sitwasyon at malungkot na mukha ☹️ naman kung MALI. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 3 minuto.
1. Ang pamahalaan ay nagpatupad ng mga programa at serbisyong pangkalusugan para sa malusog na mga mamamayan.

2. Dapat na suportahan ng mga mamamayan ang programang pangkalusugan ng pamahalaan.
3. Sa serbisyong Complete Treatment Pack, nagtatalaga ang pamahalaan ng mga doktor, nars, at komadrone sa malalayong munisipyo upang mabilis na matugunan ang mga pangangailangan ng mga tao rito.
4. Ang Kagawaran ng Edukasyon ang ahensiyang nangangalaga sa kalusugan ng buong bansa.
5. Ang Complete Treatment Pack ay itinatag upang magkaroon ng seguro ang lahat ng mamamayan ng may kalidad na mga pasilidad at serbisyong pangkalusugan.

B. PANUTO: Hanapin sa Hanay B ang inilalarawan sa Hanay A. Isulat ang titik ng tamang sagot sa sagutang papel. Gawin ito sa loob ng 5 minuto.

Hanay A

1. Ang programang pinatupad para mabawasan ang malubhang pagkakasakit ng mga bata sa bansa.
2. Kasama sa programang ito ang regular na pagpapatingin sa sentrong pangkalusugan ng mga nagdadalang-tao, libreng bitamina at bakuna laban sa sakit gaya ng neo tetanus.
3. Itinatag ang programang ito upang maipagkaloob sa mamamayan ang mga serbisyong pangkalusugan at makamit ang pangkalahatang kalusugan.
4. Sa tulong ng programang ito maraming mamamayan ang nakapagpapagamot at nabibigyan ng libreng gamot.
5. Ang programang ito ay naglalayong marating ang pinakamahihirap na mamamayan at mabigyan ng kompletong gamot lalo na sa mga pangunahing sakit sa bansa.

Hanay B

- A. Department of Health (DOH)
- B. PhilHealth
- C. Complete Treatment Pack
- D. Pagbabakuna
- E. Programa para sa mga Ina at Kababaihan
- F. Programa laban sa Iba pang mga Sakit
- G. National Health Insurance Program (NHIP)

Nakuha mo ba ang mga sagot sa Tayahin mo? Kumusta ang iskor mo? Sige subukin pa natin ang natutuhan mo.

Karagdagang Gawain

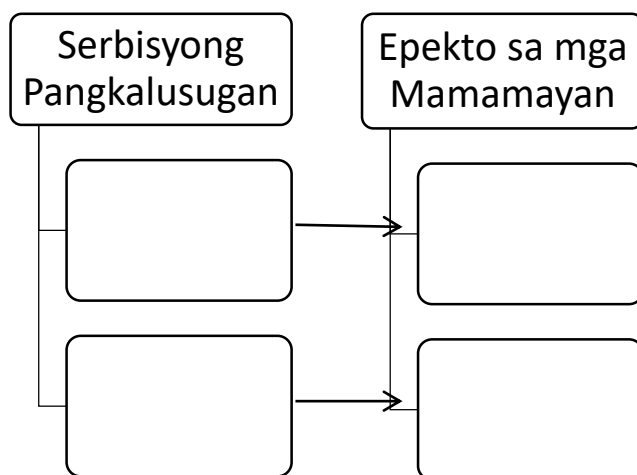
GAWAIN 1

PANUTO: Suriin ang mga programa at serbisyong pangkalusugang ibinibigay ng pamahalaan sa mga mamamayan. Alin sa mga ito ang nararanasan ng pamilya mo? Lagyan ng masayang mukha 😊 kung ito ay nararanasan mo, malungkot na mukha ☹ naman kung hindi. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 2 minuto.

1. Naging miyembro ng Philhealth.
 2. Nabakunahan sa barangay health center laban sa anomang sakit na kumakalat.
 3. Nagpacheck-up sa doktor ng pampublikong ospital.
 4. Nabigyan ng libreng gamot sa inyong barangay health center.
 5. Nakapagpagamot sa health center sa inyong barangay.
- Nabigyan ng libeng bitamina mula sa pamahalaan.

GAWAIN 2

PANUTO: Gamitin ang graphic organizer. Magtala ng 2 serbisyong pangkalusugan na ibinibigay ng pamahalaan sa inyong lugar at isulat ang epekto nito sa mga mamamayan. Gawin ito sa iyong sagutang papel sa loob ng 5 minuto.

Binabati kita at matagumpay mong natapos ang modyul na ito! Maaari mo na ngayong simulan ang susunod na modyul.

Susi sa Pagwawasto

SUBUKIN

BALIKAN:

1. D 2. B 3. A 4. C 5. A 6. A 7. C 8. B 9. C 10. C

1. ★ 2. ● 3. ★ 4. ● 5. ★

TUKLASIN

1. Bakuna
2. Tigdas
3. PhilHealth
4. Gamot

5. Lunas
6. Doctor
7. Nars
8. Malusog

PAYAMANIN

A. 1. PK 2. W 3. W 4. PK 5. PK 6. W 7. PK 8. W 9. W 10. PK

B. Programang pangkalusugan PhilHealth . Pagbabakuna Complete
Treatment Pack NHIP
para sa iba pang Sakit

C. 1. PhilHealth 2. Pagbabakuna 3. Complete Treatment Pack
4. NHIP 5. Programa para sa Ina at Kababaihan

ISAISIP

1. Kalusugan 2. Pangkalusugan 3. Complete Treatment Pack
4. Pagbabakuna o immunisasyon 5. Programa para sa Ina at Kababaihan
6. Philhealth (Maaring magkapalit ang sagot sa bilang 3-5)

ISAGAWA

1. Alagaan ang katawan, kumain ng masustansyang pagkain.
2. Hikayatin ang magulang na magpalista sa BHW ng barangay.
3. Magsuot ng face mask at face shield kapag lalabas ng bahay at palagiang maghugas ng kamay.
4. Pagsasabihan ang mga bata tungkol sa kahalagahan ng poster na ito.
5. Sasabihin sa nana yang kalagayan ng ina ng iyong kalaro.

(Tanggapin ang iba pang maaaring sagot ng bata)

TAYAHIN

A. 1. 😊	2. 😊	3. 😊	B. 1. D	2. E	3. G	4. B	5. C
4. 😊	5. 😊						

KARAGDAGANG GAWAIN

- Gawain 1. Depend sa naging karanansan ng bata
- Gawain 2 Depend sa sagot ng bata

Sanggunian

Department of Education. Araling Panlipunan 4, Learner's Materials. pp. 273-278 Pasig City: Instructional Materials Secretariat (DepEd-IMCS), 2015.

Department of Health Press Release 2018, 4S Strategy Against Dengue (doh.gov.ph)

Department of Health Press Release 2020, Bida Solusyon sa Covid-19

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

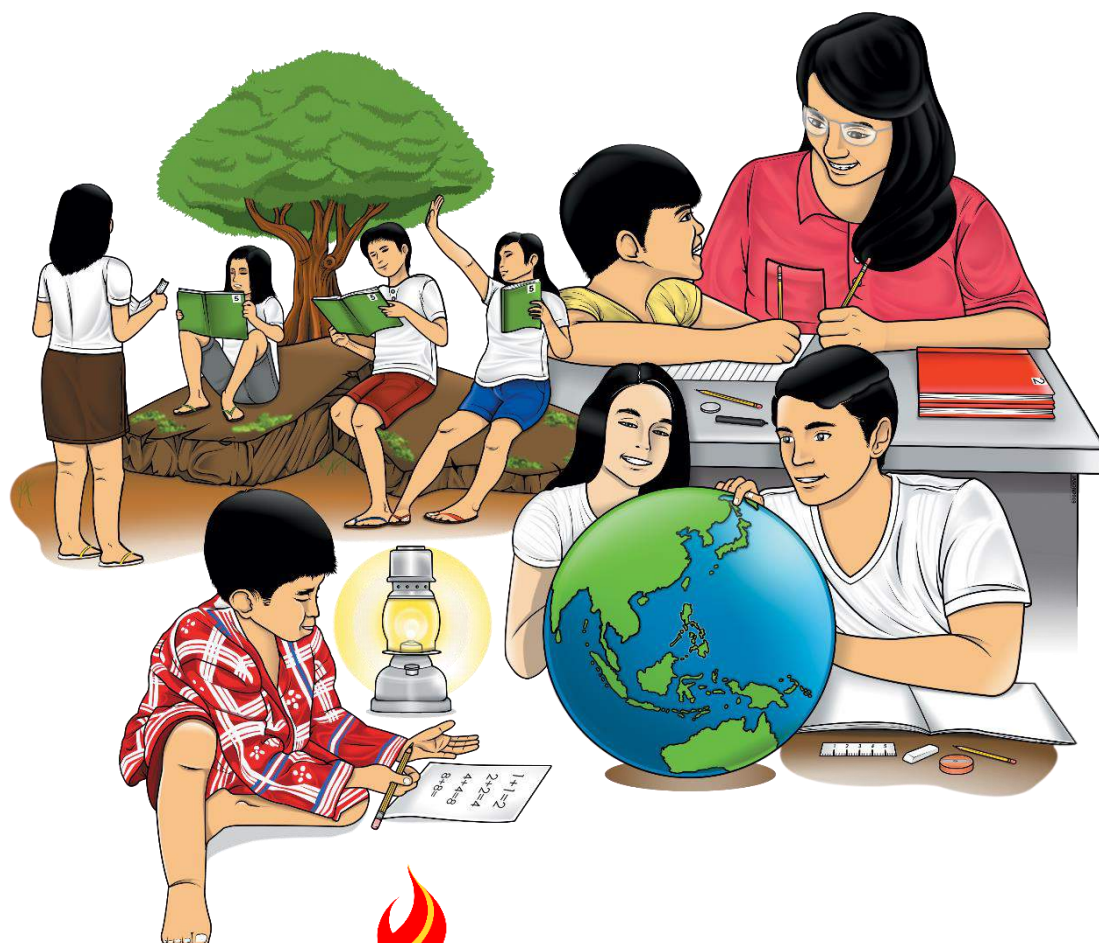
Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan – Modyul 6

Ang Pamahalaan sa Pagtataguyod ng Kapayapaan at Edukasyon sa bansa

Araling Panlipunan – Ikaapat na Baitang

Alternative Delivery Mode

Ikatlong Markahan – Modyul 6: Ang Pamahalaan sa Pagtataguyod ng Kapayapaan at Edukasyon sa bansa Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Iren A. Nuñez
Editor:	Jerry P. Ramirez at Ma. Leilani R. Lorico
Tagasuri:	Ana N. Calisura
Tagaguhit:	
Tagalapat:	Edsel D. Doctama, Florendo S. Galang
Tagapamahala:	Gilbert T. Sadsad
	Francisco B. Bulalacao Jr.
	Grace U. Rabelas
	Ma. Leilani R. Lorico
	Imelda R. Caunca
	Marites B. Tongco

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education – Region V BICOL

Office Address: Regional Site, Rawis, Legazpi City 4500

Telefax: 0917-178-1288

E-mail Address: region5@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan – Modyul 6:

Ang Pamahalaan sa

Pagtataguyod ng Kapayapaan at

Edukasyon sa bansa

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Sa nakaraang modyul, nasuri mo ang iba't ibang programa at serbisyong pangkalusugan ng pamahalaan. Tinukoy din natin ang pangunahing kagawaran na siyang namumuno sa mga programa at serbisyong pangkalusugan. Gayundin, binigyang-diin din natin ang kahalagahan ng pagkakaroon ng malusog na mamamayan.

Sa modyul na ito, matututunan mo naman kung paano tinataguyod ng pamahalaan ang edukasyon at kapayapaan sa bansa.

Pamantayang Pangnilalaman

Ikaw ay makapagpapamalas ng pang- unawa sa bahaging ginagampanan ng pamahalaan sa lipunan, mga pinuno at iba pang naglilingkod sa pagkakaisa, kaayusan at kaunlaran ng bansa.

Pamantayan sa Pagganap

Ikaw ay makapagpapakita ng aktibong pakikilahok at pakikiisa sa mga proyekto at gawain ng pamahalaan at mga pinuno nito tungo sa kabutihan ng lahat (common good).

Pamantayan sa Pagkatuto

Sa modyul na ito, ikaw ay inaasahang:

Masusuri ang mga programa ng pamahalaan tungkol sa pang edukasyon at pangkapayapaan.

Subukin

PANUTO: Basahing mabuti ang mga sumusunod na katanungan. Pagkatapos ay piliin ang titik ng tamang sagot.

Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 4 minuto.

1. Aling ahensya ng pamahalaan ang siyang nangangasiwa upang maisulong ang mas mahusay na edukasyon ng bansa?
 - A. Kagawaran ng Kalusugan
 - B. Kagawaran ng Edukasyon
 - C. Kagawaran ng Pananalapi
 - D. Kagawaran ng Turismo

2. Isa sa mahalagang salik sa pag-unlad ng kaisipan ng mamamayan bilang isang indibiduwal at sa pagsulong ng isang bansa ang maayos at dekalidad na sistema ng _____.
 - A. Turismo
 - B. Kapaligiran
 - C. Edukasyon
 - D. Pamahalaan

3. Alin sa mga sumusunod ang pandaigdigang program na naglalayong mapabuti ang kalidad ng edukasyon ng bawat mamamayan?
 - A. Edukasyon Para sa Lahat
 - B. Programang K to 12
 - C. Day Care Center
 - D. Abot- Alam

4. Aling programang pang-edukasyon ang naglalayong magkaroon ang bawat mag-aaral nang lubos at tuloy-tuloy na pagkatuto ng mga batayang kasanayan at kahandaan sa kolehiyo o sa paghahanapbuhay?
- A. Edukasyon Para sa Lahat
 - B. Programang K to 12
 - C. Day Care Center
 - D. Abot- Alam
5. Alin sa mga sumusunod ang pangunahing lakas at tagapagtanggol ng bansa laban sa mga mananakop?
- A. Sandatahang Lakas ng Pilipinas
 - B. Pambansang Pulisya ng Pilipinas
 - C. Kagawaran ng Tanggulang Pambansa
 - D. Lokal na Pamahalaan
6. Alin sa mga sumusunod na ahensya ang kaakibat ng lokal na pamahalaan sa pagsugpo sa mga krimen at paghuli sa mga taong lumalabag sa batas?
- A. Hukbong Katihan ng Pilipinas
 - B. Pambansang Pulisya ng Pilipinas
 - C. Kagawaran ng Tanggulang Pambansa
 - D. Sandatahang Lakas ng Pilipinas
7. Ang mga sumusunod ay ahensya ng pamahalaan upang mapanatili ang kaayusan at kaligtasan ng mga mamamayan MALIBAN sa isa. Alin ito?
- A. Kagawaran ng Turismo
 - B. Pambansang Pulisya ng Pilipinas
 - C. Kagawaran ng Tanggulang Pambansa
 - D. Sandatahang Lakas ng Pilipinas

8. Ito ang balangkas at programa para sa kapayapaan at pag-unlad sa mga lugar na apektado ng kaguluhan.
- A. PAMANA
 - B. ZAMBASULTA
 - C. Edukasyon Para sa Lahat
 - D. Programang K to 12
9. Layunin ng programang ito na mapaunlad ang kabuhayan at pagkakataon para makapagtrabaho sa mga lugar na may kaguluhan.
- A. PAMANA
 - B. ZAMBASULTA
 - C. Edukasyon Para sa Lahat
 - D. Programang K to 12
10. Nahinto sa pag-aaral ang iyong kuya. Natutunan mo sa paaralan na may programa sa edukasyon para sa mga nahinto sa pag-aaral. Alin sa mga sumusunod na programa ng pamahalaan ang maaaring makatulong sa iyong kuya?
- A. Abot-Alam
 - B. Programang K to 12
 - C. Edukasyon Para sa Lahat
 - D. Alternative Learning System (ALS)

Module 1	ANG PAMAHALAAN SA PAGTATAGUYOD NG KAPAYAPAAN AT EDUKASYON SA BANSA

Balikan

PANUTO: Tukuyin ang inilalarawang programang pangkalusugan. Gamitin ang gabay na titik sa bawat bilang. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 3 minuto.

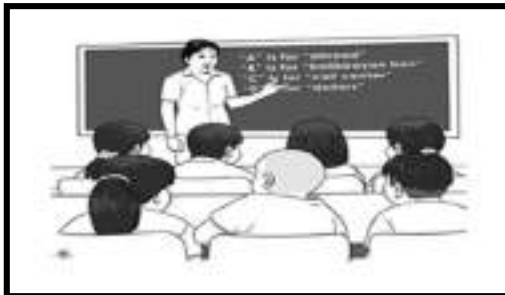
1. Ang (puwang sa ibaba) ay naglalayong marating ang pinakamahihirap na mmamayan at mabigyan ng kompletong gamot lalo na sa mga pangunahing sakit sa bansa.
C _____
2. Itinataguyod at higit na pinalawak na (puwang sa ibaba) para sa mga bata laban sa mga sakit gaya diarrhea, polio, tigdás at trangkaso.
P _____
3. Itinatag ang (puwang sa ibaba) upang magkaroon ng seguro ang lahat ng mamamayan at mapagkalooban ng may kalidad na mga pasilidad at serbisyong pangkalusugan.
P _____
4. Ang (puwang sa ibaba) ay ang ahensiyang naatasan ng pamahalaan na mamahala sa mga serbisyong pangkalusugan ng buong bansa.
K _____
5. Kasama sa binibigyang pansin ng pamahalaan ang kalagayan ng mga (puwang sa ibaba) at kababaihan . Hinihikayat sila na regular na magpatingin sa sentrong pangkalusugan para sa libreng bitamina at bakuna laban sa sakit gaya ng neo tetanus.
I _____

Kumusta? Naalala mo pa ba ang nakaraang aralin? Nakuha mo ba lahat ng sagot? Sige magpatuloy ka pa.

Tuklasin

Pag-aralan at suriing mabuti ang mga larawan sa ibaba. Sagutin ang tanong kaugnay ng iyong pagsusuri. Gawin ito sa loob ng 3 minuto sa iyong sagutang papel.

A

B

1. Anong programang pang-edukasyon ang ipinapakita sa larawan A?

2. Anong programang pangkapayapaan ang ipinapakita sa larawan B?

Ano kayang mga programa ng pamahalaan para sa edukasyon at kapayapaan ng ating bansa?

Tara, at sabay nating alamin sa modyul na ito.

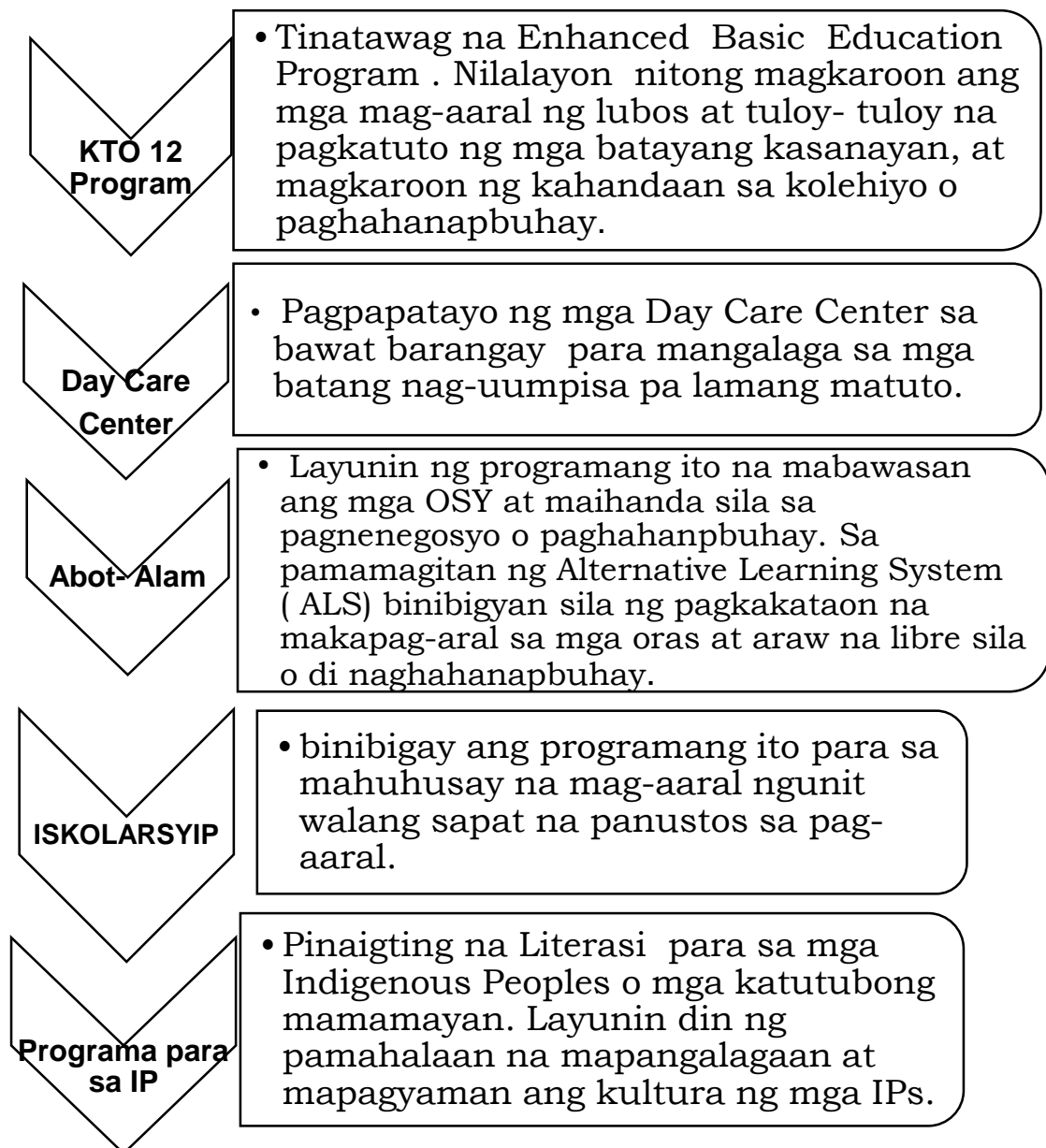
Suriin

MGA PROGRAMA NG PAMAHALAAN SA EDUKASYON AT KAPAYAPAN

Ang edukasyon ay isang mahalagang salik sa pag-unlad ng bawat mamamayan at sa pagsulong ng isang bansa. Bukod sa kalusugan ng bawat tao, may mga programa at serbisyong pang-edukasyon din na ipinatutupad ang ating pamahalaan upang mapataas ang antas ng pamumuhay ng bawat Pilipino.

Ang Pilipinas ay kaisa sa mga bansang nagtataguyod ng programang Edukasyon para sa Lahat (Education for All) na naglalayong mapabuti ang kalidad ng edukasyon ng bawat Pilipino, bata man o matanda. Ang Kagawaran ng Edukasyon o DepEd ay ang ahensya ng pamahalaan na nangangasiwa sa pagpapabuti ng kalidad ng edukasyon sa bansa. Nangunguna sa mga programang ito ang Enhanced Basic Education Program o kilalang programang Kinder to Grade 12 (K to 12), pagtataguyod ng iba pang mga programa tulad ng Day Care Centers, Abot-Alam, Alternative Learning System o ALS, mga iskolarsyip at marami pang iba.

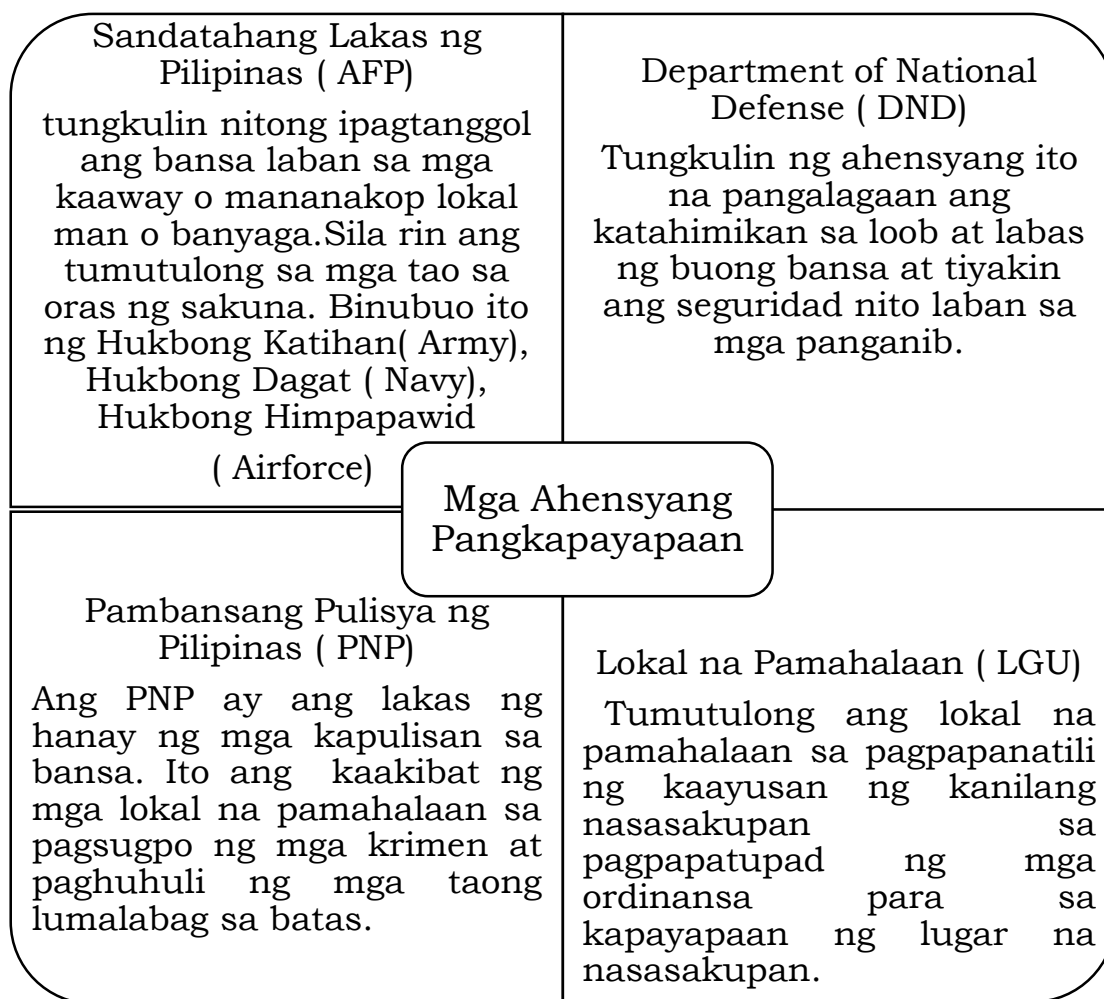

MGA PROGRAMANG PANGKAPAYAPAAAN

Ang kapayapaan ay nararanasan sa isang komunidad kung ang mga kasapi nito ay nagkakaunawaan at nagkakaisa ang kanilang mga mithiin. Upang mapanatili ang kaayusan at kaligtasan ng mga mamamayan, may mga ahensya ang pamahalaan na tumutugon sa pangangailangang ito

Mahalaga ang pagkakaroon ng isang payapang pamayanan upang lumaki nang maayos ang bawat tao at upang umunlad ang mga ito.

Naririto ang mga ahensya ng pamahalaan na naatasang magtaguod ng kapayapaan at kaligtasan ng mga mamamayan.

May iba't ibang mga programa at serbisyong pangkapayapaan at seguridad na siyang ipinatutupad ng mga ahensyang pangkapayapaan. Kabilang dito ang mga sumusunod:

ZAMBASULTA

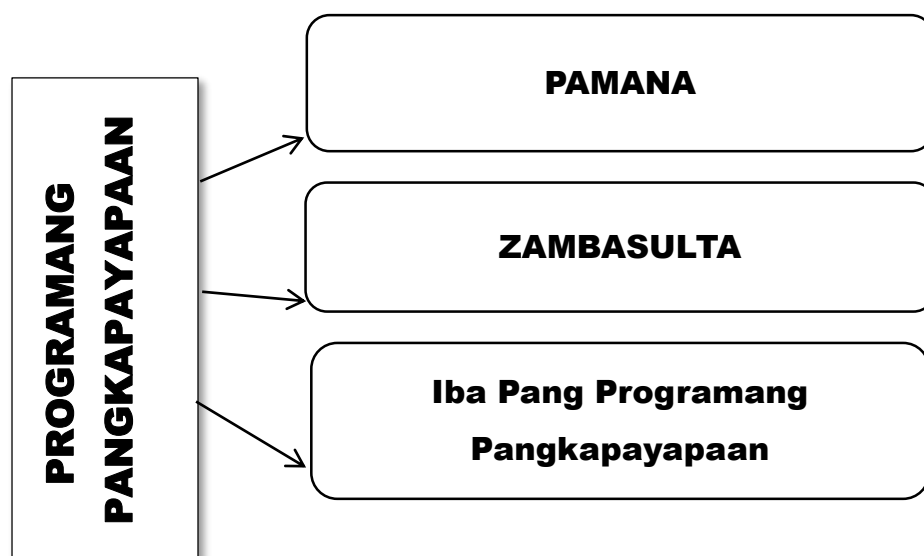
(Zamboanga-Basilan-Sulu-Tawi-Tawi) – layunin nito na mapaunlad ang kabuhayan at pagkakataon para makapagtrabaho sa mga lugar na mahihina at may kaguluhan.

PAMANA

(Payapa at masaganang Pamayanan) – balangkas at programa para sa kapayapaan at pag-unlad sa mga lugar na apektado ng kaguluhan.

Iba Pang Programang Pangkapayapaan

1. Negosasyon sa pagitan ng pamahalaan at ibang armadong grupo.
2. Pagkakaroon ng mga paraan para sa pakikilahok at mapanagutang prosesong pangkapayapaan
3. Pagsuporta sa pagpapatupad ng mga pandaigdigang batas Pangkapayapaan.
4. Pagkakaroon ng mga pambansa at lokal na batas pangkapayapaan at seguridad.

Kumusta?
Naintindihan mo ba ang
mga aralin sa modyul na
ito? Sige, humanda ka
ng sagutin ang mga
susunod na gawain

Tara, subukin nga natin ang
iyong kaalaman.

Pagyamanin

A. PANUTO: Tukuyin kung anong programang pang-edukasyon ang nararapat sa bawat bilang. Piliin ang titik ng tamang sagot mula sa kahon sa ibaba at isulat ito sa sagutang papel. Gawin ito sa loob ng 3 minuto.

1. Namatay ang tiyahin ni Lisa na siyang nagpapa-aral sa kanya. Dahil dito hindi na siya makakapagpatuloy ng pag-aaral kahit mahusay siya sa kanilang klase.
2. Maraming bata ang nangangailangan ng pangangalaga sa inyong lugar.
3. Nahinto sa pag-aaral si Allan ng 3 taon dahil nagkasakit siya.
4. Nais makapagtapos ng pag-aaral si Juan ngunit wala na siyang panahon dahil nagtatrabaho na siya.
5. Gustong magkaroon ng batayang kasanayan at kahandaan si Alvin sa pagpasok niya sa kolehiyo.

A. Programang K to 12	E. Edukasyon Para sa Lahat
B. Iskolarsyip	F. Day Care Center
C. Abot-Alam	
D. Alternative Learning System	

B. PANUTO: Tukuyin kung anong ahensiyang pangkapayapaan ang may gampanin ng mga sumusunod na tungkulin. Piliin ang titik ng tamang sagot sa loob ng kahon at isulat ito sa sagutang papel. Gawin ito sa loob ng 3 minuto.

Mga Ahensya sa Kapayapaan
A. Sandatahang Lakas ng Pilipinas (Armed Forces of the Philippines, AFP)   B. Department of National Defense (DND).   C. (Local Government Units, LGU)   D. Pambansang Pulisya ng Pilipinas (Philippine National Police, PNP)

- _____ 1. Tungkulin ng ahensyang ito ang pangalagaan ang katahimikan sa loob at labas ng buong bansa at tiyakin ang seguridad nito laban sa mga panganib.
- _____ 2. Tumutulong ang ahensyang ito sa pagpapanatili ng kaayusan ng kani-kanilang nasasakupan sa pamamagitan ng pagpapatupad ng mga ordinansa na naglalayon ng kapayapaan sa lugar na nasasakupan. Sa pamamagitan ng pagpapatupad ng mga ordinansang pangkapayapaan ay napapanatili ng ahensyang ito ang kaayusan ng kanilang nasasakupan.
- _____ 3. Ang ahensyang ito ang kaakibat ng mga lokal na pamahalaan sa pagsugpo sa mga krimen at paghuli sa mga taong lumalabag sa batas.
- _____ 4. Tungkulin ng ahensyang ito na tumulong sa mga tao sa oras ng sakuna.
- _____ 5. Tungkulin nitong ipagtanggol ang bansa laban sa mga kaaway o mananakop, lokal man o banyaga upang mapanatiliang kaayusan ng bansa.

C. PANUTO: Lagyan ng tsek (/) kung nakatutulong sa pagpapanatili ng kapayapaan at ekis (X) kung hindi. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 2 minuto.

(___) 1. Pagsunod sa mga batas sa pamayanan.

(___) 2. Pakikipagsabwatan sa mga magnanakaw at NPA.

(___) 3. Paglalagay ng mga ilaw trapiko sa kalye.

(___) 4. Pagpapatupad ng mga polisiya hinggil sa kapayapaan.

(___) 5. Pakikilahok sa pagbuo ng ordinansang pangkapayapaan sa pamayanan.

Kumusta? Nasiyahan ka ba sa pagsagot sa mga gawain? Sige magpatuloy ka pa.

Isaisip

A. PANUTO: Punan ng tamang salita ang puwang upang mabuo ang kaisipang inilalahad sa bawat bilang. Piliin ito sa mga salitang nasa ibaba ng kahon. Gawin sa loob ng 5 minuto.

1. May mga programa at serbisyong pang-edukasyon ang itinataguyod ng pamahalaan upang matugunan ang pangangailangang pampagkatuto ng mga mamamayan. Ilan sa mga ito ay ang _____,
_____, _____.

Edukasyon Para sa Lahat, PAMANA, Imunisasyon,
Programang K to 12, Abot-Alam

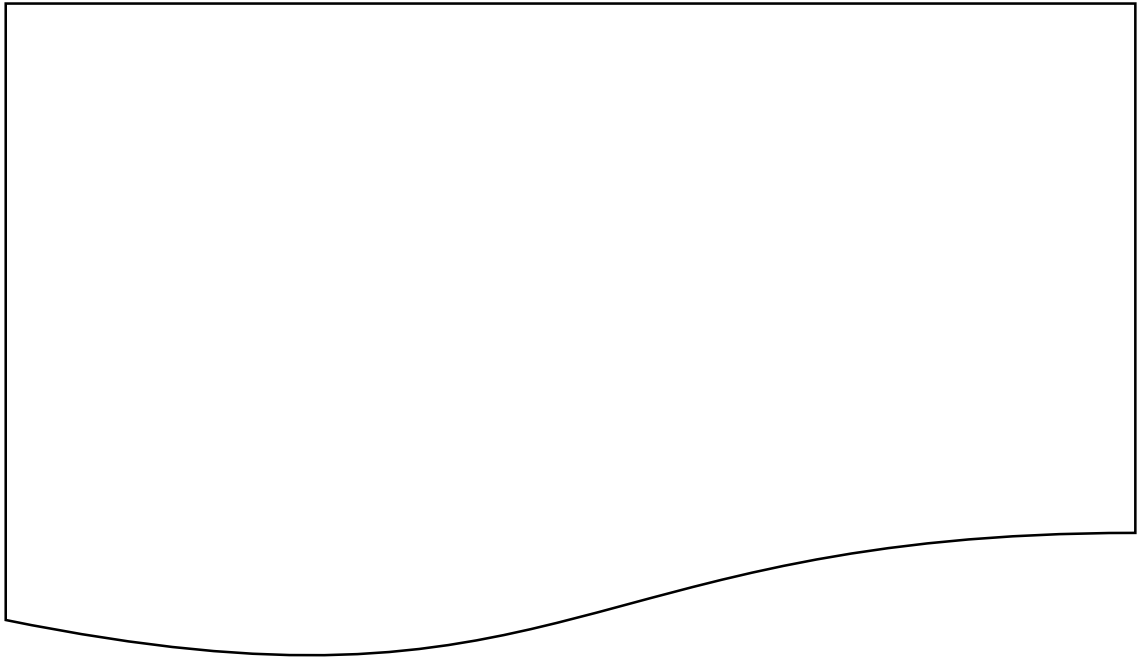
2. May mga _____ ang pamahalaan na tumutugon sa pagpapaunlad ng _____, maging pagpapanatili ng _____ at _____ ng buong bansa.

Edukasyon, kaligtasan, ahensya, katahimikan,
pag-unlad

3. Ang _____, _____ at _____, ay ilan lamang sa mga nangangalaga sa kapayapaan ng bansa.

Hukbong Sandatahan, Pambansang Pulisya ng Pilipinas,
mga lokal na pamahalaan, New Peoples Army, Zambasulta

B.PANUTO: Sumulat ng maikling talata tungkol sa iyong natutunan sa paksang tinalakay sa modyul na ito. Gawin ito sa sagutang papel sa loob ng 3 minuto.

Nakuha mo ba ang mensahe ng modyul na ito? Kung gayon ay magpatuloy ka pa sa susunod na gawain.

Isagawa

A.PANUTO: Basahin at unawain ang bawat sitwasyon. Isulat sa sagutang papel ang hinihingi sa bawat bilang. Gawin ito sa loob ng 5 minuto.

1. Maagang nahinto sa pag-aaral si Rico. Gusto niyang makapagtapos ng pag-aaral ngunit hindi niya ito magawa dahil nagtatrabaho siya. Anong programa ng pamahalaan ang maaaring tumulong sa kanya?
2. Madalas magkaroon ng nakawan sa inyong lugar lalo na tuwing sasapit ang gabi. Anong serbisyo ng pamahalaan ang maaaring makatulong sa inyong lugar?
3. May angking galing si Rob ngunit dahil sa kahirapan hindi na siya makapagpapatuloy ng kanyang pag-aaral sa kolehiyo. Anong programa o serbisyo ng pamahalaan ang maaaring makatulong sa kanya?
4. Sa iyong palagay alin sa mga programang pang-edukasyon at pangkapayapaan ang kailangan mo at ng iyong pamayanan? Bakit?

Nasagot mo ba ang mga gawain? Sige subukan mo ngayon ang mga natutunan mo sa modyul na ito.

Tayahin

PANUTO: Basahin at unawain ang bawat pangungusap. Isulat sa sagutang papel ang titik ng tamang sagot. Gawin ito sa loob ng 5 minuto.

1. Si Adi ay matalinong bata at kabilang sa Indigenous People (IP) na nakitira sa inyong lugar. Nahinto ito sa pag-aaral dahil na rin sa kahirapan. Paano matutulungan si Adi ng pamahalaan?
 - A. Isali ito sa 4Ps beneficiary.
 - B. Hayaan na lang si Adi sa kanyang kalagayan.
 - C. Bigyan ang pamilya ni Adi ng tulong galing sa pamahalaan
 - D. Ipaalam sa pamilya ni Adi ang programa ng pamahalaan para sa mga Indigenous Peoples (IPs).
2. Anong programa ng pamahalaan ang nagbibigay ng pagkakaton na makapag-aral muli ang mga Out-of-School Youth sa mga oras at araw na libre sila o di naghahanapbuhay?
 - A. Day Care
 - B. TESDA
 - C. Alternative Learning System (ALS)
 - D. K-12 Basic Education Program
3. Isa ito sa mga programang edukasyon ng pamahalaan sa bawat barangay na mangangalaga sa mga batang nag-uumpisa pa lamang matuto.
 - A. Day Care
 - B. Alternative Learning System (ALS)
 - C. Indigeneous People
 - D. Out of School Youth (OSY)

4. Si Gregor ay magaling gumuhit ngunit hindi siya kayang pag-aralin ng kanyang pamilya. Alin sa mga sumusunod na tulong ang maaaring ibigay sa kanya ng pamahalaan?
- A. Bigyan siya ng abogado na magtatanggol sa kanya
 - B. Tulungan siya na magkaroon ng sariling trabaho
 - C. Bigyan siya ng iskolarship galing sa pamahalaan
 - D. Pagkalooban siya ng pabahay
5. Bakit kailangang magpatupad ang pamahalaan ng mga serbisyo at proyektong pangkapayapaan?
- A. Para makilala sila ng mga tao sa kanilang paglilingkod.
 - B. Maipakita ang kanilang mga ginagawa sa bayan
 - C. Para sa kabutihan at kaayusan ng bawat mamamayan
 - D. Malaman ng mamamayan na sila ang may kapangyarihan
6. Ang mga sumusunod ay programa ng pamahalaan para mapanatili ang kapayapaan sa buong bansa, MALIBAN sa isa. Alin ito?
- A. PAMANA
 - B. ZAMBASULTA
 - C. Negosasyon sa pagitan ng pamahalaan at ibang armadong grupo
 - D. Edukasyon Para sa Lahat
7. Anong ahensiya o kagawaran ng pamahalaan ang nangangasiwa at nagpapatupad ng mga programa para sa kapayapaan at kaayusan ng buong bansa.
- A. Kagawaran ng Paggawa at Empleyo
 - B. Kagawaran ng Tanggulang Pambansa
 - C. Kagawaran ng Katarungan
 - D. Kagawaran ng Kalusugan

8. Bakit kailangang magpatupad ang pamahalaan ng mga serbisyo at programang pangkapayapaan sa bansa?
- A. Para maging ligtas ang buhay ng mga pinuno ng bansa.
 - B. Maipatupad nila ang mga proyekto sa mamamayan.
 - C. Para sa kaligtasan at katahimikan ng buong bansa.
 - D. Makita ng mga mamamayan ang kapangyarihan ng mganamumuno sa bansa.
9. Bakit itinataguyod ng Pilipinas ang Edukasyon para sa Lahat (Education for All)?
- A. Upang mayroon silang programang naitaguyod
 - B. Upang ipagmayabang na ang lahat na Pilipino ay nakapag-aral.
 - C. Upang mapabuti ang kalidad ng edukasyon ng bawat Pilipino, bata o matanda.
 - D. Upang ipakita na matalino at magaling ang mga Pilipino pagdating sa edukasyon.
10. Alin sa mga sumusunod ang programang pang edukasyong naglalayong mabigyan ng pagkakataong makapag-aral ang mahuhusay na mag-aaral ngunit walang sapat na panustos sa pag-aaral?
- A. Day Care
 - B. Iskolarsyip
 - C. Abot-Alam
 - D. K to 12 Program

Nakuha mo ba ang mga sagot sa Tayahin? Kumusta ang iskor mo? Sige subukin pa natin ang natutunan mo.

Karagdagang Gawain

GAWAIN 1

PANUTO: Gumawa ng slogan tungkol sa kabutihang dulot ng mga programang pang-edukasyon o pangkapayapaan sa iyong pamayanan. Gawin ito sa kuwaderno sa loob ng 3 minuto.

Maaari mong tanungin ang iyong mga kasambahay na bigyan ka ng grado sa nagawang slogan gamit ang rubriks sa ibaba.

Rubriks sa Paggawa ng Slogan

Puntos

Kaangkupan sa tema	5
Orihinalidad	5
Mensahe ng slogan	5
Pagkakabuo	5

5- napakahusay.....Pinag-isipan, napaganda ng ginawa,
angkop na angkop sa mga pamantayan.

4- mahusayAngkop sa tema, sariling gawa, angkop
sa mensahe, angkop sa pamantayan

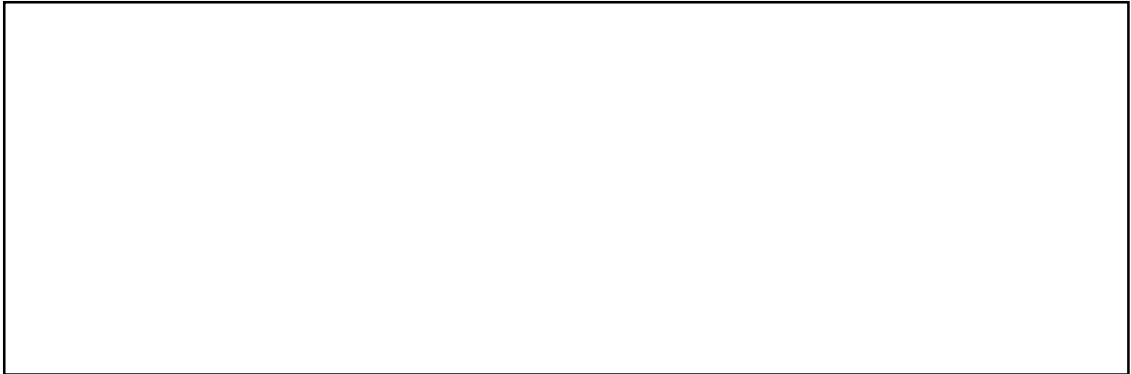
3- katamtamanMaayos na ginawa, medyo angkop sa
binigay na pamantayan

2- di- gaanong mahusay ... Hindi angkop sa mga pamantayan

1- sadyang di mahusay Gumawa lang para makapasa

GAWAIN 2

PANUTO: Anong programa o serbisyong pang-edukasyon o pangkapayapaan ang ipinatutupad ng pamahalaan sa inyong pamayanan? Iguhit ito sa iyong kuwaderno sa loob ng 3 minuto.

Maaari mong tanungin ang iyong mga kasambahay na bigyan ka ng grado sa nagawang larawan gamit ang rubriks sa ibaba.

Puntos

- 5--- Maayos at madetalyeng nakaguhit ng programa o serbisyong pang-edukasyon o Pangkapayapaan.
- 4--- Maayos na nakaguhit ng programa o serbisyong pang-edukasyon o Pangkapayapaan.
- 3--- Nakaguhit ngunit hindi gaanong maayos
- 2--- Nakaguhit ngunit hindi maayos

Binabati kita at matagumpay mong natapos ang modyul na ito! Maaari mo na ngayong simulan ang susunod na modyul.

Susi sa Pagwawasto

- SUBUKIN**
1. C 2. C 3. A 4. C 5. A 6. B 7. A 8. A 9. B 10. D
- BALIKAN:**
1. Complete Treatment Pack
 2. Pagbabakuna
 3. NHIP
 4. Kagawaran ng Kalusugan
 5. Ina

- A. 1. Eduasyon Para salahat, K to 12 , Abot- Alam
2. ahensya, edukasyon, katahimikagaan,kaligtasan
3. Hukbong Sandatahan, Pambansang Pulisya ng Pilipinas, mga lokal na pamahalaan
B. Depende sa sagot ng bata

ISASIP

- A. 1. B 2. F 3. C 4. D 5. A
B. 1. B 2. C 3. D 4. A 5. A
C. 1. / 2. X 3. / 4. / 5. /

PAYAMANIN

Larawan A—K to 12 , Larawan B—Maunlad at tahimik na Pamilya

TUKLASIN

ISAGAWA

- A. 1. ALS--- Bibigyan siya ng pagkakataon na makapag-aral sa mga oras at araw na libre siya o walang trabaho.
2. LGU- Ireport sa kinauukulan, lalo na sa may kapangyarihan sa lugar.
3. ISKOLARSYIP- para mabigyan ng pagkakataong makapag-aral ng Libre.
B. Dependende sa sagot ng bata.

TAYAHIN

1. D 2. C 3. A 4. C 5. C 6. D 7. B 8. C 9. C 10. B

KARAGDAGANG GAWAIN

Gawain 1.

Tingnan ang Rubriks sa paggawa ng slogan

Gawain 2

Tingnan ang Rubriks

Sanggunian:

Department of Education. Araling Panlipunan 4, Learner's Materials. Pasig City: Instructional Materials Secretariat (DepEd-IMCS), 2015.

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

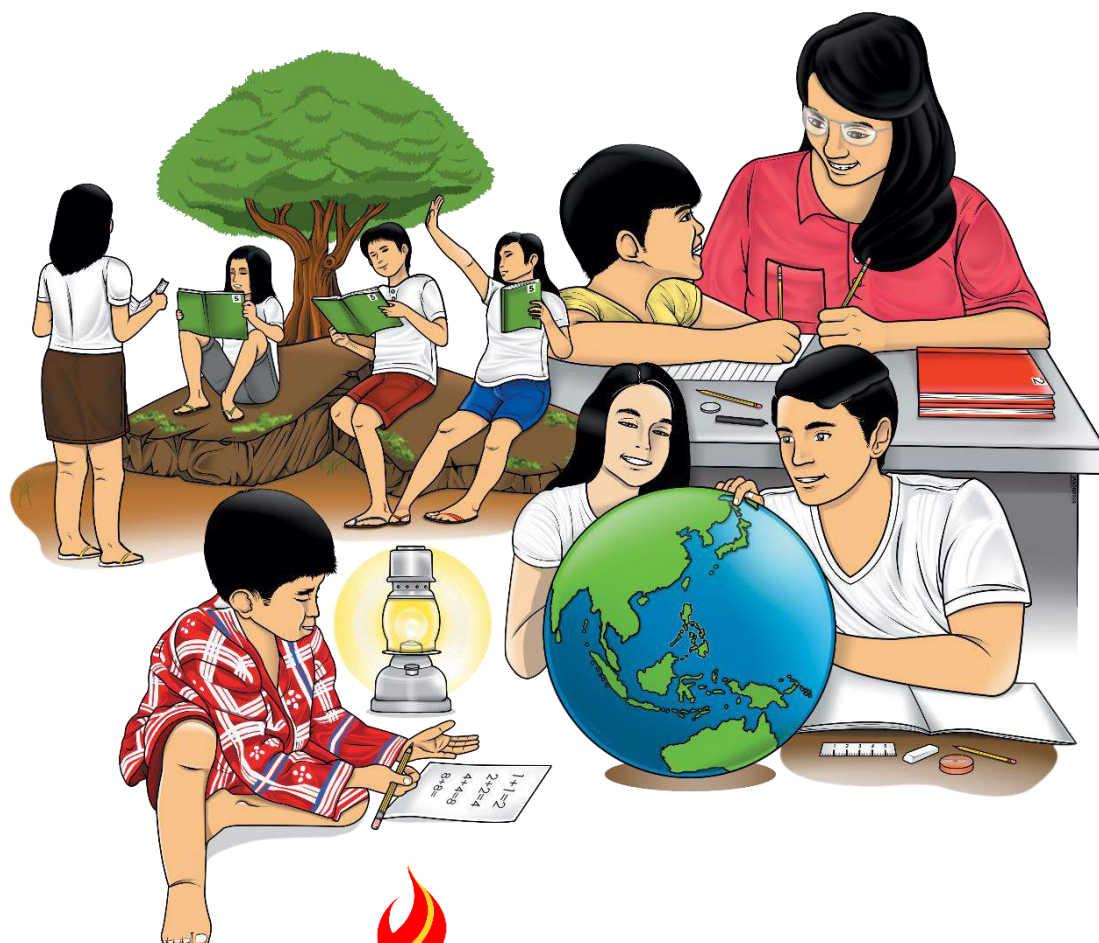
Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan – Modyul 7:

#UnladEkonomiya

#BangonImpraestruktura

Araling Panlipunan – Ikaapat na Baitang
Alternative Delivery Mode
Ikatlong Markahan – Modyul 7: #UnladEkonomiya #Bangon Impraestruktura
Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Emma A. Jadie
Editor:	Jerry P. Ramirez; Ma. Leilani R. Lorico
Tagasuri:	Ana N. Calisura
Tagaguhit:	
Tagalapat:	Edsel D. Doctama; Florendo S. Galang
Tagapamahala:	Gilbert T. Sadsad
	Francisco B. Bulalacao, Jr.
	Grace U. Rabelas
	Ma. Leilani R. Lorico
	Imelda R. Caunca
	Marites B. Tongco

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education – Region V

Office Address: Regional Center Site, Rawis, Legazpi City, 4500 Philippines

Telefax: 0917-178-1288

E-mail Address: region5@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan – Modyul 7:

#UnladEkonomiya

#BangonImpraestruktura

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

(Gawin sa loob ng 2 minuto)

Sa mga nakaraang aralin ay natutunan mo ang mga programa at serbisyong pangkalusugan, pang-edukasyon at pangkapayapaan ng pamahalaan. Bukod sa mga nabanggit na mga programa at serbisyo, ano pang tinutugunan ng pamahalaan para sa ikauunlad ng bansa?

Sa modyul na ito ay matutunan mo ang mga programang pang-ekonomiya at pang-impraestruktura ng pamahalaan sa ating bansa.

Pamantayang Pangnilalaman:

Sa araling ito, inaasahang naipamamalas mo ang pangunawa sa bahaging ginagampanan ng pamahalaan sa lipunan, mga pinuno at iba pang naglilingkod sa pagkakaisa, kaayusan at kaunlaran ng bansa.

Pamantayan sa Pagganap:

Pagkatapos ng araling ito ay nakapagpapakita ka ng aktibong pakikilahok at pakikiisa sa mga proyekto at gawain ng pamahalaan at mga pinuno nito tungo sa kabutihan ng lahat (common good).

Sa araling ito, ikaw ay inaasahang:

1. Nasusuri ang mga programa ng pamahalaan tungkol sa pang-ekonomiya at pang-impraestruktura.

Ano ang kahulugan ng ekonomiya? Ano ang kaugnayan nito sa pag-unlad ng isang bansa? Ano-anong programa ang itinataguyod ng pamahalaan para sa pag-unlad ng ekonomiya ng bansa?

Subukin

Simulan mo ang modyul na ito sa isang pagsubok. Matatasa nito ang iyong kaalaman sa mga programang pang-ekonomiya ng ating bansa. Basahin at intindiing mabuti ang mga tanong, sitwasyon o kalagayan sa bawat bilang.

(Gawin sa loob ng 3 minuto)

PANUTO: Basahin at intindiing mabuti ang mga tanong sa bawat bilang. Piliin ang titik ng tamang sagot at isulat sa iyong sagutang papel.

1. Alin sa mga sumusunod ang tumutukoy sa sitwasyong pangkabuhayan kung saan nalalaman ang antas ng isang bansa kung ito ay maunlad, papaunlad o mahirap?
A. Ekonomiya
B. Politika
C. Impraestruktura
D. Agrikultura
2. Si Pangulong Rodrigo Duterte ay binibigyang prayoridad ang pagpapabuti at pagpapaunlad sa ekonomiyang panloob. Ano pa ang kanyang ginagawa upang magkaroon ng karagdagang seguridad pang-ekonomiya ang Pilipinas?
A. Nakikipag-ugnayan sa ibang bansa
B. Nakikipag-usap lamang sa ibang bansa
C. Nakikipagmabutihan sa mga karatig-bansa sa Asya
D. Nakikipagtulungan sa mga bansang kaanib lamang sa ASEAN
3. Anong mga hakbang ang isinasagawa ng ating pamahalaan upang magkaroon ng karagdagang seguridad pang-ekonomiya ang Pilipinas?
 - I. pagsasagawa ng mga programa upang makaakit ng mamumuhunan
 - II. malinang ang panluwas na pamilihan
 - III. mapaunlad ang turismo,
 - IV. mapadali ang pagtanggap ng tulong mula sa ibang bansa

A. I at II
B. I, II at III
C. I, III at IV
D. I, II, III at IV

4. Upang maging tiyak at maayos ang ekonomiya, masusing isinaad sa Saligang Batas ang tatlong layunin sa pagtataguyod ng pambansang ekonomiya. Ang mga ito ay ang sumusunod MALIBAN sa isa:
- A. Makatarungang pamamahagi ng kita, pagkakataon, at kayamanan
 - B. Patuloy na paglaki ng produksiyon ng kalakal at paglilingkod para sa taong bayan
 - C. Lumalawak na kasaganaan na susi sa pagtaas ng antas ng pamumuhay ng tao lalo na ang mga kapus-palad.
 - D. Patuloy na pakikipagsapalaran magkapagtayo ng mga industriya
5. Alin ang HINDI patakarang pang-ekonomiya ng pamahalaan na nagsisilbing gabay sa pagtataguyod ng mga programang pangkaunlaran ng bansa?
- A. Pangangalaga sa mga manggagawa
 - B. Pangangalaga sa mga kalakal at industriyang lokal
 - C. Pagpapaunlad ng agrikultura, kagubatan, yamang tubig, at yamang mineral
 - D. Pagsasaayos ng mga tulay at kalsada
6. Upang mapabilis ang kaunlaran ng ekonomiya at makalikha ng maraming trabaho, lalo na sa mga lalawigan naglalaan ng pondo ang pamahalaan para sa *national roads*, tulay; mga paliparan, daungan, at mga parola; mga silid-aralan at iba pa. Saan mabibilang ang mga nasabing proyekto ng pamahalaan?
- A. Pang-impraestruktura
 - B. Pampolitika
 - C. Pang-edukasyon
 - D. Pangkalikasan
7. Hirap ang mga tao sa lugar na malapit sa ilog tuwing umuulan upang mamalengke lalo na kung maulan. Gustong magpatayo ng tulay ng inyong kapitan. Anong ahensiya ng pamahalaan ang makatutulong sa proyektong ito?
- A. Kagawaran ng Edukasyon
 - B. Kagawaran ng Katarungan
 - C. Kagawaran ng Kalusugan
 - D. Kagawaran ng mga Pagawainat Lansangang Bayan

8. Sa Metro Manila at sa iba pang bahagi ng Pilipinas ay nagpapatayo ng mga *flyover*. Anong programang pang-impraestruktura ang nagpapatupad nito at sa anong layunin?
- A. Kagawaran ng Edukasyon
 - B. Kagawaran ng Katarungan
 - C. Kagawaran ng Kalusugan
 - D. Kagawaran ng mga Pagawain at Lansangang Bayan
9. Ngayong panahon ng COVID-19 pandemic ay napakahalaga ang pangasiwaan ng National Telecommunication Commission (NTC) para sa paghahatid ng mga makabagong teknolohiya at makapagpabilis sa komunikasyon ng mga tao. Ano-ano ang kagamitang nakatutulong sa mabilis na pakikipag-ugnayan ng mga tao?
- A. telepono, jeepney, bus
 - B. radio, tricycle, motorsiklo
 - C. eroplano, helicopter, kotse
 - D. Cellphone, computer, internet, radyo at telebisyon
10. Ano ang kaugnayan ng maayos na impraestruktura sa pag-unlad ng bansa?
- A. Nakapagbibigay ito ng solusyon sa mga problema ng bansa
 - B. Nakatutulong sa pagpapaangat ng kalidad ng pamumuhay ng mga Pilipino
 - C. Paraan ito upang maging malaya ang bansa na makipag-ugnayan
 - D. Nagiging dahilan ito ng pagtaas ng kita ng pamahalaan

Aralin

1

Mga Programang Pang-ekonomiya at Pang-impraestruktura ng Bansa

Kumusta ang iyong marka sa unang pagsubok? Ngayon ay magbalik-tanaw ka sa mga dati mo nang kaalaman sa kalagayang pangkabuhayan ng Pilipinas. Magbalik-tanaw ka din sa mga pisikal na kaunlaran at pagbabagong nakikita mo sa ating bansa. Gawin ito sa pamamagitan ng pagsagot sa **Word Puzzle** sa ibaba.

(Gawin sa loob ng 3 minuto)

Balikan

A. PANUTO:

Gawin ang WORD HUNT. Kopyahin sa iyong sagutang papel ang mga salitang may kinalaman sa pang-edukasyon at pangkapayapaan na makikita sa loob ng kahon. Lagyan ng tesk (✓) ang mga salitang iyong sinulat kung nahanap mo ito sa WORD HUNT.

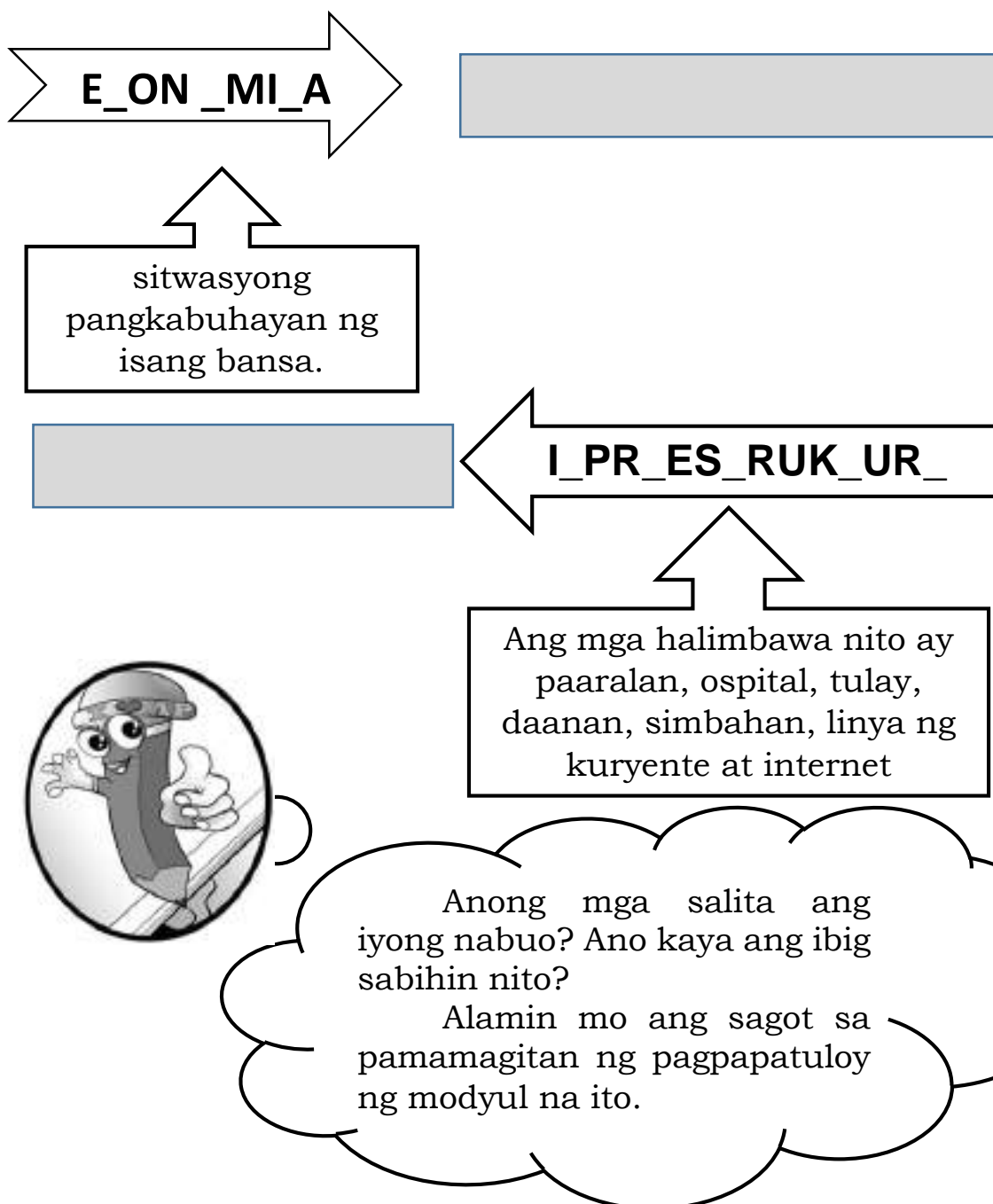
D	E	P	E	D	Z	K	A	L	S	A	S	A	E
A	B	O	Q	A	L	A	M	K	A	R	A	O	D
Y	N	W	N	A	H	U	L	U	G	A	K	U	U
C	Z	X	S	V	B	N	M	M	A	Y	A	Y	C
A	R	M	E	D	F	O	R	C	E	S	L	Q	A
R	A	L	G	K	A	L	Q	A	G	I	G	R	T
E	W	E	N	I	Y	S	R	A	N	L	N	S	I
C	W	E	A	T	W	V	C	X	L	U	A	W	O
E	U	L	A	Y	A	S	D	A	H	P	H	D	N
N	A	A	P	A	Y	A	P	A	K	G	A	A	F
T	X	R	A	Q	A	U	N	I	T	R	T	G	O
E	C	A	Y	W	G	Y	H	S	A	P	A	H	R
R	V	B	A	E	G	T	Y	N	D	M	D	J	A
P	I	Y	S	R	A	L	O	K	S	I	N	K	L
W	N	H	A	G	A	B	J	H	M	T	A	M	L
E	D	U	K	A	S	Y	O	N	S	Q	S	X	C

- ☐ 1. Day Care Center
- ☐ 2. Education For All
- ☐ 3. Edukasyon
- ☐ 4. DepEd
- ☐ 5. Iskolarsyip
- ☐ 6. Pulisiya
- ☐ 7. Armed Forces
- ☐ 8. Sandatahang Lakas
- ☐ 9. Kaguluhan
- ☐ 10. Kapayapaan

Tuklasin

Buuin mo ang mga salita sa loob ng palaso upang matukoy mo ang mga paksang iyong pag-aaralan sa modyul na ito. Isulat sa sagutang papel. (Gawin sa loob ng 2 minuto)

Suriin

(Gawin sa loob ng 10 minuto)

Ang *ekonomiya* ay sitwasyong pangkabuhayan ng isang bansa. Sa pamamagitan nito, nalalaman kung ang isang bansa ay maunlad, papaunlad, o mahirap.

Pinahahalagahan ng pamahalaan ang pagpapaunlad ng ekonomiya ng bansa. Maliban sa pagpapaunlad sa panloob na ekonomiya, nakikipag-ugnayan ito sa ibang bansa bilang karagdagang seguridad na pang-ekonomiya. Ginagawa ito sa pamamagitan ng pagsasagawa ng mga programa upang makaakit ng mamumuhunan, malinang ang panluwas na pamilihan, mapaunlad ang turismo, makalikom ng mga impormasyon, at mapadali ang pagtanggap ng tulong mula sa ibang bansa.

Pansinin ang mga larawan. Ano-ano ang nakikita mong pangangailangan ng mga tao? Matutugunan kaya ang lahat ng kanilang pangangailangan kung aasa lamang sila sa kanilang sarili? Makakaya kaya ng bawat pamilya na magtayo ng sariling sistema ng patubig, palengke, sariling ospital, gamit pangkomunikasyon, o di kaya'y sariling munisipyo?

Kung titingin ka sa iyong paligid, napakarami nang pagbabagong pang-impraestruktura na nagaganap sa bansa. Sa likod ng mga pagbabago o modernisasyong ito ay ang mga bunga ng ibat-ibang paglilingkod ng pamahalaan. Subalit sa pagtugon sa bawat pangangailangan, higit itong nagiging mabisa kung may kalakip na sapat na pondo o pera na gagastusin ng pamahalaan sa mahusay at wastong paraan. Pag-aralan mo ang mga programa ng pamahalaan na tumutugon sa mga pangangailangang ito lalo na sa ekonomiya at impraestruktura

Pagpapatalukay ng Paglilingkod sa Higit na Mapagapa at Maunlad na Pilipinas

<i>Patakarang Pang-ekonomiya</i>	<i>Layunin/Gawain</i>	
Pangangalaga sa mga Manggagawa	pagbubuo ng produkto na may kahusayan at kalidad upang mapantayan ang mga produktong mula sa ibang bansa	tangkilikin ang sariling mga produkto bilang inspirasyon at suporta sa mangangalakal na Pilipino
Pangangalaga sa mga Lokal na Industriya at Kalakal	pagkontrol sa paglalabas at pag-aangkat ng mga produkto	pangangalaga sa halaga ng mga produkto
Pagpapaunlad ng Agrikultura	masuportahan ang mga magsasaka gaya ng pagtuturo at pagsasanay sa kanila hinggil sa makabagong mga paraan sa pagsasaka.	mapalaki ang ani ng mga sakahan nang sa gayon ay lumakin ang kita ng mga magsasaka
Pagpapaunlad ng Kagubatan	reforestation o ang muling pagtatanim sa mga lugar na pinutulan ng mga puno	pagbabawal sa mga pagtotrosong panluwas
Pagpapaunlad ng Yamang Tubig	pagsasanay para sa wastong pangangalaga at pagpapalaki ng mga fingerling at pagpapautang ng puhunan para sa kaugnay na mga negosyo	puhunan para sa pagbubuo ng maliit na pangisdaan o anumang hanapbuhay na may kinalaman sa yamang tubig.
Pagpapaunlad ng Yamang Mineral	pagbigay permiso ang ilang korporasyong pag-aari ng dayuhan na mamuhunan sa paglinang ng mga mineral sa bansa	malawakang eksplorasyon sa mga yamang mineral at pagpapaunlad at paggamit ng ilang kapakinabangan sa bansa tulad ng langis
Paghikayat ng mga Pribadong Negosyo	pagtatayo ng mga korporasyon, kooperatiba, samahan, at mga negosyong pag-aari ng pribadong mamamayan	Ang pamumuhunan ng maliit na negosyante ay binibigyang-puwang ng pamahalaan upang makatulong sa pagangat ng ekonomiya
Pagpapaunlad ng Lingkurang-Bayan	Ang lingkurang-bayan ay mga pampublikong pasilidad na bukas sa sinumang mamamayan ng bansa na may kaalaman at kakayahang magpatakbo ng negosyo	Ang prangkisa ay permiso na ibinigay sa isang tao o korporasyon na mamamahala o magsisimula ng isang lingkurang-bayan, maliit man ito o malaki

Hindi kakayanin ng pamahalaan ang mga programang pang-ekonomiya kung wala ang tulong ng iba't ibang ahensiya o kagawaran. Ang mga sumusunod ay mga ahensiya ng pamahalaan na nagpapatupad ng iba't ibang programa at serbisyong pang-ekonomiya:

- Kagawaran ng Kalakalan at Industriya
- nagsusulong sa pag-unlad at paglago ng maliit na negosyo o micro, small, and medium enterprise (MSME) sa ating bansa
- programang Pangkabuhayan sa Pagbangon at Ginhawa upang mapabilis ang pagbangon ng mga nasalantang negosyo at kumunidad dahil sa kalamidad

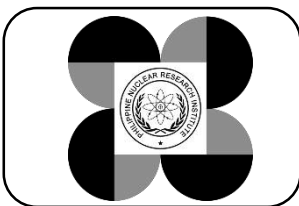
- Kagawaran ng Paggawa at Empleo ng Pilipinas
- Nagpatupad ng JOB FAIRS at TUPAD (Tulong Pangkabuhayan sa Ating Disadvantaged/Displaced Workers)
- Pangalagaan ang kapakanan ng mga manggagawa
- Pangalagaan ang kaligtasan at kapakanan ng mga industriya

- Kagawaran ng Repormang Pansakahan
- Ipatupad ang Comprehensive Agrarian Reform Program (CARP)
- pagpapaunlad sa repormang panglupain

- Kagawaran ng Agrikultura
- Nagpatupad ng programang Mataas na Ani, Mataas na Kita
- Palaguin ang magsasaka at mangingisda produksiyon mula sa agrikultura, mabigyan ng paraan upang magkaroon ng kita ang iba pang sektor ng lipunan sa pagpapalago ng agrikultura

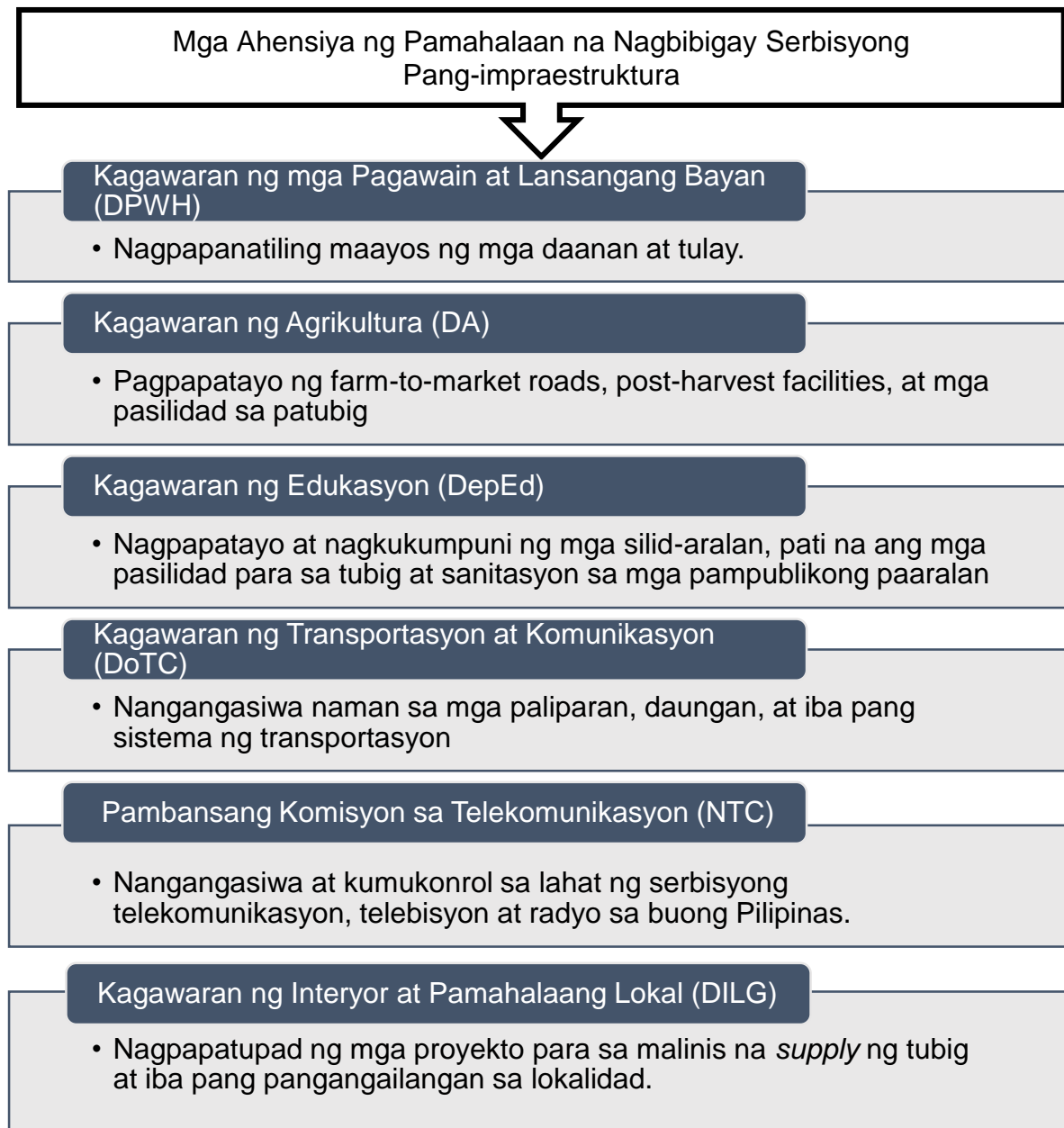
- Kagawaran ng Agham at teknolohiya
- Nagpatupad ng programang Science for Change Program (S4CP)
- Paunlarin ang lokal na teknolohiya at iangkop ang teknolohiya mula sa labas ng bansa at gamitin ito hanggang sa antas na pang komersiyo at pakikipag-ugnayan ng pribado at pampublikong sektor

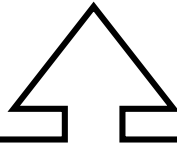

- Kagawaran ng Badyet at Pamamahala ng Pilipinas
- Nagpatupad ng programang Underspending at Savings
- Gumawa ng istrategiya na naaayon sa planong pang-ekonomiya ng gobyerno
- Gawin ang plano ng paggasta na nakasaad ang programa

Ang bawat ahensiya na ito ay may mga programa at patakaran para mapaunlad ang ekonomiya ng ating bansa.

Upang mapabilis ang kaunlaran ng ekonomiya at makalikha ng maraming trabaho, lalo na sa mga lalawigan, nagbibigay ang pamahalaan ng kaukulang pondo para sa mga proyektong pang-impraestruktura. Ang impraestruktura ay ang mga pampublikong gusali (paaralan, ospital, simbahan, opisina at iba pa), mga tulay, daanan, at iba pang mga pasilidad na pinopondohan ng pamahalaan gamit ang mga buwis na binabayad ng mga mamamayan. Kinabibilangan ito ng *national roads* at mga tulay; mga paliparan, daungan, at mga parola; mga silid-aralan at iba pang pasilidad na pang-edukasyon; sistema ng malinis na tustos ng tubig, irigasyon, at *post-harvest facilities*; at mga estruktura para sa pagpigil sa baha (*flood control*) at proteksiyon ng mga burol.

Sa mga proyektong pang-impraestruktura ng pamahalaan na ipinatupad at ipatutupad pa, inaasahan na pasisiglahin nito ang mga gawain sa maraming lungsod at lalawigan. Ang mga trabahong lilikhain ay makatutulong sa pagpapaangat ng kalidad ng pamumuhay ng mga Pilipino. Ang maraming trabaho ay nangangahulugan din ng mas maraming pagkain sa mesa, karagdagang kita para sa edukasyon ng mga kabataan, at mas maraming gawain upang sumigla ang mga komunidad.

Nangangahulugan lamang na ang bawat programa ng pamahalaan para sa ekonomiya at impraestruktura ay lahat may koneksyon sa mga programang pangkalusugan, pang-edukasyon at pati na rin sa pangkapayapaan.

Halimbawang larawan ng mga programa at proyekto ng Kagawaran ng mga Pagawain at Lansangang Bayan

Judgefloro, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:08857ifReconstruction_of_San_Miguel_National_High_School_San_Juan,_San_Miguel,_Bulacanfvf_28.jpg

Judgefloro, [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:09884jfPlaridel_Bypass_Arterial_Road_Bypass_Project, Phase II San Rafael, Bulacanfvf_11.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:09884jfPlaridel_Bypass_Arterial_Road_Bypass_Project_Phase_II_San_Rafael_Bulacanfvf_11.jpg)

Grendelkhan, [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Caterpillar_backhoe_loader_at_construction_site_in Sunnyvale, back view.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Caterpillar_backhoe_loader_at_construction_site_in_Sunnyvale,_back_view.jpg)

Mangoman88, [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Spencer_Fox_Eccles_Business_Building_-_Construction_\(Phase_2\)_-_25_August_2012.JPG](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Spencer_Fox_Eccles_Business_Building_-_Construction_(Phase_2)_-_25_August_2012.JPG)

Judgefloro, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:9599Plaridel_Bypass_Arterial_Road_Bypass_Project_Landmarks_San_Rafael_Bulacan_30.jpg

Pagyamanin

A. Isulat sa tapat ng mga programa/serbisyong pang-ekonomiya ang mga gawain nito. Isulat sa sagutang papel. (Gawin sa loob ng 5 minuto)

Pagpapaunlad ng Yamang Tubig	
Pangangalaga sa mga Manggagawa	
Pagpapaunlad ng Agrikultura	
Paghikayat ng mga Pribadong Negosyo	
Pagpapaunlad ng Kagubatan	

B. Ibigay ang detalyeng hinihingi sa bawat kolum. Isulat sa sagutang papel ang sagot.

Proyektong/Programang Pang-impraestruktura	Tungkuling Ginagampanan

C. Pagtambalin ang hanay A sa Hanay B. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel

A

B

____ 1. Ito ay ang sitwasyong pangkabuhayan ng isang bansa. Sa pamamagitan nito, nalalaman kung ang isang bansa ay maunlad, papaunlad, o mahirap.

A. Lingkurang-Bayan

B. Ekonomiya

____ 2. Tumutukoy ito sa mga pampublikong pasilidad na bukas sa sinumang mamamayan ng bansa na may kaalaman at kakayahang magpatakbo ng negosyo.

C. Kagawaran

____ 3. Binubuo ito ng mga gusali, ospital, paaralan, tulay, kalsada at iba pang pasilidad na ipinapatayo ng pamahalaan gamit ang buwis ng tao.

D. Serbisyo

E. Impraestruktura

____ 4. Ang mga katulong ng pamahalaan sa pagpapatupad ng mga programa at serbisyong pang-ekonomiya at pang-impraestruktura.

F. Patakaran

____ 5. Ito ay ang pagsasagawa ng Kakayahan ng pamahalaan upang mapaunlad at mapabuti ang kalagayan ng kanyang mamamayang nasasakupan.

D. Isulat sa sagutang papel ang *EKONOMIYA* kung ang nakasaad sa bilang ay programang pang-ekonomiya at *IMPRAESTRUKTURA* naman kung nabibilang sa mga programang pang-impraestruktura. Isulat sa sagutang papel.

- 1. Pagpapatayo ng farm-to-market roads, post-harvest facilities, at mga pasilidad sa
- 2. Pangangalaga sa mga Manggagawa
- 3. Pagpapatayo at nagkumpuni ng mga silid-aralan, pati na ang mga pasilidad para sa tubig at sanitasyon sa mga pampublikong paaralan patubig
- 4. Pangangalaga sa mga Lokal na Industriya at Kalakal
- 5. Pagpapabuti ng mga daan at tulay sa mga kanayunan.

Isaisip

- A. Punan ang pangungusap upang mabuo ang konseptong pang-ekonomiya at pang-impraestruktura. Isulat mo sa iyong sagutang papel ang nabuong konsepto. Pakatandaan mo ito. (Gawin sa loob ng 3 minuto)

May mga 1 at serbisyong ipinatutupad ang 2 na tumutugon sa mga 3 ng mamamayan patungkol sa 4 at 5 na nagiging daan ng pambansang kaunlaran

- B. Kopyahin ang tsart sa notbuk. Punan ang bawat kolum ayon sa hinihinging detalye. Tatlong detalye para sa pang-ekonomiya at tatlo naman para sa pang-impraestruktura. Sundin ang binigay na halimbawa.

Pang-ekonomiya

Programa o Serbisyong Pang-ekonomiya ng Pamahalaan	Proyekto/ Programa	Layunin/ Paglilingkod
reforestation o muling pagtatanim	Kagawaran ng Kapaligiran at Likas na Yaman (DENR)	mapaunlad ang kagubatan

Pang-impraestruktura

Programa o Serbisyong Pang-impraestruktura ng Pamahalaan	Proyekto/ Programa	Paglilingkod
paliparan, daungan	Department of Transportation and Communication (DOTC)	mapabilis ang paglalakbay ng tao at paghahatid ng mga kalakal

Isagawa

Bilang mag-aaral, sumulat ka ng isang paraan kung paano makakatulong sa mga programa o serbisyong pang-ekonomiya at pang-impraestruktura ng pamahalaan. (Gawin sa loob ng 3 minuto)

Tayahin

Piliin ang titik ng tamang sagot. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.

1. Ano ang tawag sa sitwasyong pangkabuhayan ng isang bansa kung ito ay maunlad, papaunlad, o mahirap?
 - A. Ekonomiya
 - B. Politika
 - C. Impraestruktura
 - D. Agrikultura

2. Ano ang ginagawa ni Pangulong Duterte upang mabigyang prayoridad ang pagpapabuti at pagpapaunlad sa ekonomiyang panloob?
 - A. Nakikipag-ugnayan sa ibang bansa
 - B. Nakikipag-usap lamang sa ibang bansa
 - C. Nakikipagmabutihan sa mga karatig-bansa sa Asya
 - D. Nakikipagtulungan sa mga bansang kaanib lamang sa ASEAN

3. Binibigyang-diin din ni Pangulong Duterte na magkaroon ng karagdagang seguridad pang-ekonomiya ang Pilipinas. Paano isinasagawa ng pamahalaan ang pagkakaroon ng nito?
 - I. pagsasagawa ng mga programa upang makaakit ng mamumuhunan
 - II. malinang ang panluwas na pamilihan
 - III. mapaunlad ang turismo, makalikom ng mgaimpormasyon
 - IV. mapadali ang pagtanggap ng tulong mula sa ibang bansa

A. I at II B. I, II at III C. I, III at IV D. I, II, III at IV

4. Ang mga sumusunod ay tatlong layunin sa pagtataguyod ng pambansang ekonomiya MALIBAN sa isa. Alin ito?
 - A. Makatarungang pamamahagi ng kita, pagkakataon, at kayamanan
 - B. Patuloy na paglaki ng produksiyon ng kalakal at paglilingkod para sa taong bayan
 - C. Lumalawak na kasaganaan na susi sa pagtaas ng antas ng pamumuhay ng tao lalo na ang mga kapus-palad.
 - D. Patuloy na pakikipagsapalaran magkapagtayo ng mga industriya

5. Piliin sa mga sumusunod na pahayag ang HINDI patakarang pang-ekonomiya ng pamahalaan na nagsisilbing gabay sa pagtataguyod ng mga programang pangkaunlaran ng bansa?
 - A. Pangangalaga sa mga manggagawa
 - B. Pangangalaga sa mga kalakal at industriyang lokal
 - C. Pagpapaunlad ng agrikultura, kagubatan, yamang tubig, at mineral
 - D. Paghikayat ng mga pribadong negosyo lamang.

6. Ano ang tawag sa mga proyekto ng pamahalaan para sa *national roads*, tulay; mga paliparan, daungan, mga parola, mga silid-aralan at iba pa na nagpapabilis sa kaunlaran ng ekonomiya at lumilikha ng maraming trabaho, lalo na sa mga lalawigan?
- A. Pang-impraestruktura
 - B. Pampolitika
 - C. Pang-edukasyon
 - D. Pangkalikasan
7. Nasira ang tulay sa inyong barangay dahil sa pagbaha. Anong ahensya ang maaaring tumulong para maipatayong muli ang nasirang tulay?
- A. Kagawaran ng Edukasyon
 - B. Kagawaran ng Katarungan
 - C. Kagawaran ng Kalusugan
 - D. Kagawaran ng mga Pagawain at Lansangang Bayan
8. Anong serbisyo ang binigay ng Kagawaran ng Agrikultura sa mga mamamayang Pilipino.
- A. Pag-aayos ng tulay
 - B. pasilidad sa patubig at irigasyon
 - C. pagpapatayo ng mga gusali at bagong paaralan
 - D. paglalagay ng mga fly overs sa Kamaynilaan at mga lungsod
9. Ang mga telepono, kompyuter, internet, radyo at telebisyon ay napakahalaga para makapaghatid ng mga impormasyon lalo na ngayong panahon ng COVID 19 Pandemic. Aling ahensya ng pamahalaan ang nagangasiwa sa serbisyong ito?
- A. Kagawaran ng Edukasyon
 - B. Kagawaran ng Katarungan
 - C. Kagawaran ng Kalusugan
 - D. Pambansang Komisyon ng Telekomunikasyon

10. Piliin ang maaaring kaugnayan ng maayos na impraestruktura sa pag-unlad ng isang bansa.
- A. Nakapagbibigay ito ng solusyon sa mga problema ng bansa
 - B. Nakatutulong sa pagpapaangat ng kalidad ng pamumuhay ng mga Pilipino
 - C. Paraan ito upang maging malaya ang bansa na makipag-ugnayan
 - D. Nagiging dahilan ito ng pagtaas ng populasyon at kita ng isang bansa

Karagdagang Gawain

Ano ang masasabi mo sa programang pang-ekonomiya at pang-impraestruktura sa iyong pamayanan? Kapanayamin ang isa sa kasapi ng inyong pamilya, maari ang iyong ama, ina, ate o kuya sa pagsagot sa gawain.

Panuto: Kopyahin sa iyong notbuk ang tsart na nasa ibaba at isulat ang sagot sa bawat kolum.

Pang-ekonomiya	Pang-impraestruktura
1	1
2	2
3	3

22 CO_Q3_Araling Panlipunan4_Module7

ISAISP: 2 PANG-IMPRASTRUKTURA

Programa/Serbisyong Pang-Imprastruktura ng Pamahalaan	Ahensyang Namamahala	Layunin/Paglilingkod	1. paliparan, daungan	Kagawaran ng Transportasyon at Komunikasyon (Department of Transportation and Communications) DTC	mabalis na paglalakbay at paghahatid ng mga kalakal at mabalis na paglalakbay at paghahatid ng mga kalakal	Kagawaran ng Bayan (Department of Public Works and Highways) DPWH	mabalis na paglalakbay at paghahatid ng mga kalakal	Pambansang Komisyon sa Telekomunikasyon (National Telecommunications Commission) NTC	Kagawaran ng Edukasyon (Department of Education) DepEd	4. Silid aralan, pasilidad sa paaralan
			1. paliparan, daungan	Kagawaran ng Transportasyon at Komunikasyon (Department of Transportation and Communications) DTC	mabalis na paglalakbay at paghahatid ng mga kalakal at mabalis na paglalakbay at paghahatid ng mga kalakal	Kagawaran ng Bayan (Department of Public Works and Highways) DPWH	mabalis na paglalakbay at paghahatid ng mga kalakal	Pambansang Komisyon sa Telekomunikasyon (National Telecommunications Commission) NTC	Kagawaran ng Edukasyon (Department of Education) DepEd	4. Silid aralan, pasilidad sa paaralan
			1. paliparan, daungan	Kagawaran ng Transportasyon at Komunikasyon (Department of Transportation and Communications) DTC	mabalis na paglalakbay at paghahatid ng mga kalakal at mabalis na paglalakbay at paghahatid ng mga kalakal	Kagawaran ng Bayan (Department of Public Works and Highways) DPWH	mabalis na paglalakbay at paghahatid ng mga kalakal	Pambansang Komisyon sa Telekomunikasyon (National Telecommunications Commission) NTC	Kagawaran ng Edukasyon (Department of Education) DepEd	4. Silid aralan, pasilidad sa paaralan
			1. paliparan, daungan	Kagawaran ng Transportasyon at Komunikasyon (Department of Transportation and Communications) DTC	mabalis na paglalakbay at paghahatid ng mga kalakal at mabalis na paglalakbay at paghahatid ng mga kalakal	Kagawaran ng Bayan (Department of Public Works and Highways) DPWH	mabalis na paglalakbay at paghahatid ng mga kalakal	Pambansang Komisyon sa Telekomunikasyon (National Telecommunications Commission) NTC	Kagawaran ng Edukasyon (Department of Education) DepEd	4. Silid aralan, pasilidad sa paaralan

PAGYAMANIN:

Gawain A:

Pagpapaulad sa Yamang tubig

pagkasabay para sa wastong pangangalaga at pagpapalaki ng mga fingerling at pagpapaulat ng puhunan para sa kaugnay ang mga podukong mula sa ibang bansa

pagbuho ng produkto na may kahusayan at kalidad upang mapantayan mangangalakal na Pilipino

Pangangalaga sa mga Manggagawa

kanila hinggil sa makabagong mga paraan sa pagsasaka. mapalaki ang ani ng mga sakahan nang sa gayon ay lumaki rin ang kita ng mga magsasaka

Pagpapaulad ng Agrikultura

pagtatayo ng mga korporasyon, kooperatiba, samahan, at mga negosyong pag-aari ng pribadong mamamayan

Ang pamumuhunan ng maliliit na negosyante ay binibigyang-puwang ng pamahalaan upang makulong sa pag-angat ng ekonomiya

Paghikayat ng mga Pribadong Negosyo

reforestation o ang muling pagtatanim sa mga lugar na pinutulan ng mga puno

pagbabawal sa mga pagtotoosong panluwas

Pagpapaulad ng Kagubatan

Gawain B:

Proyekong Pang-impraestruktura Department of Public Works and Highways	Tungkiling Ginagampanan Responsable sa pagpapanatili at pagsasaayos ng mga daan at mga patubig sa buong Pilipinas
Department of Transportation and Communications	Responsable sa pagpapalano, pakikipag-ugnayan, paggawa ng mga polisiya para sa pagpapalaganap ng malawak na <i>network</i> sa sistema ng komunikasyon at transportasyon.
Department of the Interior and Local Government	Nagpapatupad ng mga proyekto para sa malinis na <i>supply</i> ng tubig at iba pang pangangailangan sa lokalidad.
Department of Education	Responsable sa pagkukumpuni ng mga silid-aralan at iba pang pasilidad sa paaralan.
National Telecommunications Commission	Nangangasiwa sa paggamit ng makabagong teknolohiya na nagpapabilis ng komunikasyon sa buong bansa tulad ng <i>cellular</i> at <i>mobile phone, internet</i> , at iba pa.
Department of Agriculture	Responsable sa pasilidad sa patubig, pagtatayo ng <i>farm to market roads</i> , at iba pa

PAGYAMANIN:

Gawain C:

1. B
2. A
3. E
4. C
5. D

Gawain D:

1. IMPRAESTRUKTURA
2. EKONOMIYA
3. IMPRAESTRUKTURA
2. EKONOMIYA
5. IMPRAESTRUKTURA

ISAGAWA

Accept possible answers

TAYAHIN:

1. A
2. D
3. D
4. D
5. A
6. D
7. D
8. D
9. D
10. B

KARAGADAGANG GAWAIN:

Answers may vary

Sanggunian

Adriano, Corazon V., Adriano, Marian A. Caampued, Charity A. Capunitan, Walter F. Galarosa, Noel P. Miranda, Emily R. Quintos Belen P. Dado, Ruth A. Gozun, Rodante S. Magsino, Maria Lucia L. Manalo, Jose B. Nabaza, Evelyn P. Naval, Araling Panlipunan – Ikaapat na Baitang, Unang Edisyon 2015 Kagamitan ng Mag-aaral, Department of Education-Instructional Materials Council Secretariat (DepEd-IMCS), pp. 290-303

Kagawaran ng Badyet at Pamamahala ng Filipinas, 2020 Pinagtibay na Badyet ng Bayan, Mayo 2020, www.dbm.gov.ph

[Judgefloro](#), 08857jfReconstruction of San Miguel National High School San Juan, San Miguel, Bulacanfvf 28.jpg, 6 June 2017, 15:42:38, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:08857jfReconstruction_of_San_Miguel_National_High_School_San_Juan,_San_Miguel,_Bulacanfvf_28.jpg

[Judgefloro](#), 09884jfPlaridel Bypass Arterial Road Bypass Project, Phase II San Rafael, Bulacanfvf 11.jpg, 20 December 2016, 12:53:30, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:09884jfPlaridel_Bypass_Arterial_Road_Bypass_Project_Phase_II_San_Rafael,_Bulacanfvf_11.jpg

[Grendelkhan](#), Caterpillar backhoe loader at construction site in Sunnyvale, back view.jpg, 7 June 2017, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Caterpillar_backhoe_loader_at_construction_site_in_Sunnyvale,_back_view.jpg

[Mangoman88](#), Spencer Fox Eccles Business Building - Construction (Phase 2) - 25 August 2012.JPG, 25 August 2012, [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Spencer_Fox_Eccles_Business_Building_-_Construction_\(Phase_2\)_-_25_August_2012.JPG](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Spencer_Fox_Eccles_Business_Building_-_Construction_(Phase_2)_-_25_August_2012.JPG)

[Judgefloro](#), 9599Plaridel Bypass Arterial Road Bypass Project Landmarks San Rafael Bulacan 30.jpg, 12 April 2018, 16:59:44, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:9599Plaridel_Bypass_Arterial_Road_Bypass_Project_Landmarks_San_Rafael_Bulacan_30.jpg

Corporate Identity Committee (CIC), DTI Logo 2019.png, 21 February 2019,

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:DTI_Logo_2019.png

[Department of Labor and Employment](#), Seal of the Department of Labor and Employment (Philippines), **16:08, 14 July 2018**

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Department_of_Labor_and_Employment_\(DOLE\).svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Department_of_Labor_and_Employment_(DOLE).svg)

[Department of Agriculture](#), Logo of the Department of Agriculture of the Philippines.jpg, 1 November 2012,

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Logo_of_the_Department_of_Agriculture_of_the_Philippines.jpg,

[Department of Agrarian Reform](#), Department of Agrarian Reform (DAR).svg, 12:17, 4 February 2017, [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Department_of_Agrarian_Reform_\(DAR\).svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Department_of_Agrarian_Reform_(DAR).svg)

Department of Science and Technology - Philippine Nuclear Research Institute, DOST-PNRI Logo.png, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:DOST-PNRI_Logo.png, 2 January 2020

Department of Budget and Management, Department of Budget and Management (DBM).svg, 24 February 2018, [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Department_of_Budget_and_Management_\(DBM\).svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Department_of_Budget_and_Management_(DBM).svg)

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

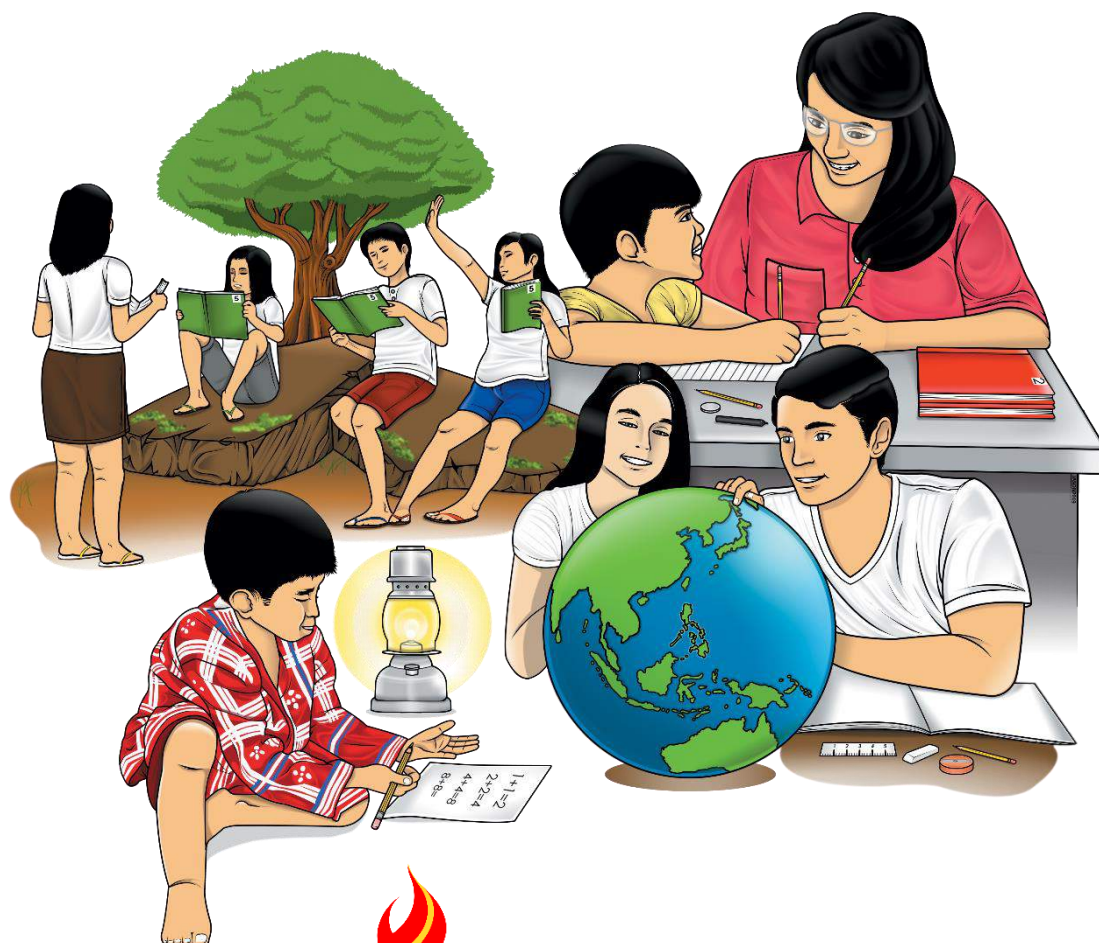
Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan – Modyul 8: Mga Bahaging Ginagampanan ng Pamahalaan, Ating Pahalagahan !

Araling Panlipunan – Ikaapat na Baitang

Alternative Delivery Mode

Ikatlong Markahan – Modyul 8: Mga Bahaging Ginagampanan ng Pamahalaan, Ating Pahalagahan!

Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:	Flaviana L. Merciales
Editor:	Jerry P. Ramirez at Ma. Leilani R. Lorico
Tagasuri:	Ana N. Calisura
Tagaguhit:	
Tagalapat:	Edsel D. Doctama, Katherine Obrero Cordora
Tagapamahala:	Gilbert T. Sadsad
	Francisco B. Bulalacao Jr.
	Grace U. Rabelas
	Ma. Leilani R. Lorico
	Imelda R. Caunca
	Marites B. Tongco

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education – Regional Office V

Office Address: Regional Site, Rawis, Legaspi City

Telefax: (052) 482-0046 (f); 820-8404; 482-0373 820-2663;
820-4045; 482-0523

E-mail Address: region5@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

Ikatlong Markahan – Modyul 8:

Mga Bahaging Ginagampanan

ng Pamahalaan,

Ating Pahalagahan!

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan namin na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit spa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Kumusta mahal kong mag-aaral! Sa nakaraang aralin, natutunan mo ang mga programang pangkalusugan, pang-edukasyon, pangkapayapaan, pang-ekonomiya at pang-impraestruktura ng ating pamahalaan.

Sa modyul na ito, palalawigin pa ang iyong kaalaman tungkol sa mga bahaging ginagampanan ng pamahalaan para sa kabutihan ng mamamayang Pilipino. Higit mong mapahahalagahan ang gampanin ng pamahalaan sa ating lipunan.

Pamantayang Pangnilalaman

Naipamamalas mo ang pang-unawa sa bahaging ginagampanan ng pamahalaan sa lipunan, mga pinuno at iba pang naglilingkod sa pagkakaisa, kaayusan at kaunlaran ng bansa.

Pamantayan sa Pagganap

Nakapagpapakita ka ng aktibong pakikilahok at pakikiisa sa mga proyekto at gawain ng pamahalaan at mga pinuno nito tungo sa kabutihan ng lahat (common good).

Pamantayan sa Pagkatuto

Gabay ang modyul na ito, ikaw ay inaasahang:

1. Natutukoy ang mga bahaging ginagampanan ng pamahalaan.
2. Napahahalagahan ang bahaging ginagampanan ng pamahalaan.

Subukin

PANUTO: Basahing mabuti ang mga sumusunod na tanong. Piliin at isulat ang titik ng tamang sagot sa iyong sagutang papel.

___ 1. Nakararanas ang Pilipinas ng iba-ibang kalamidad tulad ng bagyo, baha, sunog, lindol at pagputok ng bulkan. Alin sa mga sumusunod na ahensiya ang pangunahing nagtataguyod sa kapakanan ng mga mamamayan sa panahon ng sakuna?

- A. National Disaster Risk Reduction and Management Council (NDRRMC)
- B. Land Transportation Office (LTO)
- C. Bureau of Foods and Drugs (BFAD)
- D. National Food Authority (NFA)

___ 2. Ang pamilya ni Eduardo ay nakatira malapit sa ilog. Tuwing may papalapit na bagyo, inaabisuhan sila ng kanilang Punong Barangay na lumikas sa mataas na lugar. Kalimitan sa malapit na paaralang pampubliko sila dinadala upang pansamantalang palipasin ang bagyo. Kung ikaw si Eduardo paano mo pahahalagahan ang ginawang pag-aabiso at paglilikas sa inyo ng lokal na pamahalaan?

- A. Lilipat sa pampublikong paaralan kung mataas na ang tubig sa ilog at kung malakas na ang ulan.
- B. Susundin ang abiso ng Punong Barangay at magdadala ng mahahalagang gamit gaya ng damit, pagkain at iba pa.
- C. Susundin ang abiso ng Punong Barangay ngunit hindi na magdadala ng mahahalagang gamit dahil bahala na ang pamahalaan sa mga ito.
- D. Mananatili na lamang sa bahay, dahil mainit at walang magandang higaan sa mga pampublikong paaralan na paglilipatan.

____3. Aling batas ang nagbibigay sa mga bata ng natatanging proteksyon laban sa pang-aabuso, pagsasamantala at diskriminasyon?

- A. Batas Republika Bilang 7610
- B. Batas Republika Bilang 7277
- C. Batas Republika Bilang 7432
- D. Batas Republika Bilang 6759

____4. Aling ahensiya ng pamahalaan ang naatasang tumulong sa mga batang inabuso, inabandona, mga nasa lansangan at mga nasa mapanganib na sitwasyon?

- A. Kagawaran ng Katarungan
- B. Kagawaran ng Kagalingan at Pagpapaunlad Panlipunan
- C. Komisyon ng Karapatang Pantao
- D. Sandatahang Lakas ng Pilipinas

____5. Aling ahensiya ng pamahalaan ang naatasang kumukupkop sa mga matatandang walang kamag-anak na umaaruga?

- A. Kagawaran ng Kagalingan at Pagpapaunlad Panlipunan
- B. Kagawaran ng Katarungan
- C. Komisyon ng Karapatang Pantao
- D. Golden Acres

____6. Paano ka makakatulong sa pamahalaan na pahahalagahan ang mga matatandang inabandona ng kanilang mga kamag-anak?

- A. Ang pamahalaan lamang ang dapat magpahalaga sa kanila.
- B. Magkikibit balik na lamang.
- C. Magbigay ng tulong pinansiyal sa mga matatandang inabandona ng kanilang mga kamag-anak.
- D. Wala akong responsabilidad na tulungan sila.

____7. Sinisikap ng pamahalaan na mabigyan ng disenteng tirahan ang mga mamamayan lalo na yaong maliliit ang kita. Anong ahensiya ang tumutulong sa proyektong pabahay ng pamahalaan?

- A. Kagawaran ng Repormang Pansakahan
- B. Kagawaran ng Enerhiya
- C. Kagawaran ng Ugnayang Panlabas
- D. Pangangasiwa ng Pambansang Pabahay

____8. May mga pamilyang masuwerteng nabigyan ng murang pabahay ng pamahalaan. Paano nila ito pahahalagahan?

- A. Mag imbita ng mga kaibigan sa bahay
- B. Sulatan ang mga dinding
- C. Magpaliban sa buwanang pagbabayad
- D. Magbayad ng buwanang bayad sa pabahay ng pamahalaan

____9. Paano pinaunlad ng pamahalaan ang transportasyon at komunikasyon sa iba-ibang dako ng bansa?

- A. Nagpagawa ng mga tulay na gawa sa kawayan.
- B. Pinakipot ang mga kalsada.
- C. Pinatanggal ang mga daang bakal.
- D. Nagpatayo ng mga daan, tulay, skyway, daang bakal at tunnel

____10. Aling ahensya ng pamahalaan ang naatasang bumalangkas ng mga patakaran ukol sa mga isyu ng mga may kapansanan at alalahanin?

- A. Pambansang Pangasiwaan ng Pagkain (National Food Authority o NFA)
- B. Pangasiwaan sa Pagpapaunlad ng Kalakhang Maynila (Metro Manila Development Authority o MMDA)
- C. National Council on Disability Affairs (NCDA)
- D. Komisyon sa mga Karapatang Pantao (Commission on Human Rights o CHR)

Aralin**1****Mga Bahaging Ginagampanan
ng Pamahalaan, Ating
Pahalagahan!*****Balikan*****TUKOY-PROGRAMA**

PANUTO: Basahing mabuti ang mga sitwasyon sa bawat bilang. Tukuyin kung anong programa at serbisyo ng pamahalaan ang inilalarawan sa pamamagitan ng pagsasaayos ng mga titik sa loob ng kahon. Gawin ito sa loob ng 2 minuto sa iyong sagutang papel.

1. Pagpapatayo ng pamahalaan ng mga health centers upang matugunan ang mga pangangailangang medikal ng mamamayan.

PANGAKULUSNAG

2. Pagtataguyod ng K to 12 na kurikulum upang makamit ang mga kasanayang kailangan sa pag-aaral at paghahanapbuhay.

PANGYONKASDUE

3. Inaasahan ang Sandatahang Lakas ng Pilipinas na ipagtanggol ang bansa sa panganib ng terorismo at iba pang kaguluhan.

PANGANPAKPAYA

4. Ang pamahalaan ay gumagawa ng mga patakaran sa pangangalaga ng likas na yaman upang maging kalakal panloob at panlabas.

PANGMIYANOEKO

5. Tinutugunan ng pamahalaan ang pangangailangan ng bansa sa maayos na kalsada, paaralan, tulay at sistema ng komunikasyon.

PANGTURATRUKAESIMPR

Tuklasin

Gampanin ng pamahalaan,
Tugunan ang pangangailangan
ng mamamayan
Ating pahalagahan!

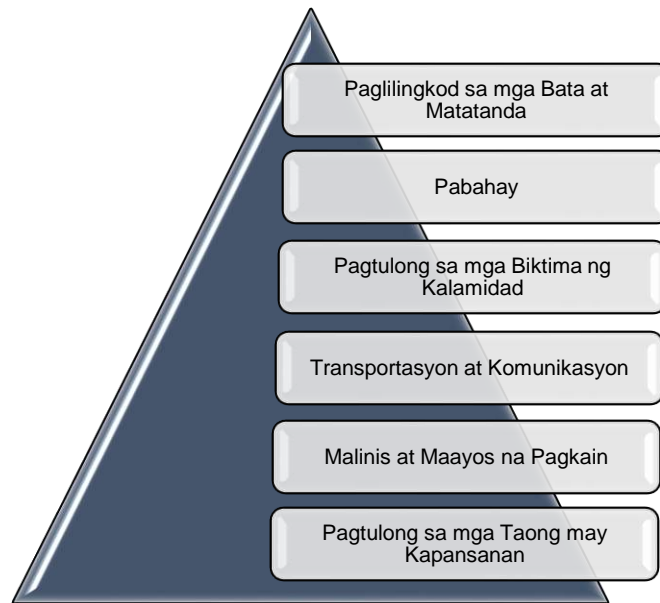
Nabasa mo ang islogan sa itaas? Ano kaya ang nais nitong ipahatid? Ano ang mga gampanin ng pamahalaan? Napahalagahan mo na ba ito? Halina't ating alamin.

Suriin

Sinisikap ng ating pamahalaan na matugunan ang mga pangangailangan ng mamamayan. Kaya naman may mga proyekto at programang itinatag upang makapamuhay nang maayos, mapayapa, at maunlad. Pag-aralan ang Trayanggulo ng Karunungan.

Mga Bahaging Ginagampanan ng Pamahalaan

Paglilingkod sa mga bata at matatanda

Ang pamahalaan ay may mga programa at serbisyo para sa pangangalaga at paglilingkod sa mga bata, kabataan at matatanda. Ang Kagawaran ng Kagalingan at Pagpapaunlad Panlipunan (Department of Social Welfare and Development o DSWD) ang pangunahing ahensya ng pamahalaan na naatasang manguna sa mga programa ukol dito. Katuwang ng DSWD ang Kagawaran ng Hustisya (Department of Justice o DOJ) at Komisyon sa Karapatang Pantao (Commission on Human Rights o CHR) sa pagpapatupad ng mga serbisyo ng pamahalaan.

Ayon sa Batas Republika Bilang 7610, binibigyan ng natatanging proteksyon ang mga bata laban sa pang-aabuso, pagsasamantala at diskriminasyon. Kasama sa mga tinutulongan ng pamahalaan ang mga bata at kabataang inabuso, inulila, mga batang lansangan at mga batang nasa biktima ng digmaan at mapanganib na sitwasyon. Inaasahan ang DSWD na pansamantalang kumupkop sa mga batang nasa nasabing mga sitwasyon.

Bukod sa mga bata at kabataan, tinutulungan din ng pamahalaan ang mga matatandang inulila at walang kumukupkop na kamag-anak. Sila ay pinatutuloy sa isang pasilidad ng pamahalaan, ang *DSWD Haven for the Elderly* o dating Golden Acres. Bukod dito, binibigyan din ng dalawampung porsyento (20%) na pribilehiyong diskwento ang mga nakatatanda at may kapansanan sa pagkain, gamot, pamasaha sa pampublikong sasakyan ayon na rin sa Batas Republika Bilang 7432.

Pabahay

Sinisikap ng pamahalaan na mabigyan ng disenteng tirahan ang mga mamamayang maliliit ang kita sa tulong ng Pangangasiwa ng Pambansang Pabahay (National Housing Authority o NHA) na direktang inatasan ng pamahalaan sa mga proyektong ito.

Katuwang nito ang Government Service Insurance System (GSIS), Social Security System (SSS) at Pagtutulungan sa Kinabukasan: Ikaw, Bangko, Industriya, at Gobyerno (PAG-IBIG) na magpautang para sa pangangailangan sa pabahay.

Pagtulong sa mga Biktima ng Kalamidad

Nakararanas ang Pilipinas ng iba't ibang likas at di-likas na kalamidad tulad ng bagyo, baha, sunog, lindol, at pagputok ng bulkan. Malaki ang papel na ginagampanan ng pamahalaan sa paghahanda at pagtugon sa mga biktima ng kalamidad. Sinisiguro ng ating pamahalaan na maging handa ang isang komunidad upang maiwasan o mapababa ang pinsala sa buhay at mga ari-arian ng mga mamamayan.

May mga ahensiyang itinatag ang pamahalaan para sa kaligtasan ng mga mamamayan. Pinangungunahan ito ng National Disaster Risk Reduction and Management Council (NDRRMC) na nagsisilbing tagapag-ugnay ng iba't ibang ahensiya

ng pamahalaan o pribadong institusyon upang mabigyan agad ng tulong ang mga naapektuhan ng kalamidad.

Katuwang nito ang pamahalaang lokal, DSWD, Pangasiwaan sa Pagpapaunlad ng Kalakhang Maynila (Metro Manila Development Authority o MMDA), at Philippine Atmospheric Geophysical and Astronomical Services Administration o (PAG-ASA), Kagawaran ng Edukasyon (Department of Education o DepEd), Kagawarang Pangkalusugan (Department of Health o DOH), at Kagawaran ng Tanggulang Pambansa (Department of National Defense o DND), Ang Philippine Atmospheric Geophysical and Astronomical Services Administration o (PAG-ASA), ang nag-uulat tungkol sa paparating na bagyo, lakas ng ulan at hangin.

Sa pangunguna ng NDRRMC inaabisuhan ng pamahalaan ang mga mamamayang maaapektuhan ng mga kalamidad tulad ng matinding pag-uulan at lakas ng baygo sa pamamagitan ng pagpapadala ng mga mensahe sa radyo at cellphone. Ang mga sundalo naman ng DND ay tumutulong sa paglikas ng mga mamamayang naapektuhan ng kalamidad. Pinangangalagaan din ng pamahalaan ang kalusugan ng mga mamamayan, tulad ng pagsugpo ng pagkalat ng kolera, tigdang at iba pang nakahahawang sakit sa panahong may kalamidad at pansamantalang naninirahan sa mga evacuation center. Kadalasang ginagamit na evacuation center ang mga pampublikong paaralan. Gampanin ng pamahalaan ang agarang pagbibigay ng tulong gaya ng pagkain, damit at iba pang pangangailangan o serbisyo na pinangangasiwaan ng DSWD.

Transportasyon at Komunikasyon

Pinauunlad din ng pamahalaan ang transportasyon at komunikasyon sa iba-ibang dako ng bansa upang maging mabilis ang pagluwas ng mga produkto. Nagpagawa ng mga daan, tulay, underpass, overpass, skyway, daang bakal, at tunnel na nag-uugnay sa mga lalawigan at hiwa-hiwalay na pulo ng ating bansa. Pinalawak din ang mga kalsada o nautical highway sa

pangangasiwa ng Kagawaran ng mga Pagawain at Lansangang Bayan (Department of Public Works and Highways o DPWH). Upang mapangalagaan ang buhay at kaligtasan ng mga mamamayan habang naglalakbay, sinisiguro ng pamahalaang nakarehistro ang mga sasakyan. Pinangangasiwaan ito ng Tanggapan ng Transportasyong-Lupa o Land Transportation Office (LTO) sa ilalim ng Kagawaran ng Transportasyon (DOTr).

Malinis at Maayos na Pagkain

Sinusubaybayan ng pamahalaan ang presyo at kalidad ng mga bilihin sa ilalim ng pangangalaga ng Kagawaran ng Kalakalan at Industriya ng Pilipinas (Department of Trade and Industry o DTI).

Nakasalalay sa pamahalaan ang kalidad ng mga pagkain sa tulong ng National Food Authority (NFA). Maging ang kalidad ng gamot ay kailangang dumaan sa masusing pag-aaral ng Bureau of Foods and Drugs (BFAD) upang masigurong ligtas ito sa kalusugan ng mga mamamayan

Nagpatayo rin ng mga pamilihing bayan o palengke ang pamahalaan. Dito ipinagbibili ang mga pagkain at iba pang produkto na kailangan ng mga mamamayan. Tinitiyak ng mga inspektor sa mga palengkeng ito na ang mga itinitinda rito ay maayos, malinis, at hindi magiging sanhi ng pagkakasakit, at may tamang halaga.

Sapagkat gampanin ng pamahalaang palawigin ang kalakalan at industriya sa bansa sa pamamagitan ng paggawa ng mga bagong hanapbuhay at tumaas ang kinikita ng mga Pilipino upang magkaroon ng sapat na perang pambili ng malinis at maayos na pagkain.

Pagtulong sa mga may Kapansanan

Tungkulin ng pamahalaan na pangalagaan at protektahan ang mga may kapansanan. Magsagawa ng mga programa, maghatid ng serbisyo at magpapatupad ng mga batas upang matiyak ang

proteksiyon sa mga sibil at politikal na mga karapatan ng taong may kapansanan (persons with disabilities, PWDs).

Itinatag ng pamahalaan ang National Council on Disability Affairs (NCDA) upang bumalangkas ng mga patakaran at makipag-ugnay sa mga gawain ng lahat ng mga ahensiya, publiko o pribado, tungkol sa mga isyu ng may kapansanan at alalahanin.

Nagpatupad rin ang pamahalaan ng mga batas upang higit silang mapangalagaan. Ang Republic Act No. 7277 kilala sa tawag na Magna Carta for Disabled Persons ay nagtatalaga sa mga ahensiya, korporasyon ng pamahalaan na magreserba ng hindi bababa sa isang porsyento (1%) ng lahat ng mga posisyon para sa mga PWD.

Ang Batas Pambansa Blg. 344 o Accessibility Law ay nagbibigay pribilehiyo na magtalaga ang mga komersyal at establisyemento ng pamahalaan ng express lane para sa may kapansanan, tulong pang-edukasyon upang makapag-aral sila mula elementarya hanggang kolehiyo, pati na rin ang bokasyonal o teknikal na edukasyon sa parehong pampubliko at pribadong paaralan at pinoprotektahan rin sila ng pamahalaan laban sa berbal o di-berbal na pang-aalipusta at paninirang-puri.

Ang Republic Act 6759 o White Cane Act ay nagtataguyod na protektahan ang pisikal, moral, at panlipunang kagalingan ng lahat ng mga taong may kapansanan sa paningin at itanim ang kamalayan ng publiko sa kalagayan ng bulag. Itinataguyod nito ang pagkilala at pagtanggap ng "puting tungkod" bilang isang simbolo ng kanilang kadaliang kumilos at Kalayaan at magsilbing paalala sa publiko na pangalagaan at bigyan ng angkop na paggalang ang mga mahihinang tao sa ating lipunan.

Pagyamanin

A. WORD HUNT

PANUTO: Hanapin ang mga sumusunod na salita o lipon ng mga salitang maaring mabuo.

Paglilingkod sa mga bata at matatanda

Pagtulong sa mga biktima ng kalamidad

Pabahay

Pagtulong sa mga may Kapansanan

Malinis at maayos na pagkain

Transportasyon at Komunikasyon

Gawing gabay ang mga sumusunod na tanong. Isulat sa patlang ang tamang sagot. Gawin mo ito sa iyong sagutang papel.

1. Aling gampanin ng pamahalaan ang pinangangalagaan ng National Housing Authority (NHA)?

2. Aling gampanin ng pamahalaan sumasakop upang mapabilis ang pagluwas ng mga produkto mula sa malalayong bayan?

3. Ang pagbibigay ng 20% diskwento sa mga senior citizen ay sakop ng paglilingkod na ito.

4. Ang pagtatalaga ng express lane sa mga may kapansanan ay sagot sa paglilingkod na ito ng pamahalaan.

5. Aling gampanin ng pamahalaan ang tinutugunan ng abiso mula sa PAGASA?

P	A		P	A	B	A	H	A	Y	S	A		A
M	G	A	A	B	T		C	V	B	N	M	T	L
O	T	F	X		C	B	M	L		H	F	J	O
T	R	A	N	S	P	O	R	T	A	S	Y	O	N
	K	O	M	U	N	I	K	A	S	Y	O	N	
T	Y	O	K	L	P	O	L	R	G	S	J	K	L
P	A	G	L	I	L	I	N	G	K	O	D		Y
S	A		B	A	T	A		A	T		S	A	
M	A	T	A	N	D	A	S	F	P	Y	Y	J	O
P	M	K	C	V	B	M	K	L	L	O		Y	
A	G	A	M	G	A	S	M	A	L	I	N	I	S
G	A	P	A	B	A	T		M	A	A	Y	O	S
T		A	T	N	A		P	A	G	K	A	I	N
U	T	N	A	S	D	D	T	A	S	M	A	T	A
L	A	S	O	P	A	G	T	U	L	O	N	G	
O	O	A		S	A		M	G	A				
N	N	N	U	B	I	K	T	I	M	A		N	G
G	G	A	L	K	A	L	A	M	I	D	A	D	
		N	K	O		L		G	D	S	T		
S	M		L	P	A		A	T		R		M	S
A	A	S	H	J	O		W	M	G	A	A	G	A
	Y	A	C	M	K		E	T	Q	W	T	A	

B. **PANUTO:** Suriin ang mga sumusunod na pahayag. Lagyan ng ang puwang kung ito ay nagpapakita ng pagpapahalaga sa mga gawaing ginagampanan ng pamahalaan at kung hindi. Gawin ito sa sagutang papel.

- _____ 1. Pagbibigay ng tulong sa mga programang inilunsad ng pamahalaan para sa mga nasalanta ng Bagyong Reming.
- _____ 2. Pag-ihi sa mga tunnel at tulay na pinagawa ng pamahalaan.
- _____ 3. Pangungutya sa mga batang lansangan na tinutulungan ng pamahalaan.
- _____ 4. Pagsali sa mga outreach programs para sa mga matatandang naulila na nasa pangangalaga ng pamahalaan.
- _____ 5. Pagpapanatili ng kalinisan sa paligid sa mga pampublikong lugar.

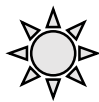
- _____ 6. Pagsunod sa abiso ng lokal na pamahalaan sa panahon ng kalamidad.
- _____ 7. Pagpapaalala sa konduktor sa 20% na pribilehiyong diskwento sa pamasaha ng nakasabay na matanda.
- _____ 8. Pagsunod sa mga patakaran na ipinatutupad sa pampublikong palengke para sa mga mamimili.
- _____ 9. Paggamit ng pribadong sasakyan na nakarehistro.
- _____ 10. Hindi pagbabayad ng pautang sa pabahay mula sa pamahalaan.

Isaisip

SIMBOLUHAN

Gamit ang mga simbolo. Kumpletuhin ang pangungusap upang mabuo ang kaisipan.

pamahalaan

programa

bigyang halaga

mamamayan

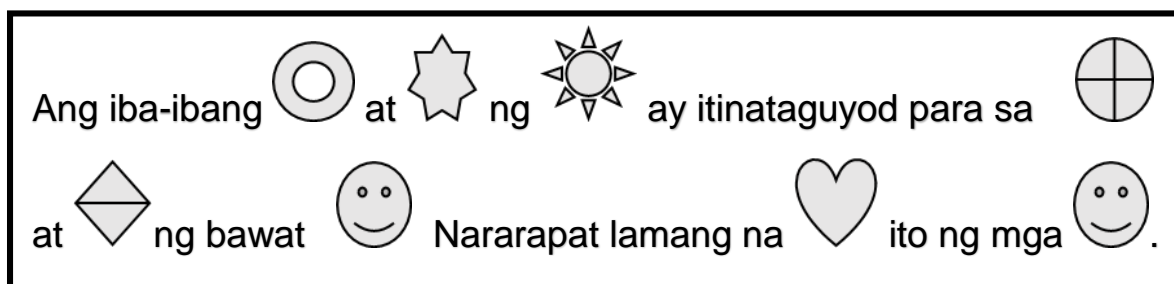
proyekto

kaunlaran

pangangailangan

Magaling! Madali mong nasagutan ang nakatagong pangungusap. Nawa'y magsilbi itong paalala sa paksang iyong natutunan.

Isagawa

PANUTO: Isulat ang salitang **WASTO** kung tama ang pahayag at **HINDI WASTO** kung mali ang pahayag sa iyong sagutang papel.

- _____ 1. Ugaliing makinig sa ulat ng PAGASA sa mga panahong may paparating na bagyo upang makapaghanda.
- _____ 2. Matutong alagaan at kupkupin ang mga nakatatandang kasapi ng pamilya gaya ng lolo at lola.
- _____ 3. Ipahabol sa aso ang mga batang lansangan.
- _____ 4. Pakikipagtulungan sa lokal na pamahalaan sa mga abiso nito sa panahon ng kalamidad.
- _____ 5. Hindi karapat dapat tanggaping manggagawa ang may kapansanan gaya ng pilay, bulag, bingi at iba pa.

Tayahin

A. **PANUTO:** Suriin ang mga sumusunod na pahayag tungkol sa mga gampanin ng pamahalaan. Isulat ang **T** kung tama ang pahayag, at **M** kung mali ang pahayag sa iyong sagutang papel.

- _____ 1. Pinababayaan ng pamahalaan ang mga batang inabuso at inabandona na manirahan sa mga kalye.
- _____ 2. Sinisikap ng pamahalaan na mabigyan ng disenteng tirahan ang mga mamamayan lalo na yaong maliliit ang kita.
- _____ 3. Nagbibigay ng suporta ang pamahalaan upang magkaroon ng sariling bahay ang mga mamamayan.
- _____ 4. Sa tuwing magkakaroon ang sakuna, naglulunsad ang pamahalaan ng serbisyo upang matulungan ang mga naapektuhan ng sitwasyon.
- _____ 5. Hindi dapat makialam ang pamahalaan sa pagtatakda ng presyo ng mga bilihin sa mga pamilihan.

B. **PANUTO:** Kulayan ang bituin ng dilaw (★) kung ang pahayag ay nagpapahalaga sa gampanin ng pamahalaan at pula (★) naman kung hindi. Gawin ito sa sagutang papel.

- ★ _____ 1. Pagtangkilik sa serbisyo ng mga masahistang bulag.
- ★ _____ 2. Pagtatag ng scholarship program sa mga batang lansangan.
- ★ _____ 3. Pagbibigay tulong pinansiyal sa mga biktima ng pagsabog ng bulkang Taal.
- ★ _____ 4. Pagbutas ng upuan ng mga pampublikong sasakyan.
- ★ _____ 5. Pagbebenta ng mga expired na tsokolate.

Karagdagang Gawain

GAWAIN 1

Kapanayamin ang isa sa kasapi ng inyong pamilya, maari ang iyong ama, ina, ate o kuya. Gamitin ang mga sumusunod na gabay na tanong. Gawin ito sa sagutang papel.

1. Alin sa mga sumusunod na kalamidad ang naranasan mo na?

_____ bagyo
_____ lindol
_____ sunog

2. May natanggap ka bang tulong mula sa pamahalaan?

_____ meron
_____ wala

3. Kung ang sagot sa bilang 2 ay meron. Ano ang mga ito?

4. Paano mo pinahalagahan ang tulong na natanggap?

5. Kung ikaw ang nasa katayuan ng iyong kapanayam paano mo ito pahahalagahan?

GAWAIN 2

Gumawa ng isang bukas na liham para sa mga kamag-aral, kamag-anak o mga tao sa pamayanan. Ilahad ang gampanin ng pamahalaan at paano ito pahahalagahan. Maaaring gamitin ang gabay sa ibaba. Gawin mo ito sa iyong sagutang papel.

Bukas na Liham

Petsa: _____

Minamahal kong mga kamag-aral, malaki ang bahaging ginagampanan ng ating pamahalaan para sa ating kabutihan,

kaya, _____

Gumagalang,

Ipabasa ang iyong liham sa iyong magulang at hayaang bigyan ng puntos ayon sa sumusunod na rubrik.

Rubriks sa paggawa ng liham

Puntos

Mensahe na nais iparating ng liham	3	2	1
Kaayusan ng nabuong liham	3	2	1
Kabuuan ng natapos na gawain	3	2	1

Susi sa Pagwawasto

Subukin 1. A 2. B 3. A 4. B 5. D 6. C 7. D 8. D 9. D 10. C Balikan 1. PANGKALUSUGAN 2. PANGEDUKASYON 3. PANGKAPAYAPAN 4. PANGKONOMIYA 5. PANGIMPRAESTRUKTURA Pagymananin A- 1. Pabahay 2. Transportasyon at komunikasyon 3. Paglilingkod sa mga bata at matatanda 4. Pagtulong sa mga may kapansanan 5. Pagtulong sa mga biktima ng kalamidad B- 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.	Isaisip Ang iba-ibang proyekto at programa ng pamahalaan ay itinataguyod para sa kaunlaran at pangangailangan ng bawat mamamayan. Nararapat lamang na bigyan halaga ito ng mga mamamayan. Isagawa 1. WASTO 2. WASTO 3. HINDI WASTO 4. WASTO 5. HINDI WASTO Tayahin A- 1. M 2. T 3. T 4. T 5. M B- 1. 2. 3. 4. 5. Karagdagang Gawain Ang mga sagot ay naayon sa kapanayam at karanasan ng mag-aaral

Sanggunian

Adriano, Ma. Corazon V. Caampued, Marian A. Capunitan, Charity A. Galarosa, Walter F. Miranda, Noel P. Quintos, Emily R. Dado, belen P. Gozun, Ruth A. Magsino, Maria Lucia L. Nabaza, Jose B. Naval, Evelyn P., Araling Panlipunan 4, 2015

Republic Act 7610

<https://pcw.gov.ph/republic-act-7610-special-protection-of-children-against-abuse-exploitation-and-discrimination-act/>

Republic Act 7432

<https://pcw.gov.ph/republic-act-7432/>

Republic Act 7277

<https://www.ncda.gov.ph/disability-laws/republic-acts/republic-act-7277/>

Republic Act 6759

<https://www.ncda.gov.ph/disabilitylaws/republicacts/republicact-6759/>

Batas Pambansa 344

<https://www.ncda.gov.ph/disability-laws/batas-pambansa/batas-pambansa-blg-344/>

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph